

שׁוֹת

תּוֹרַת עֵירוּוִין

זאת חקת התורה, ערוכה בכל ושמורה, רוב דיני עירובין בה מבוארה, בעיון דק וסברא ישרה, קלה וחסורה, ובפרט דינים המחודשים, בה מפורשים, כמו צוה"ם של שראנקען מעלענראף וסעלעפאן בה נדברה, חומת הנהר חריציו וגרודיו המעברות וגשרים בה מסודרה, קרישת הנהר ופרצות העיר ומבואות"י דרושה היא ואמורה, ובזרעים המבטלים מחיצה ובדלתות ופתח הראוי' לנעול קולע אל השערה, וגם סוכב סוכב הולך ע"ד תקון עירובין מרישא עד גמירא, ובסופו קונטרס ביטול מודעה ע"ד המודעה רבה, אבן פינתו ירה, ובכל פרשת העיבור העלה הלכה ברורה, מנוי היא ונמורה, בהסכמת שרי התורה.

הוצאתי לאורה, בעזרת הבורא מנחם מאנדל קרענגיל מקראקא הכירה
שנח לקרש את יום השבת ולבלתי שאות משא לסיק.

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ה

קראקא

בדפוסו של יוסף פישער [גראָדנאַססע נ.ו. 62].
שנת תרנ"ב לסיק.

TORAS EIRUWIN

Druck von Josef Fischer. Verlag von Emanuel Krenigel.

שאלות ותשובות

תורת עירוב

סימן א.

שאלה

זרעים של יחידים שנחוק העיר כמו כגונות ושדות של בעלי בתים ישראלים או איי וכן של רבים השייכים לבתי הפלחם (קירכען גיטער) וכן השייכים לכל בני העיר כמו (הפראמענאדען) וכדומה ואין בהם אפי' ערוגות וכמה הרבה יותר מביה סאתיים במקום אי' ואינם מוגדרים בגדר או מחילכה סביב אי' מצטלים. היקף העיר או העירוב:

נ"ה. בפיקודין אשיחה ואניטה אורחומי"ך לפ"ק.

תשובה

הנה אם נמלא זרעים יותר מביה סאתיים במקום אי' הוא פשוט שמצטל היקף דירה והרי הוא כמבואר להדיא בשם עירובין דכיג ורמב"ם פ"ז ה"ו מהי שבה וטושיע ס"י שניה ע"ש. ואיכ לפ"ז ק"ו בעירנו כי נמלאו הרבה שדות זרועות בימי הקיץ ויש בהם יותר מביה סאתיים במק"א ואין עשויות אפי' ערוגות ערוגות ודאי הדין נוהג דמצטל העירוב:

ובעל

המיקל רוצה לסמוך אי"ע אמי"ש בשו"ת דבר שמואל ס"י רכ"ע וכן החזיק אחריו. הגאון בעל ח"ץ דמיעוט זרעים אינו

מצטלח היקף דירה של כל העיר ורא"י ממי"ש הרא"ש בשם שם דמסחפק א"ס הזרעים מצטלין בחצר ורחבה כמו קרפף ע"ש. והנה זולת מה שגם החסיד בעל הדב"ש וח"ל בעלמס עוד לא ההלכות בזה להלכה למעשה וכמי"ש הגאון במ"ק בשם אביו ע"ש ובפרט כי מוקשים כמה מאד מלשון רש"י וחוס' שם דכ"ו דמחוזא עיר גדולה ומוקפת חומה ע"ש וכמי"ש הגאון בעל בית מאיר ר"ס שניה באריכות ע"ש. [ומה שהאר"ך בעל המיקל עוד בזה כבר קדמוכו בעל בית מאיר שם וכן מה שכעיר שם בקונטרסו חקון עירובין ד"א מדברי הרמב"ם פ"ז מה' בית הבחירה הי"ד כבר הביאו כן בשם בעל שו"ת עדות זיהוסף ע"ג ע"ש ולי"ע שלא הזכיר שם אומרו עליו]. ועיי' ג"כ בקרבן נחנאל פי"ב ס"י ובפסקי חוס' והרא"ש שם. ועוד דבבדיא פסקו הטושיע להחמיר אף בחצר ומנ"ל להקל בעיר ואפי' חאמר שיש לו דין חצר או מבוי וכ"כ החוספח ירושלים ס"י שס"ג בשם הירושלמי דזרעים מצטלים אוחו עיין שם. וכן הוא הוא להדיא בריעבי"א בשם שם והרשב"א נ"ס' עבוסיק ושו"ת מהרי"ק שמי"ו וכן פסקו האחרוני' הב"מ וש"ע האב מלאדי וח"א. ועיי' ג"כ מי"ש בזה בעל עקרי הד"ע בשם בעל לחס שלמה והגאון

וכגאון חיד"א צ"ע טוב עין ע"ש ובעל ישועות
יעקב ושו"ת דברי חיים ובי"ת שלמה ע"ש וא"כ
בודאי לא נדחה סחימת פסק הטור והש"ע
וכל בני גאוני קדמאי ובחראי מפני ספיקת
מכריס והרא"ש ועוד דגם מלשון מכריס בעלמו
נראה דחוקך טפי לכחמיר בזה מלהקל וא"כ מי
יבא אחריהם להקל ולהחיר ח"ו מלך ש"ה
דרבנן ומה גם דזה לא מקרי ספק דרבנן ורק
חסרון ידועה בדבר שלא נמלא בש"ס להדיא
וכמ"ש בעל מנחה יעקב במחודשים ובצרכי
ש"ס ע"ש. ועוד דעיקר היתירו של בעל
הדב"ש הוא רק משום דמקום הזרוע ל"ה רק
דרך עראי וכמו שסיים שם דבריו ע"ש.
ואמנם בעירנו דבכר"כ מקומות הזרועות הוא
דבר קבוע וזה לכל ידוע ודאי יש לאסור
לדברי הכל :

ובער המקיל ילא עוד לדין ולחלק בזה
דכ"ז הוא שייך דוקא במקום שהשדות
הזרועות שייכים לישראל דאז יש לאסור מטעם
שכ"י הריעב"א ובמחל"ה שם משום דמקום
הזרעים הזרוע בים לכ"ע אסור וא"כ היבא
דליכא מחילת איכא למיגזר דלמא אחי לפלטולי
אף במקום האסור ודומה למבוי שנפרץ במילואה
וכעין מ"ש ב"י ס"ס שניח בשם המרדכי ע"ש.
אמנם בדין שהשדות שייכים לאינו ישראל
אזי כל יתנו כלל לילך לשם וחששא רחוקה
הוא. ומה מאד חמה חמה אקרא על אשר
עלה בלבו להקל בסברא קלה כמות שהיא
דלה ורזה חלושה וקלושה להוליא מדיע ולבדות
מלבו סברות אשר לא כן ולדחות בזה איסור
שבת החמורה השקולה ככל החורה ואפי"ל להקל
בדבר שהוא מדרבנן. [וכי למגן הבי"א לנו
הירושלמי עירובין פ"ה ה"א אוחו מעשה בחלמיר
ווחיק א"י שלמה עיבורו בג"ש ומחל"ה לפני רבו
ונא ועיבר אח בגליל ולא הסשיק לעבר אח
הדרוס וכ"י ע"ש א"ס לא להורות ולהרשות
לנו כמה גדלה חומר איסור זה ובפרט בדבר
שהיא ע"י חכמים וכאשר יורו לנו סימנים

הבאים. וכבר אמרו בש"ס עירובין ס"א ע"ב
א"ל רבא פלגאח בעירובין ליח דחש להא דריע
פרשיי פלגאח חולק על חכמים אחי ע"ש גם
אמרו שם דכ"ג דלבן הראשונים כפחחו של
חולם ואחרונים כפחחו של היכל ואנו כמלא
מחט סדקיה ע"ש] ומכ"ש לשיי הרשב"א ורי"א
והמאירי בשם גדולי הלרפחים דס"ל דשוק
של סוחרים ופלט"א ר"ה גמור הוא לכ"ד אפי"י
בזכ"ז ואפי"י שיש לעיר דלחות הנעולות בלילה
וק"כ בחכ"ד בשם גדול א"י (וכו"ה מהרי"ל) ע"ש
ומכ"ש א"ס הם מפולשין משער לשער וכמבואר
בש"ע ס"י שמי"ה וריעב"א בשם ר"ח והרשב"א
עבוה"ק ורמב"ן וריב"ש ועשו"ת ח"ל ס"י ל"ז
דאף עיר גדולה המוקפת כולה אין הסיקף
רק למבואות ולא לרי"ה שכל יד ורגל אדם
שולפת בו ע"ש ובמח"ב ס"י שמי"ה. ולפי"ז
מה שהקשה בגמ' שה דכ"ז אי"כ צ"ל נמי
מקיף לה פרח וכ"י ל"ל דהיק דעכ"ל דלי"מ
המחילות לרי"ה שבחוכה אבל ל"ש שם הח"י של
הגאון בעל צ"א בין שהמחילות מקיפים חמיד
בין שהלחות נעולות בלילה דלי"מ ליום ע"ש.
[ואגב באחי לסעיר דמ"ש שם בשו"ת צ"א
סכ"ו ד"ה ועוד קש"י ל"י וכ"י בשם הרשב"א
דפלט"א הוב רה"י ט"ס הוא ול"ל ר"ה וכן
רוב בני חבנות רה"י בדף מ"ה שם מדי
ווארשא ל"ל בכולם ר"ה חחה רה"י ע"ש]. וכן
הוא ש"י מהרי"ע"ן ס"י ר"ח הובא בש"ס
ירושלים ס"א כ"צ לירושלמי עירובין במבואות
שרחבן ט"ו אמות דהוב ר"ה גמור ואפי"י באין
מפולשין לרי"ה ע"ש. [וע"י צ"ס החיים להגאון
מהרש"ק ר"ס שמי"ה מ"ש קושי" בשם ח"א
לשיי רש"י דאין בזכ"ז ר"ה ממ"ש ביבמות
דריי נפחא אחאב"ד ל"י מפחחא בר"ה וכן
בשבת קכ"ד דרבא הוב קאזיל ברסחקא דמחוזא
ע"ש ובש"י ומעירובין ד"ו גבי דלחות נעולות
בלילה ומפי"י כ"ל מערבין גבי עיר ק"ל יחיד
ונפשיה של רבי' וע"ש מה שהאריך בזה. ולעו"ד
א"ל קצת דבשוק של סוחרים שרחבן ע"ז אמר
וגם

וגם מפולשין משער לשער אף רש"י מודה בזה דה"ל כר"ה ואך ס"ל דהוא רחוק שיהא הכל ביחד בזה"ז במק"א]. וא"כ לפי שיטתם אלו אף לר' חומר ס' איסור דאורייתא נגעי' ב"י ג"כ. ובפרט בפה עירנו קראקא נמלאו הרבה מקומות יוחר מביס השייכים לנוף העיר ואנשי' הדרים בה ויד כ"א שווין בו כישראל וכא"י ועומדים מוכנים חמיד לטייל בהם ולשאוף רוח לח עלי אור ועל כר נרחב זרוע מיני זרעים ולמחים עשבים ופרחים מינים ממינים שונים למיניהם להחעננ מריוח אור שלהם המשיב נפש כל חי. [ועיי' מ"ש בשו"ט דברי חיים אר"ה כ"ח ע"ש]. ורשות נחונה הוא לכ"א בלי הבדל לילך ולטייל שם וא"כ בודאי הוי כמבוי הנפרץ במילואה למקום האסור ואף הגאון בשו"ט שו"ת מהדו"ק ח"ב ספ"ח לא ראה להחיר רק כשהגינות היו מוגדרים בימות הקיץ ע"ש וכן בשו"ט בית שלמה ח"א י"א מזהיר בזה מאד שיהא דוקא גדר סביב ע"ש ועוד דאף עיקר הסברא שלו אינו במ"ש דלא יח"ו לילך דרך שם ע"ש ויוחר נוכל לדמותו למ"ש בשו"ט בית שלמה ספ"ח דלא מקרי בזה לא בקעי בה רבים לענין שבת במה שאדון מונע מלעבור דרך שם ע"ש :

ג מה שר"ה עוד לדחוק אי"ע בע"כ להקל ולהחיר ולהוליא מדעתו עוד סברא חדשה דאין זרעים של יחידים יכולין לבעל דירח היקף העיר ור"ה לדמותו למ"ש הפמ"ג ר"ס ש"ס ע"ש אולם אין הגדון דומה לרא"י וכעוכלא לדנא דש"ה דמירי בזרעים שעלו מעצמם בלי שום כונה ע"ש משא"כ בכ"ד במקומות הזרעים דחרע זרע לכונה זו דודאי היא חשיבא עובא ובפרט דיש ג"כ הרבה מקומות דשייכים לכל בני העיר וכנ"ל [ועיי' שו"ת שב יעקב דנראה קצת להחמיר בזה יוחר מאלו ה"י הגן והחצר של א' ע"ש]. ובזה נסחר מחמתו גם מ"ש בשם אביו הרב דאס הזרעים המה של נכרים דא"א אומר דבר שאינו שלו ועוחר כמבואר

ביבמות פ"ג לענין כלאים ע"ש יציבא בארעא וגיורא בשמי שמיא דלענין טלטול בשבת אדרב"ה אינו כן ונהפוך הוא דעיקר איסורו הוא מלך דאחד אוסר רשותו על חבירו ודמ"י לר"ה דיר כולם שוחפין ב"י ויד כל אדם בו וזה פשוט [ועמ"ש"ל מחו' הרה"ג בעל שערי דעה עוד בזה ע"ש] ובמהרי"ק החמיר בפירוש אף במדינה ובצער כולה ע"ש :

ועיקר דברי בעל הדב"ש שם בחשובה הג"ל ל"ז להבין וחמוסין המה ומחוסרי הכנה הם במ"ש עוד דיש לד להקל כאן שהיהודים קנו רשות העיר והעירוב מחיר הטלטול בשווקים ורחובות שיש להם דין כרמליח גמור וה"ה הקרפיות יוחר מבי"ס דמ"ש ע"ש. ולע"ג דמה ענין זה לזה דין עירוב לקרפף יוחר מבי"ס שאפ"י ה"י של אדם א' אסור לטלטל בו ד"א וכבר כתב בזה הגאון ח"ל ח"ל וחמ"ה אני אס יאל כזה מפה קדוש ע"ש. ומ"ש בעל המקיל לחרץ דבריו עוד הוסיף בזה חמר על חומר במ"ש דאף לר"דן השווקים והרחובות יש להם דין כרמליח והעירוב מחירו ע"ש זה דבר שאין לו שחר דא"כ אכתי קו' הרבינו יהונתן בפי"ק במק"ע דא"ך מעירבא בדלחוח לבין כיון שנק"א כרמליח וכי עירוב מפיק ל"י מכרמליח ע"ש וכן יחר הדברים שם אינם כדאי להשיב עליהם ואין להם שום ענין ובנין מישור וקישור ורק עירו"ב פרשיות כחוב שם :

ומה שחידש עוד שם לחלק בין הוקפה לדירה גריעה כגון שומירס ובית דירה אמח הוא דכעין זה ח"י להדי' בחו' עירובין כ"ג ד"ה ובלבד וכו' ע"ש לענין קרפף ועפ"י ג"י הרש"ל שם בשם חוסי' שא"ן [ול"ע על שלא העלה על שפתיו מזה כלל] אך עכ"ז מסיים החוסי' שם ולרש"י יש לחלק בין דיר וסחר שחשמישן רב אצל קרפף אפ"י פחה ולבסוף הוקף ל"מ ביחר מבי"ס ע"ש ובחו' ישנים ע"ב שם. וא"כ חו' אין רא"י כ"כ מרש"י שבת ד"ז ע"א וגם אין כאן סמוכין שלו שהביא מדברי הרא"ש. ולפמ"ש בשו"ט שו"מ ח"ב פ"ח לענין קס וחבן ע"ש ומג"ל חו' להוליא ח"י זה לענין זרעים. ולת"י

ולפייו מה מחוק מדכש דברי הגאון בעל ז"מ במ"ש
 ע"ד פרי חובא ס"י שניח לענין גינה בחלרו ע"ש
 וע"י ג"כ בשו"ת שו"מ מדויק ח"ג ס"י קלי"א מ"ש
 ע"ד פ"ח וז"ל נשתוממתי על המראה להחיר
 בדברים כאלו ע"ש:

ומ"ש בעל הדב"ש עוד שם להמוח הדבר לדברי
 מהר"ם הובא בעור י"ל דשי"ה דמיירי
 בחרע רובו ואין בו יוחר מבי"ם אבל ביוחר מבי"ם
 ודאי אסור ממילא אף אוחו שאינו זרוע מלד דהוה
 כפרון למקום האסור לו כנ"ל וכמ"ש רש"י שם כ"ג
 ע"ב והכי"מ פט"ו מה"ש וב"י שניח וכמ"ש בה"ל
 בעלמו שם ע"ש:

ואף גם זאח דגס הגאון בעל ח"ל לא עלה
 ע"ד להקל רק כהנעשה ערוגות עכ"פ ומשום
 הפסק דיש ביניהם ולי"א לבד להחמיר [וגם בענין
 ערוגות כבר האריך בזה בעל ק"י בפ"ב דעירובין
 ס"ו לסחור כל דבריו ע"ש] וכמ"ש הרמ"א יו"ד
 שטי"ד ע"ש ואך הקשה דאישחמיטח"י חלמוד ערוך
 פי' עושין פסין כ"ה כרחיק מכוחל פחות מגיע לא
 הוטיל משום לבד ע"ש והקשה ע"ז הרב"ג
 מפיעטרקוב בחשו' ס"ח וז"ל וברי דברי הרמ"א
 נובעים מחוס' והרא"ש פ"ק דסוכה ד"ז ועור
 חרלי"ב וכמ"ש הד"מ אוח"ה חק"ב ע"ש וא"כ לכלם
 אשחמיטח"י כגמי כנ"ל ומחלק די"ל דחוס' והרא"ש
 לסי' לבד להחמיר רק במקום דליכא שיעור פסול
 רק בצרוף האויר מאן לימא לן דהוי כסחוס בסכך
 פסול משא"כ היכא שיש שיעור הפסול רק להצטרף
 יחד אז ודאי אמרי' לבד להחמיר וכאלו נוגעים
 זכ"ז ולפי"ז ל"ק לחוס' והרא"ש מעושין פסין רק
 להרמ"א ואך עדיין יקשה עליהם מעירובין ד"ע גבי
 לחיים לרשבי"ג דאמרי' לבד להחמיר והוי כסחוס
 ע"ש ובמחכ"ה נעלם ממנו דברי הרמ"א שם במקומו
 ס"י חק"ב סק"ט דהקשה כן על הרמ"א שם בענין
 שלחן שיש לו דפנות המגיעות לארץ ע"ש מסוכה
 י"ח דמשני שאני עומאח דהלכחא גמירי לה ויוחר
 כול"ל בפשיטות דלי"א לבד להחמיר וכן מש"ס
 עירובין ד"ע גבי לחיים ע"ש. וכן מה שמחמה ע"ג
 הח"ל דלא הקשה כן על החו' והרא"ש נעלם ממנו
 במחכ"ה דכבר הקדימו בקו' זו בעל קרבן נחנאל

פ"ק דסוכה ס"י קמ"ג ע"ש. וכן במה שמחלק עוד
 אי הוה כסחוס בז"א או לא כבר קדמוהו ג"כ בעל
 מחה"ש ובעל ק"י בנח"ב חיים ס"י חק"ב ע"ש.
 ודחי' ל"י מדמספק הרא"ש בסכך פסול דלא לימא
 לבד להחמיר אפי"ו בדאיכא שיעור ע"ש ועוד יש
 לדחות משום דאחתי קושי' המ"א מחו' עירובין ד"י
 ד"ה עור העסלא במק"ט מדכ"י דהלכחא גמירי לה
 דלי"א לבד גבי עומאח ולי"א בל"ה דלי"א לבד
 להחמיר בליכא שיעור ע"ש. [וא"ל קנא דאולי
 נימא לכו יוחר לנקוט דבר המפורש בש"ס סוכה
 שם] ובעלנ"ח מחרץ דהא דאמרי' לבד באמצע הוא
 רק משום דהלכחא כרבינא לקולא משא"כ כשהוא
 לחומרא. ואמנם לבד מן הכד דהוא לכ"ע אין חידוש
 כלל. ולפי"ז לק"מ גם קו' הח"ל על הרמ"א. [אבל
 ל"ק על חחלת ספיקחו על הח"ל ח"א לבד בקרקע
 ממה דא"י בסוכה ד"ד ע"א ה"י פחותה מי"ט וחקק
 בה להשלימה לעשרה וכו' פחות מגיע כשרה משום
 לבד והוה כאלו החקק מגיע עד הכוחל ש"ה
 דהלכוד הוא מקרקע להכוחל] וכן ל"ל דדברי הרמ"א
 כנ"ל ה"י בהעלם עין מעין הבדולח הגאון בעל ח"ל
 וכן לע"ק שלא הקשה על הרמ"א חיכ"ף מפ"ק
 דעירובין ד"ע גבי לחיים ונטר ל"י עד פי' עושין
 פסין בענין כרחיק מהכוחל ג"ע [ואולי יל"ק דהו"א
 דזה דוקא אליבא דרשבי"ג דא"ל לבד אפי"ו בד"ע
 משא"כ לדידן] וע"י ג"כ שער אפרים ס"י ק"ט בזה
 ע"ש. ולפי"ז ל"ש על בעל המקיל שלא העיר בכ"ז
 כלל וכלל:

וביותר יש לחמוס על בעל המקיל דהביא
 בסוף הקונטרס חשוכה הגאונים
 להחזיק כיתירו והוא ראי' לסחור דהלא הרב"ג
 מפיעטרקוב מסיים בסוף חשוכו לענין זרעים
 מבטלים הדירה בזכ"ל והגני מסכים להלכה
 א"ס לא נמלא יחר מבי"ם ביחד אבל א"ס נמלא
 יחר מבי"ם ביחד בלי שום הפסק כאשר כתב
 כ"ח כי יכול להיות כן [והוא כ"י לו כמסחפק
 כדי לקבל ממנו חשוכה להקל אבל אנו
 דהרבה והרבה מקומות נמלא בפ"ק דיש
 גם יוחר מבי"ם במק"א בלי שום הפסק כלל]
 בודאי

בדאי לריך לעשות כל עלדקי האפשרי לעשות
 נדר סביב במקום הזה משום כיון הנפרץ
 במילואו למקום האסור לו עיי"ש כרי לך
 בפירוש דליר להחיר כ"א בנדר וכמ"ש לעיל
 בשם הגאון בעל שו"מ וביח שלמה :

ומ"ש הגאון מרימלוב שם בחשוכה בסוף
 הקונטרס ס"ז ראי להחיר מעירובין
 כ"ה לענין נבלעו מחולות החחחחיות והעליונות
 קיימות והוא בש"ע שני"ח עיי"ש אפשר יש לחלק
 דש"ה דפנים חדשות באלו לכאן דעליונות המה
 עתה המקופות משא"כ מקודם וה"ז דומה
 כמוקף שלא לשם דירה וגדר פירצה אפי'
 אמה א' היחירה על עשר דמוחר וע"י עירובין
 כ"ד ובהר"י שם וע"כ נסחר ממילא גם הרא"י
 שכי הרב אבי בעל המקיל כחנא דמסייע
 מעירובין י"ז לענין נפחה הפחה בשבטן דמדמכו
 החוס' שם לספינות קשורות זכ"ז נפסקו נאסרו
 נחקשרו חזרו להחיק בשבט ק"א עיי"ש ובפרע
 לפמ"ש המ"א ס"י שעי"ד בסחמו במזיד בחול
 דל"מ כלל אפי' ננפחה בשבט עיי"ש וכן כאן
 בזרעים דאמרי' דמגלה דעתו לבעל הדירה
 בזה וכן לפמ"ש הט"ז שם דש"כ דהעיקר חלוי
 בעשיית העירוב דה"י ראויי בלוחה שעה ואע"פ
 שנחלקלל כיון דנחוקן אח"כ ל"ל בה עיי"ש דאל"כ
 יש להביא רא"י ממ"ש המ"א וכנ"ל :

בחורף דכבר חל עליו שם דירה אז אפשר
 י"ל דגם אח"כ אין הזרעים מבטלין וארווחנא
 בזה לכאורה דלא יקשה ממ"ש הרמב"ם פ"ז
 ה"ז מהי בית הבחירה רירושלים מקודשה
 משאר עיירות וכו' וה"י בה גינה וורדים עיי"ש
 ואף דאמרי' בש"ס ד"ו אלמלא ה"י ירושלים
 דלחות ועלות בלילה עיי"ש והא הזרעים של
 ג"וו מבטלים הדירה ולפי הג"ל לק"מ ועי"ל
 בלא"ה ל"ק דודאי איירי דה"י שם היקף מחילה
 לגינה וורדים דאלו ל"ש לומר דמבטלין מחילה
 של היקף העיר וגם אינו כמבוי הנפרץ במילואה
 ומלאתי אח"כ בזה בשו"ת שפרי דעה ח"ב
 פמ"ח עיי"ש. ולפי"ז ג"כ אינו רא"י כ"כ מק"ק
 ווארשא דש"ה דכל המקומות הזרעים והגנות
 ומקום העיול כולם המה מוקפים בנדר סביב
 ובמחילות שלמות של בחל כאשר ראיתי בעלמי
 בהיותי שמה משא"כ פ"ק קראקא וכידוע.
 ואולם לפמ"ש המ"א שס"ג בענין מים הנקראשין
 דאף דמים לא מבטלין המחילה היינו דוקא
 בקיץ ול"ש בזה שמה יעלה הים שרעון משא"כ
 בחורף שנקרש המים לכ"ע אסור בין לרש"י
 והמ"מ עיי"ש. וא"כ אם נאמר דכונן דברי
 הדב"ש הג"ל כאשר כתבנו יקשה לכאוי דאמאי
 ל"א גם בזה לחלק ולומר כיון שנחבעל פ"א
 היקף דירה בזמן הקרישה יחבעלו לעולם דמ"ש.
 ודוחק לחלק בין דבר המחבעל מל"ש או מלד
 ד"א הגורם לו או משום דפנים חדשות בא
 לכאן במקום המחילה עלמו ועחוס' עירובין
 י"ז ד"ה עירוב ודכ"ה בנבלעו המחילות וזבחים
 כ"א בחלי ז"ח חוץ לזמנו וע"י ג"כ במו"ק שני"ח
 בענין ישבה ולבסוף הוקפה עיי"ש. ועכ"פ יקשה
 לשי' הראש"ד והערוך דס"ל שם דימה חומחה
 כובא במ"א א"ו דלאו בדקדוק כ"כ בעל הדב"ש
 ואולי א"ל עוד דש"ה דכבר חל עליו שם מחילה
 קודם הקרישה ע"כ לאחר הפשר חזרה לקדמוחה
 ויש לעיין עוד בזה הרבה ולא באחי כאן רק
 לעוררו על הדברים :

ודו"א דמסחפינא אמינא לומר בזה דבר
 חדש דאף בודאי דלפי הפשוט אין
 ח"י כלל בין קדמה בהיקף לזרעים או להספך
 מדלא מלינו בסוסקים שום רמו ורמיזה ולזה
 אך מלשון בעל הדב"ש שם נראה קלח דעלה
 ע"ד לחלק בזה מדמבליעו בין שפחיו שם בזכ"ל
 ובדין הקרפף שנאסר העלעול בזרעים : אם
 כבר חרעו ב' וגי שנים מדעת הבעלים אע"פ
 שנשאר קלח שנים בשדה בור הייתי מספקק
 בהיחירו כיון שנחבעל פ"א היקף דירה עיי"ש
 כרי לך מדקדוק לשונו : באם עמר בהיקף בזמן
 הזרעים ודאי : אינו מועיל : כלל : אך : אם : אמר

סימן ב.

שאלה

אם מלך אי או בי של העיר מוקפס בנכרות המושכין אם נוכל להצטרף לסיקה העיר כדי שיהי מוקפים מכל צד [מפני כהרין שחח המים או מטעם שימה חומתה] ובמקומות הקרים דנכרות נקראים בכל שנה וכמה חזקים כראי מולק הרבה חדשים מה דינו באותן הימים ואחיל דאסור בזמן הקרש אם יש לגזור משום קן גם בשאר שנתו השנה:

תשובה

רבינו הרי"ם בס"י שס"ג אוסר בימות החורף בנכר שנחקרש וע"כ אוסר גם בקין משום גזרה כדגזריי בש"ס עירובין ח' שמא יעלה הים שרפון עיי"ש והמ"א אוסר רק בחורף לבד ולא גזר. ובעל הבן העוזר כ' דגליד וקרח וכפור אינו חשוב מחילת לבטל וראי מאכלות פ"ח ובי"ב ד"כ משום דהוא דבר שאינו מחקיים וכימום מאליו עיי"ש. וכן מדפסקי' בש"ע ס"י ש"ך דמוחר לשבור הקרח בשנה ליעול מים ואין דעה אדם לבטלם עיי"ש ובש"י שאלת יעבין וש"י כ"י בש"ס מהר"ש אהיליון והגאון בעל חת"ם ארי"ה ס"י פ"ט ר"ל לחלק בזה עפ"מ"ש המ"א שם סקט"ו דנכר ובאר ודאי אסור לשבור הקרח דהוא בקרקע ועיי הקרח נחבטל מחילתו ואסור לעשות מחילת בשנה פ"ט וע"כ אין ראי כ"כ מגאונים הקדמונים דחברא גזיז דברדא בשנה וכו' עיי"ש ובח"ש ס"י ש"ך:

ומ"ש

בעל המקיל דזה דוקא אם המים כנגלדים מבטלים המחילת משא"כ אי"א דהוא דבר שאינו מחקיים וסופו להמם אי"א אין עושין בנין בזה לענין איסור דאורייתא וכ"ש לענין עירוב עיי"ש. ומה מאד ל"ע דבריו ובלתי מובנים כמה וכלא ע"ז נוסח אנו דנין ובש"י ה"ט"ו והמ"א אנו עומדים דס"ל דחקרש ודאי מבטל המחילת ואעפ"כ ל"ק קושי' בעל

אפי"ע מה"י ש"ך כ"ל וא"כ מאן ספין ומאן רקיע לפסוק כנגדם ובפרט מה דמסיים החת"ם שם דאפי"א אי"א דמוחר לשבור הקרח וליטלו בשנה אינו צדין למיחשב מחילת דלא עדיף מסולם הצורי וסולמות של צבל דכודן קובעתן (עירובין פ"ח ע"ה) ומכ"ש בקרח דיש לו כמה אלפי ריבואים ככרות. ומ"ש בעל המקיל דאי"כ בחבן בין ב' חלרות שהולך ומפסיק ע"פ כל החלר כולו לכבד הוא כסולם של צורי ואמאי אינו כבטל מחילת אפכ"ל דמי"ת מטע מטע יכולין אנו להסירו וא"כ הי"ג יכולין לשבור הקרח מטע מטע ואינו צדין להחשב סחימה עיי"ש. גם בזה ה"לחא לדעה שלא הבין דבריו כלל שהרי מסיים שם החת"ם וכספ"ל דר"י דמי דבעי מרא וחלינא לא יטלנו משם עיי"ש וה"ק בחבן וק"ש אי צריך למרא וחלינא או שהצמינו ללבי"ם קיי"ל באמת דה"ו ביטול מחילת לשבח ז"ל. ועוד כתב שם דגם אסור לטלעלו וכשצרי כלים שנשברו בשנה ואסור לטלעלו ד"א משום כרמלית עיי"ש וכן הגאון בעל כ"י אוסר מטעם שמא יבא לטלעל ע"ג הקרח היבא להגדודים נמוכים שלא יפ"י להם היבא ע"ד מ"ש שהי"מ פ"ז מה"ש צפ"י שמא יעלה הים שרטון דיבא לטלעל מהמבוי למקום השרטון עיי"ש ובעין מ"ש ה"ט"ו בעלמו ח"ל ועוד יש לאסור מטעם דעיקר החקנה דגזרו רבנן במבוי דלא ליחו לאחלופי צרי"ה וא"ל דוקא באותן שנתות הנקראים אסור לטלעל בכל העיר משא"כ בשאר שנתו השנה ז"ל אינו דה"א חיי"י לשמא יעלה הים שרטון עיי"ש וד"ל דה"א ודאי חששא דשרטון יוחר רחוקה היא דהוא רק אי' לשבעים שנה וכמ"ש הפוסקים מכ"ש דגזריי בזה דהוא בכל שנה וכ"כ אי"כ יוחר ה"ל לגמי למימר משום חשש קרש אפשר לומר דמיירי אפי" ב"מים שאיך נקראים לעולם אמנם במקומותו ודאי יש לחשוש בזה ומכ"ש בחורף דה"א יש לאסור לכ"ע וכדמסת"ם סחימא לכו צ"כ הח"ש והפ"ג ושאר האמרו"י שם

חרץ למיטמימי קאי אלא בית למיטימימי
 עייש ואיכ חי לאו דחרץ קאי למיטימימי ליה
 מהני אף דאסור לטלטל סעפר בשבת י"ל דאין
 זה ראוי כיכ דר"א לשיטתו אזיל דס"ל נמי
 כר"ה בר"י דר"י דמהני ביטול ליום השבת
 לחוד בדבר שאיננו ניטול ורק דרוכס לחלק
 דלענין עומאה גופא יש לחלק בין בית לחרץ
 עייש . בריב"א :

ועוד שהרי כ' זקנו הגאון שם בחשובה ס"ה
 בצור מלא פירות דאף שצידו לחזור
 וליקח הפירות עכ"ז מבטל המחילה משום
 דחשיב לקיחה הפירות מהצור כעשיית מחילה
 מחדש עייש. ומ"ש אח"כ לדמותו למטה וכי
 כרעיים (סוכה דט"ו) וכמ"ש החוס' ברכות
 ד"ג עייש משום דהדיעט יכול להחזירה לא
 בטל מחורה כלי מכ"ש בניד"ד דעסיד לביות
 מחילה כבדאשונה מאליו דלא נחבטל המחילה
 עייש. ל"ז להבין כלל ד"ל דשאני כאן דדי
 בביטול אף לשבת זו בלבד אפי' שיחזור הדבר
 אח"כ לכמות שהי' מקודם ועמ"ש בעל שו"ת
 שחילת יעצ"ן סס"ז בזה"ל ונ"ל ברור דלא שרי
 קראב"י שבירת הקרח אלא בכלים ובקרח שאינו
 חזק כ"כ דומיא דשבירת חציון לאכול גרונות
 משאיכ בקרח שבגרות דהוא חזק כ"כ עד
 ששברין בקרונות והא אפי' חותמות שבקרקע
 אסור משום סחירה כ"ש בקרח דבעי מרא
 וחלינא ופשיעא דאסורה דאפי' ליטול מחתיו
 דבר הלארץ לשבת כמו פירות אולר שחח
 הקרקע עייש וכעין מ"ש בעל החתים הנ"ל
 עייש ודו"ק :

ומ"ש בעל המקיל ע"ד הכנ"י הנ"ל דאין
 לחוש כאן פן יבא לטלטל מהמבוי
 משום ביעותחא דאיכא כאן להולך עליו דמי
 סחי יסור הכה עייש. והנס אס אמנס סברא
 זו איננס חדשס הוא וכבר הוכח גם בכנ"י
 בעלמו. בשם מהר"ש האיליון עייש והוא לא
 סזכיר מנס כלל וק הוא בשו"ת הגאון מהר"ם
 ז"ל

שם עייש. ובפרט שטומד לנגדנו קושי' הע"ז
 מחלון עירובין ע"ז רב יחיאל כפס ספל וכו'
 עייש. [ול"ד למ"ש בשו"ת הרע"א החדשות
 בענין הליכה חוץ לחוס ע"ג מים הנקראין
 כשהוא למעלה מי"ע דאף דבעמוד רחב די
 וגובה יו"ד אמרי' יש חומצין משום דניחא
 חשמישחיי משאיכ במים הנקראין הרבה מחפחדין
 לילך ע"ג עייש הוא דוקא לענין הילוך וכמ"ש
 בעלמו דזה אזלי אפי' להט"ז והמ"א דס"ל
 דקרא כארעא סמיכתא הוא עייש] :

ומ"ש בעל המקיל על ש"י הבע"ה והר"ן
 ר"ש פ"ג דטכרות והר"ש שם בענין
 מים עמא"ס שהגלדו עכורים וכו' והרובע
 והגריסין והחלב שהם חלה קראו ועשו שניים
 עייש. כבר קדמו בזה בעל חתים בס"י פ"ט
 בקילור דברים עייש [ואיכ מ"ש חז"ל כל
 האומר דבר בשם אומרו וכו']. ומ"ש בפחרון
 דברי הרמב"ם והס"מ שלא יהי' סותרין אהדדי
 ע"פ דברי החוס' בשבט ד"ק עייש לא ידע
 אק אשר לפניו דכ"כ החוס' להדיא במקומן
 שם בעירובין ע"ה ע"כ ד"ה אפי' וכו' עייש :

ובעיקר קושי' בעל אה"ע א"ל עשמיש
 הר"ש בפ"ו דאכלות דהיכא דסוחס
 כל החלון א"ל ביטול כלל עייש ואיכ לפי"ז
 אן בדין י"ל דכ"ה במים שנקרא דהוא
 סוחס לגמרי למחילה הים על כל גדוהיו
 בקרח חזק ג"כ א"ל ביטול ובפרט כאשר ראינו
 בעינינו במקומות הללו דאיכ עומדה להמס
 כיכ נקל ואף בזמן הפשרת שלגים בשלבי
 סיסווא עדיין עומדה בחוקפס בחומס בצורה
 עד הלארץ להרעיש עלי' בכמה כלי חוחח
 הרבה קעמים כידוע. וראוי השב יעקב מלשון
 הר"ן פ' במכ עומצין כבר נסחר מעלמו מרפ"ג
 דטכרות וכן כאן ל"ע על בעל המקיל שכ"כ
 מעלמו וליא בשם אומרו עייש :

ובן מ"ש הכנ"י ראוי להחיר בשעת הקרישס
 מעירובין עייש דאמרו' בית אחרין קרמית

ז"ל ס"ד ומחמת של"ז להבין דבריו הקדושים על כון אמרתי להעתיק לשונו הזכר אוח באוח וממילא רוחא שמעתיחא וז"ל ועד"ש כט"ז פס"ג שליוה להחמיר כהרמ"א דחייש לשרטון לעו"ד דהרמ"א כתב כן עפמ"ש בד"מ דאין נ"ל לדחות כל האחרונים מפני הרי"ף וחמכני וברי מפורש בהכ"מ דגם כר"ח והערוך גרסו"י כן דל"ח לשרטון וא"כ הגם דאנו מחויבים לכוף עלמנו לשי' הרמ"א מ"מ אין להחמיר בזה רק כשאפשר לחקן בנקל ובעת שנקרש ג"כ נראה דהוה כנסר פחות מדי' כשאינו מכוסה בשלג ירחים מחלקת הגליל וכשמכוסה ירחים לנקבים שמתחתיו ואיכא סכנה ומה שמחלקים בין דבר הניטל בשבת לעו"ד דוקא בור בחלר ישראל אבל בנהר ווייכסל דרוב א"י מה בכך דאינו רשאי מ"מ סס לוקחים מים ומשברים הכפור וכאפר יפזר עכ"ל הסכור. והנה עפר א"י תחת כפות רגליו הקדושים ול"ז להבין דבריו הקדושים ראשית במ"ש דהט"ז ליוה להחמיר כהרמ"א דס"ל דחיישי' לשרטון וברי כט"ז ל"כ כן להלכה דחיישי' לשרטון ורק הביאו לרא"י בעלמא ולדמות מלחא למלחא דכמו דמלינו בחשש שרטון למאן דחייש לה ואף דכוח אינו רק פ"א לשבעים שנה וא"כ בנהרות שלנו דהוא בכל שנה ושנה קור וחורף לא ישבחו אז ודאי לכ"ע יש לחשוש משום חשש קרישה וכמ"ש לעיל וכ"כ המח"ש שס ע"ש דר"ל מדאמריי' בש"ס ד"ח דר' ל"א זה היחר ק"ו בזה דהוא בכל השנים וזה ודאי חז"י אפ"י לג"י הערוך והר"ח וכן מ"ש דל"ז כאן דבר הניטל בשבת אף שדבריו הקדושים נכונים ואמתיים כס עכ"ז ל"ז להבין בקט שכ"י דברי כט"ז הביא רא"י ממחניתין דעירובין פי' חלון ע"ח ע"ב בחריץ שנתן עליו כסר רחב ד' אס רלו מערבין א' וכ"י וא"כ בנהר ווייכסל שלנו דארכו בעירנו לבד כח"י פרסה ויותר וכ"ש בעיר ווארשא דא"א לומר כלל דעכו"ס ישברו באוחו שבת הקרח מכל ארכו ורחבו

עד שלא ישאר בשום מקום רחב ד' שלא יוכלו לילך מלד ללד וגם קשה קלח ממ"ש כרשב"א הובא במ"א שמי"ה סק"י בצור עמוקה י"ד בר"ה מלאה פירות טובלין אין רה"י משום דא"י לטלטלן ואע"ג דהחס בר"ה מיירי דישראל וא"י שווין בו וא"כ גם כאן י"ל דעדיין יכולין לטלטלן ע"י א"י וזפרט בזה"י דמוזכריה מטעם המלך ורחשי העיר ואין רשות נחונה לשום אדם ליקח קרח מכל המקומות ורק ממקום כידוע והקבוע להם לזה כידוע:

ובן

מ"ש דיראים מחלקת הגליל משום סכנה ל"ע דכלא ידוע דבנהר שלנו כו"כ מקומות יש שעוברין עליהם בקדושות בעגלות טעוונות וכמה יעברון אלה ברכב ואלה בסוסים בחוך יעברון וכעת כמה מאנשי העיר כישראל וכא"י שמפוזים ומכרכרים עלי' בכל עוז וכל המרבה להראות כחו ועלם ידו ורגלו ס"ז משבחה ור"ס עלי' הנה והנה כידוע. וא"כ וכי בשביל שיש איזה רכי לבב ל"ש לגזור עלי' גם אכ"ע וזפרט לפמ"ש כרמב"ם פי"ה מה"ש הובא במ"א שמי"א דמי"ה אינה מבטלה המחילה משום דאדם מסחכל בו ורואה מה בחוכו ע"ש וא"כ בקרח דל"ש רא"י ודאי שייך ביטול וכמ"ש בשו"ת חומר בקדש להגאון בעל מחנה לוי ס"ב וז"ל בנהרות שדרך רוב השנים לקרש יש לגזור אף בכל שבתות השנים דקרישה מבטל המחילה ואף דכ' שס קלח להחיר עכ"ז מסיים זולת בעת הקור מוטל עליכם להכריז בכל עוז בכל בתי כנסיות להודיע לעם שאסור לטלטל בשבת בעת שנקרש וכמ"ש בשו"ת הש"י וכנ"י ע"ש. [ומה שסקסה ע"ז הרב"צ מרימלוב מחוס' עירובין י"ב ד"ה דא"י וכ"י דאף דאין המחילות נכרות מהני ודוקא בגדודין שבתלר ל"מ אס היס כסכו כיון דלא נעשה לשם המיס וכעין דאמרי' בסוכה י"ע מ"ד הוהיל לגוואי עבדי לבראי לא עבדי ע"ש לעיק על סיני כמוהו' שלי"ה יוחר ממכילחין גוסא והוא בעירובין דכ"ה ע"ב סק מחילות לגוואי עבדין

עבדין לבראי לא עבדין ובפרט בסוכה הוא רק ע"ד ס"ד ומהו דחימא משאיכ כאן דע"ד האמה הוא] ועוד וכו' והוא בעיקר אף אחרי כל זמא היעלה ע"ד ז"א לחשוב כזאת על כבוד אדמו"ר כרבי"ג הגדויק קדוש ה' מוהרי"ם ז"ל שסקל כזאת ופשט היחירו גם על עירנו ק"ק קראקא אחרת דרב רבינו הרמ"א האוסר להדיא וסובר בפירוש דחיישי לשרטון ומכ"ש בקרש כג"ל ומי יבא אחריו להקל גם במקומו וכבר אמרו ז"ל ע"ז הגם לכבש וגוי ועמ"ש לקמן עוד בזה:

ולפי

שי' המ"א ג"ל לומר בזה דבר חדש דחפ"י נקרא באמצע שבת פחאוס ח"ל דיש לאסור ול"ש כאן לומר כיון דהותרה הותרה במקום דליחנהו מחילוח וכמ"ש החו"ס להדיא עירובין ע"ז ד"ה לא וכו' ע"ש וע"י בגליון הש"ס לירושלמי עירובין פ"א ה"ד מש"ש הגאון מלבוז ע"ז ע"ש ובש"ע שס"ה וכו' יהי אסור בכ"מ חפ"י בעיר מוקפת סביב דשכיחא יותר מעכו"ס שקלקלו לוכ"פ אחרי דנקרש בכל שנה ע"ש בט"ו. [ואך כשנפטר באמצע שבת והאי מותר וכמ"ש בעירובין כ"ה ע"ז בחו' ור"א"ש שס דמחילה הנעשה בשבת בשוגג שמה מחילה וכ"ש כשנעשה מאל"י ע"ש]. ואפשר לפרש בזה קלח דברי' הס"ג בפ"ז מה"ש שכי' ע"ד הרמב"ם מצוי שאלו אי' כלה לים ולדו אי' כלה לאשפה של רבים ח"ל כלום דאין חוששין שמה נעשה הים שרטון ע"כ וכי' הס"מ דג"י הרמב"ם ור"ח דמרימר פסק לסורא באזולא ואמר ל"ח לשרטון ופ"י דסורא מבואות מפולשין ה"י וכשמים שס אין לחוש לשרטון ולטלטול ואין לחוש שמה יעלה שרטון שיסרחקו הים ממקומו וישאר המקום רפש ועיט ויעלעלו מן המצוי לו עכ"ל. ודברים אלו מחוסרים הבנה הם לכאורה דל"ל למימר שיעלעלו מן המצוי הא' בלח"ה אסור בטלטול גם במצוי עלמו. דנפרץ למקום האסור לו. ולפמ"ש ח"ל דודאי אין לחשוש שמה יעלה הים שרטון ויבא

לטלטל במצוי דהוא דבר הניכר לעין אטו חיישי' בלח"ה"פ לשמא יחקלקל אטכ"ל דחיישי' שמא יעלה הים שרטון באמצע שבת פחאוס ואז מותר במצוי גופא משום דהותרה הותרה ואף דל"א כן במחילוח מ"מ בעיר המוקפת וחפ"י מנ"י רוחסיו מותר וכמבואר בחס"ד סי' ע"ג ובש"ע סי' הג"ל ואך במקום הים גופא דעלה בו שרטון דל"ה ראוי מחללה כלל ול"ה בה טלטול כלל בודאי ל"ש לומר ע"ז מדהותרה הותרה לכל השבת ואסור וע"כ בדקדוק נקט המ"מ דחיישי' דיעלעלו מן המצוי לו והדרבה מחללה ל"ה לו רק דין כרמליח ועסה יש לו כדון ר"ה ובפרט לפמ"ש הפמ"ג שס"ג וסי' שע"ד דמחלק הא' דאמרי' כיון דהותרה הותרה דוקא מהלך להלך אצל לא לרשות אחרת ע"ש וקלח רא"י לזה מדפריך בגמ' שס ומ"י חיישי' שמא חיינעל אשפה והחן אשפה בריה גבזה י"ע זורקין לה בשבת ע"ש דלכאורה י"ל דלמא ש"ה דבמקום אשפה גופא אין לחוש כי' דהוא יותר ניכר לעין א"ו במצוי דרבי נמי חיישי' לטלטול במקום האשפה גופא או במקום ים וכמ"ש הה"מ וחיישי' שמא חיינעל האשפה באמצע השב"ז ויעלעלו שמה על סמך הג"ל ומדכותרה הותרה וכמו בחיך המצוי כנ"ל. ואמרתו לישב בזה ג"כ קושי' המפורשים שס בש"ס דמקשה בגמ' מאשפה בריה ומאי קושי' דלמא ש"ה במצוי שאלו אי' כלה לים ולדו אי' לאשפה אי' יש כאן ב' חששות לשמא חיינעל ולשמא יעלה הים שרטון משאיכ באשפה בריה דאין שס אלא חששא אי'. ולפמ"ש לקי"מ דודאי ל"ח שמא יקרה שניכס כאחח בחוך השבת דאין עולה שרטון כ"א אי' לשבעים שנה כג"ל ובאותו שבת גופא יקרה גם אח' זה שחיינעל אשפה ג"כ זה דבר שא"א א"ו ל"ל ע"כ דחיישי' לכ"א בלבד ג"כ ומ"ש בשו"ת חת"ם סי' פ"ע אליבא דהרמב"ם דמשמע מש"ס דחשש' הוא משניכס לעיק דאדרבה דלפמ"ש ח"א לומר כן דאיכ' חושי' המפורשים עדיין במק"ש וכג"ל ודוק:

וכעין

העיר ויש הסכמה בחדש שלא יהי עליהם רב
קרוב לה' מבני העיר ע"כ]:

ועי"ל צפ"י דברי הסי"מ ה"ל דס"ל דודאי
אין לחשוש כ"כ לשרטון ואסור לטלטל
במבוי אחרי דיש בלא"ה ג' מחילות גמורות
דהוא מקום פטור מה"ט והוא גורם לגזרה
אלא דחיישי' לטלטול במקום השרטון גופא
דאסור מדינא דמוקף במחילות ה"ס רק מ"א
שלא הוקף לדירה מכל לדיו עסי' שס"ג
במח"ש סקל"א ובס"י שס"ה ע"ש ובפרט לשי'
הריעב"א הוצא בשו"ט בית אפרים דמחילות
ביד"ש שהם רחוקים כ"כ עד שאין העין רואה
אוחס ע"ש. ובזה מדוקדק היטב לשון רש"י
ג"כ שמא יעלה ה"ס שרטון של חול ואזניס
אלל שפתו כי כן דרכו ומחקל רוחב ה"ס
ונעשה קרקע כרוחב פרסה ויותר עכ"ל. וליק
ג"כ קושי' המפורשים אמה דנקט רש"י רוחב
פרסה דוקא והלא פרסה עשרה ג"כ אומר
וכמ"ש המ"א כאן דמיירי ע"כ דלד ה"ס ה"י
קרוב פחות יו"ד למבוי ע"ש וא"כ איסור
חורה גם כן נוגע כאן ולכך חיישינן שפיר
לשרטון :

ועי"ל עפ"מ שהקשה הגאון מוכרי"א חב"י
מפפד"מ ז"ל בסי' ברכה אברהם על
מס' עירובין וז"ל שם וקשי' מלקמן ע"ה ע"כ
חריץ שבין ב' חצרות וכו' מילא עפר ולררות
מערבין א' ומקשי' מדחנן בית שמלאוכו חבן
ולררות וביטלו בטל אין לא בטל לא
ומסקי' חריץ למיטיימי" קאי בית לאו למיטיימי"
קאי ע"ש וא"כ אמאי חיישי' לשרטון אטו
כבר ויס למיטיימי קאי וא"כ לא בטיל מחילת
החריץ אף באין עתיד לפנותו דק"ל כרבנן
דרי' וליחוש שיבטלנו מהכ"ה לזה ע"ש.
ולפי"ז ח"ל דמפני זה ס"ל באמה להסי"מ דליח
שיטלטל במבוי משום דאכתי לא ביטלו מחילות
כחריץ מפני שרטון דודאי יס לאו למיטיימי"
קאי

ובע"ז זה מלאחי גם בחוס' עירובין י"ב
ע"כ ד"ה כבי"ט בכ"ס הריב"ן וז"ל שם
ומיירי בחצר שנפרצה מע"ש והמים באו לה
בשבת וקאמר כבי"ע דח"ל גידודי ולהכי מטלטלין
בשבת הואיל והותרה הותרה אפי"ג דהשחא
אין המחילות ניכרות חבל למלאות מן המים
שבאו לה בשבת ל"ש הואיל והותרה הותרה
ע"ש ומה שהקשה המהרש"א שם דאמאי לא
מוקי לה בליכא גידודי ונפרצה בשבת ובאו
המים בשבת לכך מטלטלי' בשבת הואיל והותרה
הותרה משא"כ לגבי המים ל"ש כן ע"ש לעיק
דהא בפירוש חלקו בין איחכו למחילות או
לא וכמ"ש החוס' שם די"ז ע"ה ד"ה עירב
ע"ש. ולפי"ז ליכא לאוקמי כלל בליכא גידודי
וזכ פשוט :

ובה"א ענינא דהואיל והותרה הותרה כיון
דאחא לידן נימא ב"י מילתא מי"ש
עוד ע"פ זה לתרץ קלח קושי' הגאון בעל
נחפה בכסף הוצא בקהלה יעקב למכרי"א וגם
במח"ב דמקשה דרב אדרב ושמואל אדשמואל
דבעירובין ל"ג בכותל שבין ב' חצרות שנפל
ס"ל לרב דאסור ושמואל מחיר משום דהותרה
הותרה ובקידושין דכ"ה גבי יפ"ח זכבן זביאה
שניה שמואל הוא האוסר ורב מחיר מטעם
הואיל ואשחרי אשחרי ולפמ"ש לעיל גם זה
לקי"מ שמואל אדשמואל ליק דשאני כותל בין
ב' חצרות דלא נפרץ לרשות אחרת ומחילות
חילוניות קיימות משא"כ בנפרצה לריה ולכרמליח
אף שמואל מודה דאסור וכמ"ש בס"י שפיר
ומכ"ש ציפ"ח ודאי יש לאסור. ורב אדרב ליק
די"ל דשאני כותל דהוא דבר הניכר לעין כל
ממה שה"י קודם כיון שנפל הכותל באמצע
שבת ויש שינוי במקום ואיך שייך להחיר כיון
דהותרה הותרה לכל השבת משא"כ ציפ"ח דלא
נחדש זה שום דבר מתחלה וכאשר ה"י כן
הוא ובכגון דא ודאי י"ל דס"ל כיון דאשחרי
אשחרי ודוק. [ועשו"ט שער אפרים סס"ו ברב
שקבלו בהכשר ואח"ז עשה חיטון בא' מבוי

קאי כניל ועיקר החשש הוא לשמא יטלטל במקום השרטון גופא דהוא כרמליה כניל ודויק:

והגאון

בעל החיים כי לפרש דברי ה"מ דתחלות גזרות המבואות שנו כאן דהוא משום שמה יטלטלו בריה או בכרמליה ועיי' היטב בלשון הרמב"ם פ"א ה"ד מעירובין אמנם כשמטלטל במבוי שמחילוחו כדן לא יבא ללמוד מזה היחר טלטול בריה או בכרמליה אך במבוי המפולג לים שהוא כרמליה נהי שחוסמת אח העוזרים לטלטל בשדה שמטבר לנהר מ"מ הוא גופא כרמליה ויש לנו לאסור הטלטול במבוי בלי היכר שמה יבא לטלטל בזה הכרמליה אלא הואיל דים לאו בת טלטול היא עם המבוי מותר לטלטל במבוי משאיכ כשמעלה שרטון שפיר אחי לטלטל במבוי בלאותה שעה משום גזרת כרמליה בבלרו ומ"מ נחחוקו דברי השב יעקב דבשעה הקרח דאיכא למיחש לטלטול הכרמליה יש לאסור הטלטול במבוי לכ"ע עכ"ל. וראיתי דבעל המקיל האריך בזה וברבם להקשות עליו ג' קושיי' חדא דסברתו הוא רק ע"פ ס"ד של המ"א דא"ל לגידודים גבובים או עמוק י"ט אלא דנהר גופי' אפי' הוא נמוך הוב מחילא וכמ"א ס"י שסיג סקיל מסיק לסיפוך. ב' דהלא בגוף דין המבוי בן ג' מחילוח מבואר בכ"מ רפ"ז דשבת דלכרמב"ם הוב כרמליה והזורק לחוכה מריה פטור דהוא מקום פטור מה"מ ולא כהחולקים דס"ל דהוב רס"י ואיכ מ"ש האי כרמליה דמבוי של ג' מחילוח מכרמליה דים ונהר. ג' במ"ש לעיין בדברי הרמב"ם פ"א דעירובין ומה ענינם לכאן דשם ל"מ רק מדין ע"ה ושיחופי מבואות היבא דא"ל עוד לשום חוספוח במחילוח הראיות ועיי' דמסיים ע"ז דאין יכול להבין כל דבריו כלל עיי' וס' דבריו בזה אמת וי"צ הוא ובדק כל אמרי שיו כאן דבדאי לא הבין כלל דברי הגאון כניל ולא ירד לעומק בונחו ראשית במס שעלה בלבו להקשות מדברי המ"א

משם רא"י לסחור וחכרא בלרו ופשוט הוא למעיין בדבריו שם סקלי'א דלהכי'מ אין חי' כלל בין איבא גידודים או מדרון י"ט שברי כ' שם ובמ"מ משמע דאע"פ שיחקלר הים מ"מ נשאר מדרון בעומק י"ט והוב מחילא אלא דהחששא שמה יטלטלו מן המבוי למקום שנתייבש הים שהוא כרמלות אפילו מוקף מחילוח הים לפי שלא הוקף לדירה כמ"ש ס"י שפ"ה אבל כשהים קיים ליבא חששא כ"ה שאין הים בת טלטול הוא עם המבוי וכמ"ש המח"ש שם ע"ז ואעפ"י במבוי ששוכ מחוכו ומדרון לריה וכ"ו דא"ל שום חקון וליח שמה יטלטלו למקום המדרון ש"ה דמיד מחללה בשעה שהותרו לטלטל במבוי אסרו להם הטלטול במקום המדרון וכל שבת יזכרו מזה משאיכ בים שער עחה ליה ראוי להשתמש וכשיעלה שרטון יסברו דגם עד עחה ה"י מותר הטלטול רק שהים ליה בת טלטול עם המבוי ועחה כשראוי לטלטל מחמת שעלה בו שרטון יטלטלו עיי"ש. ועוד כ' שם המ"א דלהכי'מ בנהרות שלנו דדרכן להתייבש בקיץ יש לאסור עיי"ש. [ומ"ש בכה"ע שם סק"ע נפשיעות להלכה בשם המ"א בלי שום חולק דנהרות שלנו דדרכן להתייבש בקיץ הרבה פשיטא דאסור עיי"ש ולפי דבריו יהי' אסור לעולם אפי' כשעדיין לא נתייבש כדחיישי' לשרטון וכניל. ודבריו לע"ק דהמ"א לכ"כ רק לשי' ה"מ דוקא וכמ"ל בשם המח"ש ועיי' גם בחו"ש ופמ"ג עיי"ש] ואפילו נשאר שם המחילוח והמדרון ואיכ ליק כלל קושיי הראשונה וממילא ליק לפי"ז גם קושיי ה"ב שברי כ' המ"א עוד שם דלהכי'מ בעי מחילוח גמורות ולי'מ לוה"פ או לחי וקורה עיי"ש ואף דבשאר מבוי סגי בלויק כאן שיש חשש אחר מה דלי'ש בכל מבוי החמירו בו יוחר עיי"ש ואיכ אפי' בעשה למבוי לחי וקורה בלד הים דדי אף מדרבנן בכ"מ מדינא דמבוי ולי'ה כרמליה כלל ול"ש למגזר חו עכ"ז איסורא הוא דרבוט עליו כאן כל זמן שליה מחילוח גמורות

גמורות עיי גזרח שרטון שיטלטלו אחיכ גם
 במקום השרטון שהוא כרמליה כמו שיטלטלו
 במבוי וכניל וכדגזרי בריש עירובין דיג ובי
 פיה ובדיח וייב עיב דלחי משום מחילה וקורה
 משום הכירא וכפרטי שם דלחוי אנשי וידעו
 דחקנחא דרבנן עביר ולא ליחו לאחלופי ולמשרי
 גם בריה עייש ובמזבז פייז היט מהיט
 ופיה היד מהי עירובין עייש לענין שיחופי
 מבואות שכי דלפיי במבוי בן גי מחילות ולחי
 או קורה עדיין גזריי דישבזו שהשווקים
 וברחובות היי כשדות דהן רשות לכל עד
 שיסתחפו עייש ובתהידי סיי עיג לבאר דברי
 הרריי בפיך דעירובין שכי אבל חכמים חששו
 וכו' דלמא אחי למשרי ריה גמורה אי כי
 היכא דלא ליטלטלו מריה לחוכו כיון שנפל
 לריה ועייש עוד דבעיר המוקפה חומה הויל
 דין כרמליה כיי שלא עירבו ואטיי שיש לוכיפ
 ולחי או קורה עכיי מלינו דעדיין שייך למגזר
 דלחי להחיר טלטול בריה וכרמליה וכן כאן
 גזריי בזה משום דיש עוד חשש נוסף ממבוי
 אחרת וכניל. ולזה כוון הגאון בעל החיים
 במיש לעיין היעב בהרמזים פיה היד מעירובין
 ולפייז ליק כלל גם קושיי הגי הייל ועולה
 הכל על נכון ודויק:

ומיש בעל המקיל לפרש דברי הסימ בפי
 אחר הוא דבר שאין לו שחר ומה
 מאד הוא רחוק ורחוק ודמי האי מרבנן כדלא
 פרשי אנשי שמעחחא דמעיל פולח בקופח
 דמחטא ודבריו אינו סובלין כלל בלשון הסימ
 ומה שכתבנו הם דברים ברורים זכים ובהירים
 בעצמי ומיש שם עוד בפי שמא חניטל
 האשפה לשיי הסימ דאין חשש שמא כולה חניטל
 דאז ודאי ירגישו ולא יפלטנו אם אין המחילה
 מחוקת רק דחיישיי שמא חמטע מגובה
 עשרה ויסמכו על האשפה כבראשונה עייש
 וכהן חון מה שדבריו הם דחוקים מאד למעיין
 כדב קדמו בזה סי חודש בעל שאילת שלום
 בהשוואה ודבריו לקוחים משם אוח צאות עייש:

ומה שהקשה הגאון בעל החיים ספיט על
 העיי ומיה דבשעה שנקרש ס"ל דבטל
 ליי למחילתא משיש עירובין כ"ג עייב דפרין
 כ"ע נמי מקיף ליי אוקיינוס פיי ולכו רכיי
 עייש. ומאי קושיי דלמא אין הכי ומ"מ משכחח
 ליי ריה בשעה שהים נקרש עייש ובאמת מבין
 מחרכי לשון העיי נראה קצת דרלה להשמר
 מקושיי זו במיש דביס ליש לומר כן אך כאשר
 ידענו דכל ליר הצפוני והדרומי נקרש רוב
 השנה ואיכ במדבר דאיר לא הפיקו מרכיי
 לריה ממחרת יוסיכ היי ואז כבר נקפו הימים
 שמה ובטלו המחילות ועייש שהכיה בל"ע. וזה
 כמלא בשאילת יעביזן ססיז עייש. ולעו"ד אייל
 דליק כיי דסתמא דגמי שם אזלי אליבא דמ"ד
 דדי בני מחילות מהיט וכקושיי הגמי שם
 אילימא משום דמקיף ליי סולמא דלור מהך
 גיסא ומחטנא דגדר מהך גיסא בכל נמי מקיף
 לה פרח מה"ג דכיי מקיף ליי אוקיינוס עייש.
 [וכעין זה איי בירושלמי פיה היי ריה שאל
 לריי ההן פיוסרת זרק מחוכה לריה ומריה
 לחוכה אייל על דעתך אין ריה לעולם ריל
 אומר אין ריה עד שחכא מפולשת מסוף
 העולם ועד סופו מיחלק שיי ריל דאמר אין
 ריה בעוכייז אלא לעיל שני כל גיא ינשא עייש
 ומה שהקשה בש"ק שם מכדי כל מלאכת שבח
 ממשכן גמריי לכו וכו' לריל ליה ריה כלל
 עייש אייל קצת עפמיש במכלחא ריי בשלח
 דהענין היי מהלך לפניהם כל הנמוך מגבי
 וכל הגובה משפילו שני כל גיא ינשא עייש].
 ומיש הריעביח שם דמקיף לה סולמא דלור
 ריל דהאי בי מחילות היינו כתיב גא"ס דאליכ מי
 גרע ממבואות המפולשין לריה עייש ייל דשאני
 כאן באוקיינוס דמקיף לה לכל העולם דהוא
 כדוד וחסוח ואיכ כמו דמקיף לה בלד זה
 כן מקיף לה מלד הבי ואיכ ליד כלל למפולשין
 בריה ובפרט לפמיש הראיש בפ"ק דסוכה
 דסייע בסיבך עייג מבוי שיש לו לחי מלד
 אי כשרה דבי מחילות זה כנגד זה מיירי
 ואטיי

ואף על פי דמפולשין הוי רכ"י גמורה מדלוי
 אס יש לו לחי מלי"א לדין דלחי משום מחילת
 עיי"ש ובמג"א ר"ס שמ"ה דהוא לרוב הפוסקים
 וא"כ בליר הלפוני והדרומי דכל לרד"י אינו
 נקרא רק באמצעו הסובב על לירו הלפוני
 והדרומי בעשרים מטלות כידוע ח"ל דלא גרע
 מבי מחילת ולחי ועיקר דברי הריטב"א הנ"ל
 ל"ז להבין מש"ס עירובין סוף פרק כל גגות
 בגשרים המפולשין דמעלעלין חתיהם לר"י דס"ל
 ב' מחילת מדלוי עיי"ש וברש"י והארכתי בזה
 בחידושי עיי"ש ודו"ק:

ומ"ש דיוחר יש לסמוך בזה אהמחבר דל"ח
 לשרטון כבר ביארנו די באר דחשש
 נקרא ס"ל להט"ו דיש לחשוש לכ"ע אפי' למאן
 דל"ח לשרטון משום דהוא דבר הרגיל בכל
 שנה ושנה ולעמוד בקרא איזה חדשים וצפרע
 בעירנו אחרת דרב הוא רבינו מאור עיינו
 הרמ"א הקדוש והוא ס"ל להדי' דחיישי' אף
 לשרטון ק"ו לקרא ומאן יהי' ח"ע לפסוק
 כנגדו ולהחיר במקומו וה"ז דומה ודלוי כמורה
 הלכה בפני רבו [ועיי' עירובין ס"ג ע"א עיי"ש]
 אחרי כי חורח רבינו משב ע"ה עוד אחנו
 חיים וקיימים נאמנים ונחמדים לעולמים ועיי'
 ג"כ עירובין ע"ד ע"א במבואה דאיכות בר
 איכו דאחא רב ענן להפיל הלחי אחר מיתח
 שמואל דח"ל מבואה דדירנח ב"י ואחינח משמ"י
 דמר שמואל יתי ר"ע ב"ר נשדיי' מן עיי"ש ובדף
 ל"ד ע"א אחרי' דשמואל הוב עיי"ש:

ועוד דזה איזה מאות שנה ה"י מסבב נכר
 ווייכסל בעירנו כל חלק רבע היכודים
 הנקרא קאזמיר סובב הולך כמעט רוב די
 כנפותי' ואז ל"ה רק שאלה אי' במק"ע מכח
 חשש שרטון וגם ל"ה אז גשרים קבועים ועומדים
 שיהי' שייך בהם פירלה כדלקמן וכאשר הוא
 בזמנינו ורק בספינה יעבורון כידוע ואעפ"כ לא
 ירים איש אח ידו לעלעל בש"ק בלי חקן עירובין
 כדלוי דת' של חורה וכאשר ה"י מקדמת דנא
 מזמן רבינו הרמ"א ורבו הגאון מוהר"מ לנדא

וגיסו הגאון בעל שו"ת שארית יוסף ובעל
 מעשה ד' מג"ע ומג"ש הב"ח וחזו"ט והגאון
 רבי ר' העשיל ושאר גאונים זל"ל אשר ה"י
 שרונים בחוכנו ומי יעמוד במקום גדולים כמנהס
 האוסרים ולפרוץ גדרן של ראשונים וצפרע
 בזמנינו דאין ימה חומחה בכל לדדיו כמקדס
 ורק ברוב ב' לדדים ואף שהגאון בעל חת"ס
 דוחק עלמנו להחיר הוא דוקא להצמיד שס
 היחר הישן שה"י משנים קדמוניות בק"ק
 דרעזניץ עיי"ש אבל לא בא לחקן ולהחיר מחדש
 במקום האסור ח"ו וכמ"ש בשו"ת שב יעקב
 ס"י"ז ובעני' אלמונים דף קל"ד ובס' פרה שופן
 באריכות עיי"ש ובשו"ת שב"י ח"ג סכ"ע כ'
 בזכ"ל במקומות שיש עבר הנכר בלא מסגרת
 בחוכו כגון פראג שאין מעלעלין רק ברחוב
 היהודים עיי' עירוב ולחי וקורה או שרחוב
 היהודים סגורים מכל ל' ואין חושבין הנכר
 כדעת קלח גאונים אחרונים וכיון שנהנו להחמיר
 אין להקל משום ואל חטוש חורה אמך וגו'
 משא"כ אס המקום סגור ומסוגר מכל ל' ד'
 כגון ק"ק מיץ וכיוצא בזה כ"ע מודים דהוב
 כחומה עיי"ש. וח"ל עוד דאף בק"ק ווארשא
 לא החירו למעשה לסמוך על מחילת הנכר
 רק מפני שהוא רק מלי"א ואיכא ג' מחילת
 שלמות בל"ז וחו' אין כאן חשש דלוי' וכמ"ש
 בחת"ס פ"ע ושאלת יעב"ץ ס"ז עיי"ש משא"כ
 בעירנו דנכר ווייכסל הולך בבי' לדדיו י"ל
 דאף להרמב"ם והר"ח חיישי' לשרטון וכניל
 גם כחצו דמלשון הטור נראה להדיא אפילו
 סחוס מני' רוחח חיישי' לשרטון עיי"ש. ודברי
 הש"ע עלמו דפסק כאן דל"ח לשרטון מוקשים
 סמה מאד כמו שהקשה בעל מראה הפנים
 בירושלמי פ"א ה"א מעירובין אחרי דבש"ע
 נמשך במחי' בדיני מבוי להחמיר בכל המקומות
 כטור והרא"ש ואף נגד הרמב"ם ומ"ש כאן
 שקבע בש"ע כהרמב"ם להקל וצפרע ברבר
 שפורש בירושלמי להדיא כג"י הטור והרא"ש
 דא"י שס דמבואות המפולשין ל"ס כמפולשין
 לבחנה

סימן ג.

שאלה אם יש לדון להגדודים שנשפח ים ונכר שמזה ומזה כשכס גבוסים י"ט מלך המים או חולס לה למחילת וא"כ אפ"י א"ת דחרי"ז הים לא נדון למחילת משום דהמים או הקרש מצטלין אוחו וגם לא ס"ל דימה חומחה לענין זה כנ"ל אכתי יש ללרף לביקק העיר מחילת הנידודים ואח"ל דמכ"י ל"ע אם לא יזיק לן ג"כ אף מה שחול. באיזה מקומות נמוכין מאד פחות מ"ט:

תשובה הכה ה"טו בס"י שס"ג ססק"כ כי וז"ל אכן אם יש על הכה ביבשה מקום מדרון נחשב למחילת אם גבוה יו"ד במשך ד' כמבוי ששזה מחוכו כמבואר שם ס"ז ע"ש ובעל המקיל רוצה לסמוך ע"ז בעירנו ג"כ על הגדודים שגבוסים סמוך לנהר וויכסל וא"ל לסמוך חו על החרין שבחוף המים ע"ש. אולם הוא רוצה להכחיש את הירוש והנגלות לנו כי נראה לעין כל שהרבה והרבה מקומות יש בעירנו שהמה נימוכות מאד עד ששזה ומשזה להמים שמלך זה ומזה והוא כפירצה במקומות הללו יוחר מ"א לברמלית ומלחא דעבדא לגלוי"א הוא וכמ"ש הוא בעלמו והעחקתי לשונו לקמן ס"י ד' ע"ש ועוד דברוב השנים בזמן הפשרת שלגים שהמים עולה למעלה ראש עד שיעברו הגדודים בשטף מים רבים על כל גדותיו ואין לה זמן קבוע דלפעמים יקרה כזה גם באמצע הקיץ כידוע וכן בסופו ובכגון זה ודאי לכ"ע יש לחשוב לזה ואפ"י לאוחס דליח לשרטון משום דשכיחא הוא וכנ"ל ואז ל"ש גם הה"י של בעל שב יעקב וא"ל דבאותן המקומות הנימוכין אכתי יש לסמוך על החרין שבאמצע המים העמוק יוחר מ"ט והוא איכ"א למיחש אולי נמשך הרבה יוחר מ"א משפח הים לאמצעיתו עד שאין בו חל המחלקע יו"ד מחוך ד' ואז אף אה"ל שיש באמצע חרין עמוק מ"מ אוחו המקום

לבקעה ע"ש ושם ל"ש כלל ג"י הרמב"ם והערוך ור"ח והניח הדבר בל"ע:
הגם כלום ראיתי בשו"ת זרע אמת להגרי"י ככהן ז"ל ח"ג מ"ב דבעיר וויניציא כ"י חלק ה"הודים דשם בחקון העירובין בלחי ולוסיפ מקדם קדמחה ע"ש ואעפ"י דעיר וויניציאה ידוע לכל דימה חומחה לכל העיר וא"כ א"ל לכ"ז וגם ל"ש שם קרש א"ו ז"ל משום דל"ר לסמוך ע"ז לבד ומ"ש הגאון בשאלת יעב"ן וכן ז"ל בעבריה שימה חומחה ונדחי עירנו זה ורא"י לדבר מדאמר"י בעירובין פ"ז ע"ב שהחיר רחב"ע לאנשי עבריה למלא מים מגזזטרא בשבחה וגזזטרא לא אהני אלא לחקוני מ"א דלא להוי כרמלית ואם איחא דלי"ה יכולין לערב אכתי מר"ה לר"ה קמפקי דטבריה גופא ר"ה הוא דים לאו מחילת מקרי לאכשורי ע"ש ולע"ק דלמא מיירי ש"י מחקנו ממקום הגזזטרא עד סוף העיר להחיר העלעול ופרע לפמ"ש החוס' שם דמיירי ש"י פחות לר"ה דלק"מ ע"ש:

וכן הרכ"ג מרימולוב מסיים בסוף החשובה [ובעל המקיל הביא חש"י רק למראה עין] וז"ל אכן לחקוע עלמו בהלכה זו ולדון למעשה לא אוכל יען ש"י שם גדולי הדור גאונים לדיקים אשר כל בית ישראל נשטן עליהם ומפיהם אנו חיין ולא החירו העלעול שם ע"כ גם אנכי אירא מעשות ז"ח עכ"ל. ואולם בעל המקיל גדול ממנו ביותר כאשר החזיק א"ע אחרי כי הוא בל ירא ובל יפחד כלל מזה ולא יחה מפני כל ומחזיק א"ע לעמוד ברזל ולחומת נחשה וסומך ע"ע לבד ועל גודל כחו ועל זכות אבות שלא חמה להקל ולהחיר במקום גדולים כמוהם הנשמע כז"ח ומ"ש בעל המקיל שם בהג"ה דנשחנו העמים בימינו אדרבה נשחנו לגריעוהא בזמנינו מאשר כ"י מאז ומעולם מקדמת דנא וכידוע לכל וכנ"ל:

המקום הנמוך דמשפח המים נדון ככרמליה ומפסיק בין החרין ליבשה וכמיש בשו"ת חומר נקדש בארוכה ע"ש ובשו"ת חת"ס וברי זה דומה כפירוש בכוחל וע"י ג"כ בשו"ת בית אפרים ובאר"י דבי עילאי סי' ד' ע"ש. ודוחק לומר דחשיבא להו כפחח עפ"מ"ש החוס' עירובין כ"ד ע"ב ד"ה ליעבד וכו' דל"מ לוכ"פ לגודא דנכרא אליבא דרב ע"ש ועוד דפחחא במיא ל"ע אנשי וגם דוחק גדול הוא לדמותו למ"ש רש"י עירובין פ"ז ע"א בחצר שאמת המים וכו' ובט"ז שניו ע"ש משום דשאני כאן דאכתי מחוברת למים שבצדו דעומקו יו"ד דהוא כרמליה ולמים שבצד כ"י ולשטיפת המים חולה לה וכמיש המ"א שניו סק"ד לחלק בין לשון הים לאמת המים דנכנסה ויולאה ע"ש ועוד דק"ו יש כאן וכן ל"ד למ"ש הראב"ד בפט"ו בהשגות ע"ש דש"ה דיש כוחל ע"ג משא"כ כאן דאין שום דבר המפסיק בין מים שבצד זה לבצדו ולד כ"י והכל כרמליה הוא ואין שום דבר היכר כלל וע"כ ל"ש ג"כ מ"ש בעל המקיל דדברי המ"א אמורים דוקא בעומקו יו"ד דאינה חולקת לעלמה לא איכפת לן במה שעוברת מלד ללד וכעין מ"ש הפמ"ג שם במשנאות וזה פשוט ולפי"ז אן צדיקן היכא דשפח הנהר שבצד העיר אינו מחלקט י" מחוק ד' עד לחרין שבאמצעיתו דאין לסמוך כלל דהכל פתוח לכרמליה ועמ"א שם סק"ד ושנ"א סק"ב ושס"ג סק"ל ע"ש ובשו"ת שו"מ מהדו"ק ח"א רצ"ט כי דלדעחו אינו מועילין חריני הים להיוח נדון כמחילה למבוי ויחר י"ל דמים גופא ליחשב מחילה משום דעל ידו נסחם המבוי לגמרי ועמ"ש שם עוד צנידון העיר שמקיפין שאנלגן ע"ש:

וּמ"ש בעל המקיל דלפמ"ש הלח"מ פט"ו הי"א לחרן דברי הרמב"ם דבאמת המים או בלשון הים הנפרץ מכרמליה הים לחצר דדי צפס ד' או צ"י משכווין אפילו בפירוש יחר מ"א וזהו מ"ש בגמ' י"ב ע"ב

הצ"ע דא"ל גידודי ע"ש וא"כ צנ"ד ודאי שרי לטלטולי דעיר כמוקפת דינה כחצר ואם ברוח הזה המקיף את הנהר רוב המחילה קיימות או מפני שהגודא נכזה עשרה או שהנהר ברוחצ עומקו עשרה ומחיל סמוך ליבשה וא"כ אף אם המלא חמלא באמצעיתו שאין עמוק סמוך ליבשה וארכו ורחבו יחר מי"א לא איכפת לן וכמו החס בחצר דדי רק צפס ד' או צ"י משכווין מהלדדים וכ"ש כאן דרוב המחילה קיים ע"ש לא ידע בזה מאי קאמר ואיך ענינו לכאן ולדמות מלחא למלחא דש"ה דודאי איירי שח"י המחילה באוחו ל"ד החצר קיים צ"י לדדיו רק שנופרץ באמצע במקום לשון הים ומ"ש הבי"ע דא"ל גידודי היינו ע"כ דזולת המחילה הו"ל צשפת הים גופא ג"כ גידודי צ"י לדדיו כמו פסין למעלה מן המים להרי"ף והרמב"ם המכשירות לטלטל בחצר אבל ודאי אינו מועיל מחילה החצר לצד וכמו צכ"מ שיש פירוש בחצר דלריך צ"י פסין משכווין להיכר ולא די ברופן החצר שבצדו:

ובן במה שמדמה הדבר לסי' שמה דכ"ד העומד ברה"י דינו כרה"י ומותר לטלטל לא אדע ולא אבין איך חלוי זב"ז ומה ענין זה לכאן ועוד דבמים ודאי אינו מועיל החרין שבחוכו לצד רק אם יש מחילה למעלה י"ע או בחוכו ועפ"ה יולא וגם אפ"י יש גומא בחוכה עמוק י" דינו ככרמליה אם הם יחר מצ"ם ודמי לקרפף וחל" שלא סוקף לדירה עמ"א ס"ם שמה ועוד דכש"ס י"ב ופ"ז ובשי"ע שניו לא מוזכר כלל דיועיל במים החרין שבחוכו אם הוא עמוק י"ע לרחבו ככניסה או צ"י"א. [ועוד דהחם י"ב ע"ב דיה הבי"ע כ' החוס' בל"ז דמיירי שהגידודים גבוהים יחר דל"ש לשרטון ע"ש] א"ו צ"ל דיש לחלק בין המחילה לצורך המבוי וחר או להעיר דאם יש בצדו י"ע דיועיל מפני שיש דבר המפסיק ואינו נוח חשמישו בחצר למעלה משא"כ למים

גופא

גופא דע"פ המים כולו דינו ככרמלית וכמ"ש
 המ"א שם ול"ק לפי"ז ג"כ קושיא המהרי"ט
 בחשוכה ס"י ל"ד ע"ש. ועיקר קושייתו בחמת
 המים העוברת בחצר בעשו לה מחילה בכניסה
 ולא ביציאה או להיפך דל"מ מידי דמ"ש מלשון
 הים העובר בחצר שאם אין בפירצה יותר מי"א
 דמוחר למלחות הימנה לחצר ע"ש לק"מ דבלא"ה
 מקשה בגמ' שם ממלא הוא דלא ממלא"י
 ה"ה טלעולי מטלטלי"י והא נפרצה במילואה
 למקום האסור לה ומשני הביע דח"ל גידודי
 ע"ש וח"כ דמ"י כלחי מכהן ומכאן דדינו
 כמחילה וכו"ל בכניסה וגם ביציאה וע"ל
 קלח עפמ"ש הריעב"א ד"ב בלשון הים כיון
 שנכנס לחצר וח"ו יולא הו"ל כבור שבחצר
 דמהילח בחצר מותר חוטה. משא"כ בחמת
 המים שנכנס ויולאח דחולקת רשות לצלמה
 ע"ש ובב"ח ס"י שני"ו ודו"ק:

וברבר מ"ש בעל המקיל דיש לסמוך גם
 אגידודי נכר שמעבר השני דגבוהים
 יוחר מ"ע ואז אין לנו לריבין כלל למחילות
 הנכר במקום הנמוך היינו החריצים שבחוכו
 או אהגדודים שבצד העיר מזה וסומך על
 הגשרים דבשני קלות העיר המחנך בבו"א
 ובאלתו ויש לדונס כל"כ"פ ולפמ"ש החח"ס
 דסמכ"י אלוה"פ חפ"י במים ולא כפמ"ג ר"ס
 שס"ג דפתחא במ"א ל"ע חגשי ובשו"ת חמרי
 אש ס"י כ"י ע"ש. וה"ג ל"כ"פ שחח הגשרים
 מועיל לחצר ל"ד הכי לעירנו ע"ש. אולם יש
 לשיין בזה הרבה הנמצא כזה שיועיל ל"כ"פ
 בכ"ג אחרי שדרך הרבים העולה היא למעלה
 על הגשר העוברת חוץ לעירנו וה"ז דומה
 קלח לצורת הפתח שחח הקרקע ולא דמי
 כלל למ"ש החח"ס פ"ז ובפרט למ"ש שו"ת חס"ל
 לגרף בגשר במקום ל"כ"פ דש"ה שהגשר עוברת
 על חמת המים שבחוף העיר ול"כ"פ שמתחיו
 לחשבו כסחוס ולהחמיר ולאסור הטלעול גם
 בכל העיר. משא"כ כשהפירצה הוא למעלה על
 בגשר העוברת חוץ לעיר מני"ל דמהני ל"כ"פ

שמחחיו גם להקל ועוד מה יעשה בזמן
 הפשרת שלגים שהוא שכיח במקומותינו והנכר
 ימלא על כל גדוהיו והמים גאה גאה עד
 למעלה ראש ועד שמכסה כמעט כל ל"כ"פ
 שמתחיו ולא ישר לנו שיעור י"ע ללוה"פ
 ובפרט בגשרים שלנו דהיא עשויי. ככיפה
 דפסק"י דלריך י"ע ללוה"פ עד מקום שיתחיל
 להצטל וכן ל"ד למ"ש הרמב"ם פ"ז ס"ד
 מכ"ש היכא דאיכא ג' מחילות דדי בלוה"פ
 חפ"י פחות מ"ע ע"ש ש"ה דקחי על מחילה
 ד' משא"כ כשאנו רוצים לחבר מחילה דחו"ל
 להמחילות שבחוף העיר לחברן להיות ח' ע"י
 ל"כ"פ ודאי י"ל דל"מ בזה חף בפחות מ"ע
 ולפי"ז אינו מועיל כאן לומר גם פי חקרה יורד
 וסוחס אחרי שהגידודים שמעבר הכי אין להם
 שום חיבור עם המחילות שמעבר מזה רק ע"י
 חורט עתו"ס וכמ"ש להדיח בעירובין ל"ד וע"ש
 בש"י רש"י הר"ח ור"ח הר"ה וסר"א"ש ע"ש.
 ועוד לפמ"ש בש"ע ס"י שני"ו ושע"ו דל"מ במים
 רק שקוע וכן הוא ש"י הרמב"ם דחפ"י פתו"ס
 ל"מ ועפמ"ג ר"ס שני"ו וחפ"י להמקילין בבור
 דמהני ול"ד לחמת המים העוברת בחצר ע"ש
 ועוד דכאן הוה כמו זה כנגד זה כהני. כי
 נשרים הללו ול"א בזה בכ"ג פתו"ס כדאי
 בש"ע ס"י שני"ו ושם"א במפולג זה כנגד זה
 דל"א פתו"ס ע"ש וחפ"י ח"ל דאינס עומדים
 כ"כ בשום זכ"ז ברוח הדרומי מ"מ ודאי דל"מ
 דזיל בחר עעמא דהא דל"מ במפולג משום
 דכוא בקיעת רבים בלי שום מניעה מלד ל"ד
 וכן כאן במריח המים וכן בכ"מ דלריך מפולג
 כמו ערפות העחול והכבד או באחרוג דפסול
 אטו לריך מפולג מלד ל"ד זה מול זה ח"ו
 אם הנקב הולך רק מעבר לעבר וחפ"י זה
 שלא כנגד זה וחפ"י בעקמימות נקרא מפולג
 וע"י ג"כ מה שכתבנו עוד בזה לקמן ס"י ד'
 לענין פתו"ס ע"ש ודו"ק:

ואגב אמרתי להעלות כאן מ"ש בענין זה
 לתרץ דברי הירושלמי פ"ח ס"ח ר"י
 ור"י

ור"י וחגי"ה ז"ע אמרו ד"ה פ"י להחיר במחילות
 שאין גמורות היינו במחילה חלוי או פי חקרה
 יורד וסוחס והקשה בעל ק"ע בש"ק שם דהא
 פחיו"ס לחוד ומחילה חלוי לחוד ולא משכח
 שום פלוגתא בפחיו"ס ועמ"ש"ש בשם המלחמות
 וחוס' פ"ו ע"ש והגאון מלבוב בגליון הש"ס
 רוצה להרץ דעמ"א דחגי"ה ג"כ משום מחילה
 חלוי הוא ועמ"ש"ש רש"י דפ"ז ד"ה כוף ור"י
 היינו ר"י דמתניחין ה"ו שם וג"י שלנו בירושלמי
 שם ר"י דגשרים הוא ע"ס ע"ש. וזה דחוק
 מאד לשבש הספרים ולעוד"כ קלח דה"ל דהף
 דעמ"א דר"י בסוף פי' כל גנוח משום פחיו"ס
 הוא ולא מלינו שום פלוגתא בזה מ"מ חז"י
 ע"כ דחכמים פליגי והטעם משום דל"ה פחיו"ס
 במפולש לר"ה וכן הלכה ואך ר"י ס"ל דאין
 ח"י בזה וא"כ עדיין בכלל מחילות שאין
 גמורות היא שנו"י. ועוד דלפמ"ש בגליון הש"ס
 דעמ"א דר"י בגשרים משום דס"ל דז"י מחילות
 דא"י עדיין יקשה לפמ"ש רש"י בג"י שלנו ס"פ
 כל גנוח וכן משמע שם בירושלמי בין לפ"י
 קרבן כעדה ובין לפ"י פני משא וע"י גם כן
 בירושלמי פ"ד כ"ד ע"ש ולפמ"ש לק"מ ודו"ק:

רק לשמירת חויר חולה לה דל"ה וכדל"ה
 בעירובין ע"ה וש"ע ר"ס שני"ח וש"ס ס"ג ע"ש
 וכן באמת המים לריך ג"כ מחילה לשם מים
 ולכמה פוסקים בס"י שני"ו ושע"ב ל"ל שקוע
 במים ע"ש ובעלי הלמוגים סק"ז וש"ח ג"ו
 כלל ג' כ"ב ובשו"ח נפש ח"י סכ"ה ודו"ק:
ועוד דבימי החורף כשיש שלג גדול אזי
 נחמלאו כל החריצים של נהר ווייכסל
 עד שישוב עם הגדודים שבז' שפחיו כידוע
 ואין כאן שום היכר לרואים אם יש כאן
 גדודים ללד הנהר. ועוד דבין ז' הגשרים
 נמצא נהר קטן מעבר השני ללד פאדגורז
 הנקראח ווילגא ושופך מימיו לנהר ווייכסל
 וביאחה מכפר זאקשוב סמוך לו ורחב יותר
 מ"ה ובעל המקיל רוצה להחיר משום דהוא
 מחקטן ומחקלר עד שאינו רחב י"ה ויש לו
 ג"כ גשר קטן סמוך לו וחוקך המים ששועפים
 מכרמליח בחורת פחיו"ס. ואולם כבר הורית"י
 לדעת והארכנו בזה דאין להחיר בשביל כן
 מכמה טעמים וכן בגידודי נהר ווילגא דודאי
 לא לשם עירנו קראקא הוא עשוי ואך לכפר
 זאקשוב ופאדגורזע:

וזולת כל ה"ל י"ל דבלא"ה אינו מושיל
 בגידודים שכל"ה ה"י להעיר מזה
 אחרי דהוא נעשה רק לעיר פאדגורזע שמעבר
 השני אבל לא לשם עירנו קראקא הוא עשוי
 ובהיקף מחילות מלינו דל"ל דוקא כשנעשים
 לשם אותה העיר ולא לזחרת וכמבואר בעירובין
 כ"ה בבוסחנא דהוה סמוך לגודא דאפדנא וכ"י
 סק מחילות לגואי עבדן לבראי לא עבדן
 וע"י בש"ע שני"ח ס"ג וכמ"ש להדיא בגאון
 בעל בית מאיר שם ובס"י ח"ה דלא החיר
 ק"ק שאעלאנד רק מטעם עיבורי העיר שהוא
 נחשב לפארשטאדע לעיר דאנליג ע"ש משא"כ
 בעיר פאדגורז דל"ש לעירנו בשום ענין כן
 בישראל ובח"י. וגדולה מזו מלינו אפ"י במקפת
 דירם ומקורה ביותר מבנים אם לא נעשו לחיכה

ואף גם זאת דבי בגדודים מזה ומזה יש
 מעלות ומורדות ככ"מ לחוך המים עבור
 הדייגים וכספנין וכוכבסין ובחי רחלה וכדומה
 הנעשים ע"ש בגדודים והוא מבטל מחילות
 ובפרט למ"ש בשו"ח שאילת יעז"ץ דרוכ גידודי
 וחריצי המים נעשים מאליו והוה כמחילה
 ביר"ש ואמר"י ז"י אחי רבים ומבטלין מחילה
 ביר"ש זולת צמל שיש בו חפיסת ירי אדם
 במה שהגביה שפח הקרקע שע"פ המים בעפר
 והצנים חול וסיד ע"ש ובפרט לפמ"ש ג"כ
 בעל הפארת ישראל בפתיחה לעירובין על
 משניות דל"פ"י למ"ה דס"ל דכל שאין ס"ר
 בוקעים בחרין ל"ה דמבטלי מחילתא היינו דוקא
 לשוויא ר"ה אבל כרמליח מיהו הוה ע"ש:
וכן מ"ש בעל המקיל דמחילת הים גופא
 נחשב למחילה דימה חומתה אין זה
 אלא

אלא ש"י הראב"ד והערך ערך חזל הובח מ"א ש"ס"ג ע"ש ובשו"ת מהרי"ט חבל אלו אין לנו אלא דעת רוב פוסקים הראשונים וגם האחרונים ובראשם רבינו הגדול הרמב"ם ורש"י וחוס' והריב"ש עור וכו' דמפיהם אלו חיים דדוקא בגדודים או החריצים נחשב למחילה וכמ"ש המ"א ס"י ש"מ"ה וש"נ"ו וש"ס"ג ע"ש ומ"ש בעל המקיל באריכות ד"ל דדעת הרמב"ם נמי כש"י הראב"ד והערך חזל מדקשמיט ח"י גודא כפטי"ז ה"א אין בזה כדאי להכריע דעת הרמב"ם לדעתו ומש"ש בשם מהרי"ט שסמך ג"כ על המים לצד בחורח מחילה מפני שאין הים נח עלטול הוא עם המבוי י"ל דש"ה קושטאנעינא דאין דרכו להקרקש בשום פעם דהוא במקומות החמים משא"כ במקומותינו הקרים דדרכו להקרקש ג' וד' חדשים בכל שנה ושנה ועמשי"ל עוד בס"י ב' מזה ע"ש:

ומה ש"י שם בקונטרסו ד"ה ע"ב כפ"י המשך דברי החוס' וז"ל ולפי"ז אח"י המשך דברי החוס' כפשוטו דמעלות ומורדות דמסחמא ביד"ש ניגבו דלא ניחא חשמישתי רק בא"י כיון דאיכא מעבר דרכים לרבים דניחא חשמישתי בעל אף לרבנן שם ד' מחילות ע"ש וח"י זה כ' החח"ס בעלמו ספ"ט ע"ש והגאון בשו"ת ז"א סכ"ו לר"י אליבא דרבנן במחילות ביד"א דלא חקשי ר"י אדר"י דס"ל ירושלים אלמלא דלחוח"י נעולות בלילה וכו' אי"כ ס"ל כר"י דאחי רבים ומבטלים מחילות ביד"א וס"ל הלכה כסתם ומפ"ו דעברות מחניחין חלר שהרבים וכו' משמע כרבנן ע"ש והוא לא העלה מזה כלל על שפחיו וכן יתר דבריו שם בעמוד ג' וע"ד במ"ש והאריך להקשות ולחרץ ע"ד החוס' ומהרש"א עירובין י"ח ד"ה אפי"ו בענין דחשיבי פסין מוקפין להירק ע"ש גנוב הוא אחר משו"ת ז"א סכ"ו ד"מ ע"ב מדי' ווארשא ע"ש:

ומ"ש עוד שם וז"ל עכ"פ שמע"י דחל ודאי מועיל היכא דלא ניחא ההילוך דרך

עלייהו וכן הוא ב"ד בגידודי הנכר עכ"ל ואולם מה יענה בא"ס בעומקו עשרה דהוא ג"כ מחילה אפי"ו בשו"ת למעלה ונוח ההילוך ועוד דהא המ"א מסיים שם בל"ה בעלמו דלרש"י וריב"ש אין גהון הים למחילה רק כשיש גדוד יו"ד מחוך ד' ע"ש ומסיום לבון זה נראה דח"ל דאז אחי שפיר וליק דנימא אחי רבים ומבטלים מחילה ביד"ש משום דזה נעשה רוב פעמים ביד"א ע"ש:

ובדבר מש"ש עוד בקונטרסו בחשוכה ס"ז בשם הגאון מרימולוב להקשות על ש"י הראב"ד הנ"ל מדברי החוס' עירובין כ"ד ד"ה בהוא וכו' דאע"ג דלרחה ב"י גיפופין לי"מ למבוי ולשביל כיון דלי"מ למבוי גופא לי"מ לרחה ולשביל וא"כ קשה דאך נוכל לומר דהנהר עלמו הוי מחילה כיון דלי"מ המחילות לנהר גופא ואפי"ה הוה הנהר כרמלית האך יועילו להחיר המבוי הפחות לנהר ע"ש. ולעיקר דאך עלה בלבו להקשות מדברי החוס' על הראב"ד וגברא אגברא קרמית וזפרט דה"י קודם בזמן. ועוד ד"ל מקום הפחה יוכיח היכא דהדלת מבפנים דלכ"ע מקום המזוזה כלחון ואע"פ שבחוך המזוזה היא יושבת והוא המחילה המתרח לפנים א"ו דלוחו מקום גופא ל"ד למ"ש החוס' בענין גיפופין ודו"ק:

וכן מש"ש בקונטרסו ד"ה ע"ג דכ"ע מודים דחרין שבחוך המים חשיבא מחילה ואף דיש לחשוש לחששות הרא"ש וחוס' דבע"י נראה מחילות הוא רק משום מראית העין דוקא בלשון יס או באמת המים העוברת בחלר ד"ל דלמא אין החרין עמוק עשרה אף בנהר הסמוך לעיר דסחמא ספינות עוברות בחוכו ל"ש חששא זו לפ"מ דאמר"י בשבת פי' הזורק דאין ספינות עוברות בפחות מעשרה ע"ש ל"ע ג"כ דכבר האריך בזה הגאון בשו"ת חת"ס ספ"ט ולמה לא הביא דא"ס אומר ובע"י זה חמלא עוד בקונטרסו ד"כ ש"י שם וז"ל ואני

ואני חמה על הגאונים שלא הביאו דברי הירושלמי עירובין פי כ"ז היז על מחניחין דאמח המים ונפרוזה מכאן ומכאן נוחן לחי וקורה וזכ"פ מכאן הרי דמהני לזכ"פ במים ע"ש. ל"ע על שכפר בעובה של מעלה ועשה עינו כאלו אינו רואה ולא ראה אח אשר לפניו שם במקומו דהרה"ג מלבוב ז"ל בגליון הירושלמי שלו כבר עמד בזה והניח בל"ע:

סימן ד.

שאלה

יש לעיין דאף אם נאמר דקיי"ל דנהר נידון למחילה מלד החריצים שבחוק המים או מלד הגידודים שמה ומזה או אפי" ממש דס"ל דימה חומחה אם לא יזיק לן המעברות והנשרים העוברים על פני המים והולכין מלד העיר מזה ללד הכי חולס לו שהוא חוץ לעירוב:

תשובה

הנה החו"ש אוכר המעברות ונשרים מט"ם אחי רבים ומבטלים מחילה ביד"ש והנו"ב במדו"ח סמ"ב אוסר נשר רחב י"א משום פירצה ומלריך לזכ"פ על הגשר ע"ש. ולפי"ז לדין אפי" בנשר רחב ד"ט לריך לזכ"פ לפמ"ש כמ"א שס"ה ופמ"ג שס דמבואות שלנו שמוקפין חומה כ"מ שיש פירצה בנדר העיר אפי" ד"ט לריך לזכ"פ הו"ל ובקעי בה רבים ע"ש והשו"ח חומר בקדש אוסר הנשר עפמ"ש ס"י שט"ה דגג הבולע על מחילה הדיח שאין ניכרות למעלה כרמליה הוא ואפי" הוא גבוה הרבה ע"ש:

ובעל

המקיל גם בכאן י"א לידון דינו להקל ולהחיר כדרכו ולדחות סברה החו"ש עפמ"ש המ"א שס"ג סקל"ו דלא מקרי רבים בוקעים בו לנטל מחילה רק בס' רבוא ובסברה השואל בשו"ת נוב"י שם. והנה ראשית זגוף דברי המ"א בזה לא נהעי להלכה אחרי

דכבר הקשו עליו דל"י הן כלל מסחימת הש"ע ובפרט להרמב"ם ודעימ"י דס"ל דיש ר"ה אפי" בפחות מס"ד ורק ראוי לס"ד די ולעולם אמרי" אחי רבים ומבטלים מחילה וכן נמלא להדי' באויז עירובין קכ"ט ע"ש וכן החמיר בש"ע הרב ובשאר האחרונים וכמ"ש בס' שלום ירושלים גם בשכ רבו הגאון מהר"ם בנעט ז"ל דאף דלשווי" ר"ה לריך ס"ד מ"ג לענין אחי רבים ומבטלים מחילה ל"ל כלל לס"ד ע"ש. ובעיקר קושי המ"א שם נלעו"ד די"ל דהא דאן סוברים דים הוה מחילה לא מטעם דימה חומחה הוא כשי' הראב"ד והערך כנ"ל אלא רק משום בגידודים או החריצים שבחוכו והמים אינה מבטלת המחילה א"כ י"ל דמיירי כשנעשה ביד"א דל"א ב"י אחי רבים ומבטלים מחילה וע"י בחפ"ארת ישראל על משניות בפתיחה לעירובין שכי להדי' דביש גשר על הנהר או על החרץ אזי בכל גוונא אמרי' דאחי רבים ומבטלים מחילתא ע"ש. וכן בעל אהל יעקב לא החיר בעיר האג רק כשהגשרים ל"ה קבועים רק ניטולים בכ"ע שיצטרכו לסבבו ולהפכו ולהגביהן ע"י שלשלאות כדי לעבור דרך שם ספינות גדולות ואז נוכל לדמותו לראויות לנעול שע"י בגבהחו חסי' נעילה ע"י המים או ע"י הגידודים ע"ש וכן הוא בשו"ח ח"ל ס"ה או משום לזכ"פ באמנע ע"ש. [ואגב גרר אחרתי כאן להעתיק כאן מ"ש במק"א בענין הניל לחרץ דברי רש"י ר"פ במדבר וז"ל מחוק חיבתן לפניו מונה אוחן בכ"ש כשיאלו ממלרים מנאן לידע כמה ילאו וכשנפלו בעגל מנאן לידע מנין סנותרים ולאחר הקמת המשכן באי באייר מנאן ע"ש ומקשים דעדיין לא נחפרש הטעם על שמנאן לאחר הקמת המשכן ואמנם לפי הניל י"ל לשי' הסוברים דלריך ס"ד או ראוי לס"ד דוקא להחשב ר"ה והוא משום דממשכן גמרי' לה דלריכה שי"י דומה לדגלי המדבר וכמו כל מלאכה שבה דילפי' לכו ממשכן וכמ"ש רש"י עירובין ד"ו וסר"א שם ובחוק'

ובחוס' שנת דס"ד ור"ן שם וא"כ לפי"ז מנאן
 להו להודיענו מספרם שה"י שש מחוח חלף
 בשעת הקמת המשכן ומזה ילמדו ג"כ לדורות
 ולהורות דבעינן סיר[]:

וּמַיִשׁ עוד שם בקונטרסו לדחוח ס"ג: בעל
 חוב"ק בדבר קל ולדמוחו לחורי רה"י
 כמו בחלון ד' על ד' פחות על הגג דנידון
 כרה"י מטעם זה וכן כאן דלמטה הוי רה"י משום
 לוח"פ שחח כגשר או משום פחיו"ם כ"ל
 ובקיעת דג"ס לא מקרי בקיעה ורואה להביא
 לו סמוכות משו"ת חס"ם ונפש ח"י עיי"ש.
 ואולם גם בגאון בחח"ם כ' בעלמו שם דכ"ז
 דוקא במקום שאין הספינות עוברת שם עיי"ש
 וא"כ לפי"ז מה יענה בזה וויכסל שלנו
 דהרבה ספינות עוברת בו [ובפרט כעת הזאת
 שנעשה ע"פ פקודה המלך (וויכסלרעגולירונג)
 וניחן ניס דרך לעבור בו גם (דאמפפשיפן)
 חדיר בלי שום מניעה אזי בודאי יהי שכיח
 בו עוד יוחר ספינות ושיירות הרבה] וא"כ
 ראייתו של בעל המקיל עו' רא"י לסחור הוא
 ועוד דגשר של בעל חס"ם מיירי שה"י עולין
 לה בסילס מכאן ומכאן בצי האוד"ס עיי"ש
 משא"כ בדין זולת בגשר של (קארלדווויגנבאכן)
 דהוא שיה לכסוללה (באכן אויפשיפונג) גלמטלה
 וכן אפי" גשר חדש מזווערזנילע העשוי למסלת
 הכרזל (שעאלטסבאכן) שנשפכו עפר מצי הל"דין
 שי"י נוח ההילוך והנס עה ואינו מחלקט י'
 מחוך ד' אינו מועיל וכ"ז דומה למ"ש כרמ"ה ס"י
 שג"ח דאם שופכין עפר מצי הל"דין דנחבטלה
 המחילט עיי"ש. ועוד זאה דגשר (קארל
 לודוויגסבאכן) נמלא חחיו דרך המלך ומעבר
 לרבים בין רגל כראשון ובין שפת הסוללה
 כ"ל וא"כ יוחר גרוע בזה מגשר של בעל נפש
 ח"י. ועוד דבגשר פאדנירזע יש בליעה למעלה
 חמיד בלד כשמאל לכל אורך הגשר שמחובר
 לו לחוף קני הגאז וביניהם לגשר מונה חמיד
 ג"כ איזה קרשים לארכו שי"י נוח ההילוך
 למי שבא לחקן אותן הקנים וכדומה ורחב

יוחר מד"ע וע"כ אפי" איח לליד למ"ש החו'
 עירובין דפי"ע לענין חורי הגג הבולע ד' עכ"ז
 יש לאסור כאן ואפי" זולת אותן כקרשים עפמ"ש
 החוס' שם דפי"ז ע"כ ד"ה גזוזטרא בלינה שוה
 ומליאה פנומות דליח ב"י פי חקרה יורד וסוחס
 עיי"ש וגם אס הוא משופע מתחתיו וקרו"י
 משופע ל"ש ב"י כלל פחיו"ם וכ"כ רש"י שם
 דליד דעביד כי אורזילא עיי"ש. ועוד דגשר
 פאדנירזע עומד ממש נגד גשר מסילת הכרזל
 והוא כמפילט ובמפולט ג"כ ל"ש ב"י כלל
 פחיו"ם וכמ"ש החוס' סוכה י"ח ע"כ עיי"ש
 ואפי" בלינו עומדים ממש זה כנגד זה וכמ"ש
 ס"י ג' עיי"ש וכמ"ש להדי' בשו"ת ב"ה סכ"ה
 ד"ה ואחרי הודיע וכו' עיי"ש. וב"ה כוונתי
 לדעת הגדול בזה. וממילא לפי"ז ל"ש ג"כ כלל
 מ"ש בעל המקיל עוד שם באם נאמר בגשר
 מסילת הכרזל פחיו"ם אזי יהי הגידודים
 שבצד הצי מחובר לעירנו ונוכל לסמוך עליהם
 למחילה ואז ל"ל חו להגידודים שלנו ללד עירנו
 מפני שהמה נימוכות בהרבה מקומות עיי"ש ודו"ק:

וְכֵן מ"ש שם בעל המקיל ר"ם ע"י וז"ל
 ולפי"ז י"ל לכאורה דה"ג כיון דחח הגשרים
 נידונים כרה"י מטעם פחיו"ם או משום לוח"פ
 וגם כל הכר במשך סביבו בעירנו יש להונו
 כרה"י והעיר המוקפת הפחותה לאלו הגשרים
 נידווח כרה"י ולמה לא נימא שגם הגשרים
 דינס כחורי רה"י עכ"ל. ודבריו ל"ע מאד
 דכרי ע"ז נופא אנו דנין ואס ס"ל דיש לו
 דין פירצה להגשרים וכמ"ש סגוב"י אזי אין
 להעיר דין רה"י כלל ואיך יהי הגשרים לפי"ז
 נידונים כחורי רה"י ואפי" חח הגשרים כ"כ
 ביארנו די באר לעיל דל"ש ב"י כלל לא לוח"פ
 ולא פחיו"ם [ועימ"ש בה"מ פי"ז דבשבת כ"ה
 בשם הרשב"א דל"ה פחיו"ם בנפרץ במילואה
 רחב מעשר עיי"ש] והכר במשך סביבו נידון
 יוחר לכרמליח דאסור לעלטל ממנה ולחון
 והמבוי הפחות לו הנה עומד לנגדו וכן ר"ה
 שמעבר

וכי היכן מצינו מחילוח לאסיר עייש]. וכן מוכח קצת מחוסי עירובין י"א ד"ה איפכא עייש ועיל ס"ה וד"ק :

ומ"ש שם עוד וז"ל וכן הביא הב"מ בס"י שע"ד בשם הריטב"א למ"ד ללא אמרי" גוד חסיק כיכא דאין המחילוח ניכרות והו"י למעלה כרמליח דאף אס אין אויר בין כגנין אלא שמחילוח הביח בולטין בין כגנין פחות מ"י מ"מ מחילוח הניכרה מיקרי ואמרי" גוד חסיק וכו' וא"כ סיג י"ל בכל הגשרים שודאי העומד על הגשר רואה אה המחילוח ללדדין היינו הגידודין ויכיר שלא לדרוך הלחה ודי בזה כאן כיון שבאמת אין כאן דין נפרדה המחילוח ביחר מ"י"א עכ"ל גם בזה אין סדון דומה לרא"י כלל דש"ה דמייירי דה"י גבוב עכ"פ ג"ע וה"י סיכר קצת באוחו מקום גופא ודמ"י שפיר למ"ש הריטב"א שם הובא ג"כ בב"מ כגנין שאין המחילוח ניכרות דה"ל כרמליח מ"מ אס בולטין קצת אפ"י ג"ע מחילוח ניכרות מקרי דה"ל רה"י עייש וכן הול"א מזה הגאון בעל נפש ח"י גם בנשרים גבוהים ג' מקרקע דא"ל חקון עייש וד"ק :

ובדבר מ"ש בעל המקיל עוד שם ליישב חשונה ר"א הובא בהגהות מרדכי וז"ל שם ובהגהות מרדכי ראיתי חשונה ר"א שהקשה לפרש"י דפ"י להכי נג אסור לפי שאין מחילוח ניכרות דל"א גוד חסיק וקשה מאי איכפח לן הא רה"י עולה עד לרקיע וכו' ולכך כ"י שם דטעמא ללא ניחא חשמישתי"י ואסרו פן יפול הנופל ממנו עייש וקשה להבין הפ"י דפן יפול הנופל ממנו וכי משום זה מפקע מחורת רה"י שעולה עד לרקיע ולכן כ"י הוא ע"ד הח"דוד דדומיא דגזרי"י שישכור רשותו מנכרי דלא ליחי להור עמו שמא ילמוד ממעשיו סיג אס נאסיר עליו הטלטיל בשנת יזכור בחול שלא להשתמש שמא יפול הנופל ובגשרים ל"ש זה שיש להם מחילוח מן הצדדים עכ"ל. ודבריו

שמעבר הב' ולפי"ז יוחר נוכל לדמותו כחורי ר"ה דפרון במילוחה לר"ה דחיישינן לשמא יטלטל למקום האסור לו ומ"ש דבשביל זה א"ל מחילוח ולוח"פ ודי בהכירא לבד וכאן נמי יש הכירא למי טעומד על הגשר ועיניו למים אזי עין רואה המחילוח ללדדים עומדים לנגדו המה כגידודים ויזכיר שלא לדרוך הלחה עייש. ומה מאד ל"ע הנמצא סיכר כזה ואין זה כ"א סגרות בדויות לנומות דקות ושדופות קדים ומה נכוניס המה דברי הגאון בעל נוב"י במ"ש דה"ז דומה למח דקיי"ל שע"כ בנחן נסר רחב י"א על חרין שבין ב' חלרות דמערבין א"י ואין מערבין ב' עייש. ומ"ש בעל המקיל ע"ד הנוב"י דש"ה דמקום החרין אסור לשניהם וכדא"י בעירובין פ"ג דחשוב כנפרץ למקום האסיר לו משאיכ כאן דחחח הגשר הוא רה"י עייש ול"ע וברי כאן ג"כ ע"פ המים ודאי כרמליח הוא לכ"ע וכת"ש בריס שכ"ו באמת המים העוברת בחצר א"א"כ עשה לה מחילוח י"ע ועשה שקוע במים עייש :

ובל"א"ה א"א לומר דחחח כגשר מלמטה יכ"י יוחר בשביל לוח"פ שהרי בכ"מ שרריך לוח"פ ל"ל ב' קנים מכווניס חחח החבל וכדומה גבוהים י"ע זולת כוחלי המבוי דאלת"ה למח הצריכו קורה רחבה עפח והלא לוח"פ סגי בכל שהוא אע"כ לריך להעמיד קנים זולת הכחלים וכמ"ש המ"א. ס"י שס"ג סקכ"ח לכד"י עייש. ומה שרואה בעל המקיל לחלק בזה בס"י ד' אין להבין כלל ובפ"ע מ"ש דבניד"ד שאני דהמחילוח רובה קיימת וברי עומד מרובה על הפרוץ ליכ קן מהמ"א דאל"כ ל"ה מקשי מידי מסיכה דדי בבי דפנות זה כנגד זה ועושה דופן רחב ד' ומעמידו בג"ע פחות משהו סמוך לכותל ולוח"פ שיתן קנה מהפס על הדופן האחר עייש והא חס ג"כ רוב דופן עשוי וגם שייך לבד עייש אלא ודאי ל"ל משום דלוח"פ כך הוא ב' מזוחות ומשקוף עליהם [ול"ד למ"ש בעירובין ל"ג ומנחות ל"ג

מקום הפרצות של ה'סיקף' העיר וה'ף' בשם שאינו סגור אם יש לסמוך ע"ז משום דהוא ראוי לנעול:

תשובה

הנה בענין לוכ"פ של שראנקטן כבר האריכונו הפוסקים למעניחם ורובם לאיסור ומכמה טעמים והנה אפרשם ואבארם אחת לאחת. חדא משום דאין הקורה מונחת חמיד על הקנה שכנגדו ולי"ש להכשיר כאן משום דהוא ראוי לנעול משום דאפילו להפוסקים המכשירים בדלת מפני ראוי לנעול ומחוסר קריבה לאו כמחוסר מעשה הוא [כדא"י בעירובין ד"ו ע"ב וש"ע סס"ד] ש"ה דהרכו בכך חמיד להיות פעמים פחות פעמים נעול ויידון כסגור משא"כ כהא דבעי היכר לוכ"פ וכרי אין כאן שום היכר פתח כלל וע"י ג"כ בשו"ת מאמר מרדכי ס"ט דכל לוכ"פ שאין קנה ע"ג אינו מועיל ואעפ"י שראוי לנעול ליה לוכ"פ ע"י"ש וכ"כ הגאון בעל ישועות יעקב ובשו"ת ברית אברהם ועשו"ת חת"ם סי' ל"ו וה'ף דהוא רוצה להקל קצת ש"ה משום דמיירי במקום שיש להקל עכ"פ משום ב' פסין [ועמ"ל שס"ג סק"ד] משא"כ בידון ברחב יוחר מעשר דלריך, לורה הפתח מדיכא, ועוד י"ל דל"ש כאן ראוי לנעול מפני דאין רשות אף לבעל מחזיק המכס לסגור חמיד אחרי דיש ר"ה ודרך המלך עובר דרך שם ועשו"ת נוב"י ובשו"ת חשו"ב מאהבה בפירלה יוחר מעשר וקנים זה כנגד זה ועל קנה א' קורה גדולה ופעמים סביב הקורה ללד חוץ דלא מהני אף מטעם אמלתרא מ"ל ראוי לנעול עיין שם. וה'ף שהגאון בעל בית יעקב עירובין פ"א רוצה להחיר שם דוקא כשקושר חבל על הקנה שכנגדו ג"כ ע"י"ש ובח"י יבונתן שם במה שרוצה להגיה דברי הר"י שם בענין אמלתרא ע"י"ש:

ודבריו מרבים בכל ולי"ע דאדרבה יקשה שכרי במקום שאין דר אלא ישראל אי מותר משום דגוי נחמד על שפ"ד ולא ידור עמו משום סכנה וע"כ הוה דבר שאינו שכיח ולא גזרי" ע"ז וא"כ בניד"ד ג"כ ליה לן לגזור על שהוא סכ"ג וכוח דבר שאינו מזוי וא"כ לפי"ז עוד רא"י לסחור הוא ובעיקר דברי ר"א ג"ל בפשיטות דר"ל מפני דמיירי במחיצות כבית שאינו עולה למעלה ואין לה מעקה [ול"ש למימר גוד חסיק עס"י שמי"ה סע"ז] וא"כ לא ניחא חשמישתי" כ"כ עס רכ"י דפן יפול הנופל ממנו וע"כ אסרו משום דלא דמי" כ"כ לרבי" ונזרי" עלי" וכעין דחקנו עירובי חלרות משום דבית יוחר רשות המשחמר הוא מחלר ולא דמי" להדרי כ"כ ואעפ"י דשניהם רכ"י ממש הם [ואגב ארחא אנהגך אביאך בענין זה לדבר אגדה מ"ש ע"ד בעל נה"ק שדקדק על מאמר חז"ל במדרש אפי" עירובי חלרות ה"י אברהם יודע ודקדק על לשון אברהם יודע ולי"א שקיים וח"י מפני דא"י מוחזקת ושזב אין לגוי זכות בה ולי"ה לריך ע"ה ע"י"ש ודבריו לעיק דהא אלל וככנעני אז בארץ מזינו שאמרו חז"ל להיפך שלא זכה בה אברהם עדיין ע"י"ש. ולעז"ז בפשיטות משום דמחלחל ה"י אהע"ה כישראל אי בארץ וה'ף דגזרי" לשכור רשותו מנכרי כדי שלא ילמוד ממעשיו עכ"ז כישראל אי מותר כ"ל וא"כ ליה לריך חו לע"ה כלל ולזה דקדקו שפיר בלשון חכמים רק ע"ה ה"י אברהם יודע אבל ליה לריך לו לקיים ממש במעשה] ודו"ק:

סימן ה.

שאלה אם לורה שראנקטן העשוי לפחות ולסגור הקורה ע"ג ב' קנים מהו ונזהר לחסום בו העוברים והשבים לשלם מכס הס"ר ולורחו ידוע לכל מועיל ללכ"פ להחיר

ב"י **ועוד** יש לפוסלו משום דהקנים הם רחוקים יוחר מג' טפחים מבי' לדדיו לכוחל המכוי וכמ"ש בעל חבואות שור לה"י

כשהכוחל גבוה כ' והלחי גבוה יוחר הוי"א
 דנחשוב הגבוה ללחי קמ"ל ומשום דליכא
 ככירא וזוה רוצה להקשות ע"ד החוס' הנ"ל
 דמשכח לה כ"מ גס בחופן זה עיי"ש ולעוד"נ
 דאף אם נחליע ונחזיק דבריו גס לשי"ה החוס'
 וכאשר יפורשו דברי הטור עיי"ז עכ"ז ל"ק כלל
 דהא אף אם נוקמי' הש"ס בחופן זה אכתי
 קשה דעדיין יש היכר מהקנה שכנגדו דלוח"פ
 כך הוא קנה מכאן ומכאן וקורה ע"ג (וה"ל
 דמיירי ברחב הרבה דחינו מועיל לחי לחוד
 א"כ זה הוא ח"י החוס' בעלמא) והעכ"ל דמיירי
 דגס מ"ד הכי ה"י לחי הכולט בדופני המבוי
 ומטפי ב"י טפי וכ"ל ואז א"כ בודאי יוחר
 פשוטים ומספיקים חירולי וח"י החוס' הנ"ל
 מלאוקמי בחופן רחוק ורחוק כזה. ולפי"ז לא
 קשה ג"כ קושיא הנאון בעל ברכה אברהם על
 החוס' שם מש"ע שס"ג ס"ל ממבוי שצ"ד אי
 ארוך ומס"ל שם מהמעמיד לחי בחמ"ט מבוי
 עיי"ש] וכ"כ להדי' בשו"ת בית אפרים ס"י כ"ח
 דכי אגמרי' רחמנא חקון ברוח רביעי' דוקא
 ע"י החקשרות והחחברות מחיליות יחד עיי"ש
 וז"ע"ש שאם ה"י מחילה גמורה ה"י יתיר משום
 עומד מרובה על הפרוץ השתא מיכו היכא
 דליכא עומד גמור רק ל"ה"פ או לחי אין זה
 עומד רק נדון אוחו דדון הכשר מבוי וח"י
 מועיל רק במחובר לכוחלי המבוי וכן א"ע"פ
 דל"ה"פ מהני לנפשי' להיות עליו שם מחילה
 א"ע"ש שלא נסמוך לכוחל מ"מ אינו מועיל
 להחיר הפירצה שצ"ד מטעם עומד מרובה
 עיי"ש ומכ"ש בעירנו שיש פירצה ב"י הלהדים
 של שראנקטן וא"כ א"ע"פ שהנאון מהרי"מ מליסא
 בקונטרס חקון עירובין שלו שבס"ס מק"ח על
 ה"י פסח דמסיים להקל קצת באי אפשר ובשעת
 הדחק עיי"ש סיינו דוקא ב"ד א"י (ועפ"מ"ג ס"י
 שעי") וכ"כ הנאון בעל שו"ת בריח אברהם
 בענין שראנקטן שבק"ק זאריק עיי"ש וכן הנאון
 הרע"א בשו"ת ס"י"ח לא הקל רק בל"א וגם
 בפס רחב ד' עיי"ש וכמו שמחלק בשו"ת ב"א

ס"ס

להדי' לפוסלו אף בצורה הפתח משום דהוי
 מחילה שהנדי"ס בוקעים בו וכדין לחי המבואר
 בס"י שס"ג עיי"ש ור"ח"י מחוס' עירובין י"א
 בצע"י הש"ס אי מהני לורה הפתח למעלה מכי
 והקשה חוס' והא בל"א"כ מהני מחורה לחי
 מפני הכי הקנים שיש בכל לורה הפתח עיי"ש
 ולמה לא כחז שיש נ"מ בהרחיק ג' עפחים
 מהכוחל דלא מהני בלחי ועכ"ז יועיל לורה
 הפתח אלא ודאי דאין נ"מ ביניהם לענין זה
 עיין ס"ס. [ומה שהקשה הגאון ביטועות יעקב
 שס"ג דעדיין יקשה לשי"ה בעל חס"ד הוצא
 ב"י שם דלחי לריך עכ"פ כשיעור חוט הסרבל
 שהוא רוחב אלבע משא"כ בלוח"פ דאין לריך
 שיעור כלל ל"ב הקנים עיי"ש. י"ל דלא קשה
 כלל דכרי בחמת מחרץ החוס' שפיר בל"א"כ
 דיש נפקא מינה והרבה ח"י בין לחי ללוח"פ
 זולת זה וסיינו בענין מפולש וכן ביתר מעשר
 או לר"י דבעי לחי רוחב ג' עיי"ש וע"ז שפיר
 אזלי קושי"ה בעל הח"ב"ש דוקא אחרי דחוס'
 חשוב ואזיל כרוכלא כל הכי"מ בין לחי ללוח"פ
 הול"ל גם הכי"מ של הרחיק ג' עפחים מכוחל
 אם ה"י ח"י ביניהם בחמת ואמנם לענין שיעור
 לחי כבר כ' החוס' ח"י זה בעלמא ועוד יוחר
 עדיף מזה דלר"י בעי לה גם שיעור רוחב
 ג' ועוד דהוא. דבר המפורש במשנה שם להדי'
 משא"כ שיעור חוט הסרבל דהוא כאלבע אינו
 מפורש בגמ' כלל ולרוב הפוסקים חוט הסרבל
 דנקט הש"ס הוא ל"ד אלא כלומר כל שהוא
 ועב"י שם וגם לא קשה קושי"ה הכי"מ שם ע"ד
 החוס' הנ"ל דלפמ"ש הכי"מ לחרץ לשון הטור
 הצריך עיון לכאורה שכי לחי וקורה כשאינו
 גבוה עשרים והקשה ב"י דבלחי ל"ש פסול
 גבוה עשרים עיי"ש וח"י הוא ז"ל עפ"מ"ש בש"ס
 ד"ה ע"ב דלחי הכולט מדופני המבוי ד"א
 נידון משום מבוי ולריך לחי אחר וק"מ הש"ס
 אוחו לחי הא"ך מעמידו אי בהדי אוחי"פו
 מוסיף ומשגי דמטפי ב"י טפי ופרש"י כשהלחי
 גבוה מכוחל ניכר שהוא אינו מכוחל ולפי"ז

ואחרי כ"ז מסיים שם אף הוא בעלמו ואמנם
 לכתחלה נראה דלריך לגדור פירצה כזו ע"ש
 וא"ה הגדר אשר גדרת:

ג' **ועוד** יש לפוסלו ניכ משום דדמי לפתחא
 שמאי [פ"י פתחא ע"ה כמו זקן
 אשמאי] דפתחא בכה"ג ל"ע אנשי עירובין י"א
 ע"א ופתו"ש שס"ג סק"ו וישועות יעקב. שם
 סק"ג ויחר מזה בשו"ת ברית אברהם ססע"ו
 לאסור משום זה אף בנעולה ממש דכל היכא
 דנעשה משקוף כעליון לפתוח ולסגור כמו
 שראנקטן דל"ע כ"י לוכ"פ ע"ש ובשו"ת פרא"ס
 ח"ב כ"ו מלאחי להדי" שכי בקנה א' גדולה
 ונוגע המשקוף על"י וד' כ"י קצרה ואינו נוגע
 דפסול משום פתחא שמאי ואף דרוא"ה להחיר
 משום גוד אסיק ולי"ה ל"ו א' בשמים ול"ו א'
 בארץ שאני כאן שהקורה מונחת בשיפוע למעלה
 ואינו נשוכה נגד הקנה שלמעלה ולא שייך גוד
 אסיק משום דאפילו י"ה נחשב כאלו עולה
 למעלה עדיין לא י"ה נוגע בקורה וא"ה כן
 אבחי יש לפוסלו משום פתחא שמאי [ול"ע
 על הגאונים כ"ל שגעלם מהם כן דברא"ש]
 וע"כ ל"ש להחיר ג"כ משים חביט רמי [כדא"י
 בסוכה כ"ב] משום דקצה השיפוע מהקורה
 כשהוא למעלה אינו שוכה נגד הקנה שלמעלה
 ואש"פ כשיבא למטה י"ה מגיע ע"ג הקנה
 וכידוע ועוד דלא אמרי' חביט רמי רק בשיעור
 טפח וא"י אנו לריכין למדוד א"ה הקנה שלמעלה
 חמיד בכל שראנקטן א"ה יש לו שיעור או לא
 וע"י עוד בשו"ת ברית אברהם סע"ז בענין
 השראנקטן דק"ק פרהערוב ע"ש:

ד' **ועוד** יש לפוסלו משום דהקורה צ"ל
 כשמאל אינה מונחת על הקנה
 רק שחוצה"ה אותה באמצע כידוע והוא כ"ל
 הפתח מן הצד שהוא פסול [יכמ"ש בעירובין
 י"א ותוס' שם ע"ב ד"ה ואב"א וזנחים ד"ס
 ע"א ובירושלמי פ"א כ"י ובש"ע שס"ב] ובחשו
 שבו"א במרדכי שם א"י להדי" דל"כ"פ מן
 הצד

שם ד"ה ואמנם בעיקר הדבר וכו' ועפ"מ
 כחוי עירובין י"ב ע"ב דשמא במחיצה ג' או
 ד' לא אגמרי' וכמ"ש בגמ' שם דע"ז ד"ה מקרי
 עומד חשוב ע"ש ומ"ש ראי' ממדה אמלע"ה
 של כלא"י סיינו מדרש"ג נשמע לרבנן דס"ל
 דדי נגיט ומ"ש הר"י בסוף מחניטין דשיירא
 ובלבד שיכ"י העומד ד"ע דאל"כ הפירצה מבעל
 ל"ה י"ל דש"ס דמיירי בחצר דבטי פס ד' ע"ש
 ואמנם לדין דקו"ל כרבנן דבקיעת גדיים
 מעכב מלמימר גיד אחיה כמבואר בש"ס ק"א
 וא"כ אף א"ה כלחי רחב הרבה כמי ל"מ ודו"ק:
ועוד יוחר נרוע בעירו דב"ה הצדדים של
 שראנקטן הרחוקים מכוחל הרבה יש
 שם מעבר לרבים ובני העיר יעברו שם ברגל
 ובמבואות שלנו א"ה בקעי זה רבים פירצתו
 ב"ה וכמש"ל בש"ס כמ"א שס"ה [וע"ש גם בה"א
 סק"ד ובס"י החיים ובשו"ת אר"י דביע ובשו"מ
 מהדויק חלק א' ר"א וביה שלמה סג"ח] ואף
 הפמ"א לא החיר בק"ק שידלחו"י רק בדיעבד
 כשנחלקל לוכ"פ ביום הש"ק שה"י עשוי לחקון
 המבוי ורוא"ה לסמוך בשב"ח ז"ו על לוכ"פ של
 שראנקטן וא"ו שייך ג"כ כיון דהוחרה הוחרה
 [ועמש"ל ס"י ב'] וגם מסיים שם ומסתמא
 אין רבים נדהקים בפירצה כזו רק בנעשה
 הדחק כשמחזקצ"ים הרבה עגלות בא"ה סדרך
 וגם לא ה"י רחוק רק מל"ה א"י ע"ש אבל ב"ה
 ל"דים נראה דלכ"ע יש לאסור ואף הגאון
 בשו"ת ב"א אחרי שהעלה ארוכה לקושי'
 האחרונים על בעל החצו"ש הג"ל מסיים שם
 דא"ל דגם החבו"ש לא החמיר רק ב"ה ל"דים
 ואפשר דל"ה יודו שא"ה הפוסקים ג"כ וא"כ
 לפי"ז א"ן בדין דלעולם הולכין בנ"א במסילת
 ב' הצדדים המרוצפת ברצפת אבנים להילוך
 ודאי יש לאסור לכ"ע ומ"ש בעל המיקל
 בקונטרסו ס"ס ע"י דב"ה השמאל של שראנקטן
 מקום שא"ן רבים צוקעים בו הוא ומה מאד
 ל"ע עליו על שהוא בא לשנות א"ה הידוע לכל
 ולהטעות בנ"א אף במלחא דעבידא לגלויא

כ"ד חפ"י במק"א שהוא פסול לכ"ע ע"ש.
 ול"ד למ"ש הט"ז שם להקל דמיירי כשאין
 הקנה העומד עולה למעלה מן החבל ורק
 בצורה כזו הי' רוצה הט"ז להחיר ע"ש ואף
 גם בזה כי כמחש"ש שם דכל האחרונים
 חולקים עליו ע"ש ובני"ח וע"י עוד בזה לקמן
 סי' ו' באריכות:

ה' **ועוד** יש חשש נוסף לפוסלו בעירנו
 משום דאינו גבוה מקרקע רק י"ט
 בדוחק ולפמ"ש הה"מ פ"ז מה"י שבת הי"ד
 בשם הרשב"א דאף לזה"פ צריך י' טפחים לכל
 הפחות וכן היא ש"י הרמב"ם [כמ"ש בשו"ת
 ברית אברהם סט"ו] ומ"ש דלזה"פ חפ"י פחות
 מ"ט י"ל דאמשקוף לבד קאי אבל הקנים בעינן
 גבוהים י"ט וכ"כ ח"כ הוה כל"ש מן ס"ד ח"ל
 דס"ל כש"י רכ"ג בצורת הפחה בקרן זווית מן
 ס"ד ע"ש (וע"ל ס"ו) משא"כ לדין דס"ל להלכה
 כש"י רש"י ח"כ אף המשקוף צריך להיות למעלה
 מ"י טפחים וע"ג הקנים וכן הוא בש"ע שס"ג
 ומש"ש חס חיסור אי מכל אלו אינו ניחר אלא
 בל"ש סמך הדלעיל דאין לזה"פ רק בגבוה
 י"ט ע"ש ובפר"ח סכ"ו. וא"כ בימות החורף
 כשירד הגשם והשגל מן השמים וכפור כאפר
 יפזר ע"פ כה"ר אז בודאי ימעט משיעור הזה
 ומלחא דשכיחא הוא ומי יעמוד שמה בלחמ
 הבנין וקנה המדה וזידו אף למודו חמיד חס
 לא נחסר מאותו שיעור ולפ"ז עדיין אנו צריכין
 למודעי לפמ"ש הפוסקים דהקרח והשגל דעומד
 לנמס ויחי למיס אינו ממעט השיעור [וכמש"ל
 סי' ב'] ואולם בכאן נ"ל דיש לחלק בזה אחרי
 משום דמ"מ אין כאן שיעור וכי נוכל לחלוט
 ולומר דאין כאן שום דבר המפסיק כלל ונ"ל
 קצת ראי' לזה דאפ"י איא דקרח אינו ממעט
 ואינו מבעל אעפ"כ לא שייך כאן לומר כן
 ומחוס' עירובין ספ"ק דכ"י דאיסור הולאה ממנ
 ילפ"י לכו חס דכתיב אל ילא איש ממקומו
 ללקוט חמנו עם הכלי שזידו ע"ש ומקשים
 דל"ל כ"ז ולא פ"י בפשיטות משום איסור

הולאה דמן נופא ולא משום הכלי אלא ח"ל
 לעו"ד דס"ל דלולי הכלי ל"ה איסור הולאה
 כ"כ בטלטול המן ועפמ"ש במכלחא בשלח דהמן
 הי' יורד כמה אמות גבוה דכתיב וכאמתיים
 ע"ש הארץ ולא נטלוהו ישראל אלא מן הגבו'
 ע"ש [ואעפ"י דבש"ל קמשחתי כבר ח"י הגאון
 בעל שבו"י למהר"י נאגארה בפ"י להמכלחא
 דדרש"י גז"ש כאמתיים של שליו כן אמתיים
 של מן ע"ש] וא"כ כשלקטו מלמעלה מ"ט
 דהוא מקום פטור ל"ה עקירה בר"ה וע"כ יוחר
 ניחא להו להחוס' לפרש דהאיסור הוא משום
 הכלי ואע"פ דמן ל"ה דבר המחייב וכדכתיב
 וחם השמש וגמם ואמרו גם במכלחא כיון
 שחמה זורחת עליו הי' פושר והולך ונחלים
 הי' מושכין ממנו ומוליכין לים הגדול ובאין
 אילים ולבאים ויחמורים וכל בהמה ושוחין
 מהם ע"ש עכ"ז ל"ל לדבר ממשות הוא נחשב
 לעינין זה לפי שעה וממעט השיעור והוה
 למעלה מ"ט והארכתי עוד בזה במק"א ואכמ"ל.
 ואף בזמן הקיץ אין לו שיעור י"ט שוחקות
 רק עלצות ומלומלמות עד שכוזרח לבעל
 המקיל לחפוש בחפש מחופש אחר ספר חדש
 שחשב ורקק ופשפש ומלא ע"פ חשבון המדידה
 דיש להקנים אלו שיעור י' טפחים וע"פ מדת
 לענטימעטער וכי נסמוך ע"ז באיסור שבת
 החמורה ככל החורה כולם וב קדוק קל כל
 שהוא כזה:

ו' **ועוד** יש לפוסלו שראנקטן שלנו דהוה
 כעין מחיצה חלוי' דאינו מחרח רק
 במים וראיתי שהאריך בזה גם בשו"ת ריב"א
 לאה"ק פאקש לפסול מטעם זה ואע"פ דיש
 להלק בזה מ"מ מכל הליון שהארכנו למעלה
 נשמע עכ"ש דהשראנקטן שלנו לכ"ע אין לדנו
 כלל משום לזה"פ ומ"ש בעל המקיל דיש להקל
 ולהכשירו מדין דכיפה ומשקוף העשוי' כקשה
 דחייב במזוזה וכן כאן חלוי' השלשלת בקלה
 הקורה שלמעלה ונ"ע עד הקנה שלמעלה עכ"ז
 עדיין יש לפוסלו משום הרחיק מן הכוחל

המבוי

המבוי ומשום פתחא שמאי ועוד וכ"ל ועמ"ש
 הגאון מוהרי"א בשו"ת יהודה יעלה או"ח
 סעי' ו"ל ועל שראנקטן כבר לווחי הגאונים
 ככרוכיא שאינו מועיל עפ"י הדין לא בחורה
 דלת ולא בחורה מחילה ולא בחורה לז"פ
 ולא בחורה אמלחרא וע"י כס' דברי ר"ש ושו"ת
 ז"א והארכתי בזה בחשובה לידידי הרה"ג
 אבדיק מליכדארף באופן שאין לסמוך על
 כפי' בזה וכ"ו ואם יליע מע"ה מכח בקשה
 אלל השטאהאלטערייא בק"ק פ"ב לקבול על
 מושל עירו שאינו מניחו לקיים דחינו במלוא
 שבה דמחי בעת כי יכופו את השר עד שיאמר
 רולכ אני עכ"ל העבור. הרי לך עד כמה
 כרכורי כרכר אוחו לדיק וה"י ג"כ שעה הדחק
 וע"ז לא עלה על לבו להחיר שראנקטן לז"פ
 ואף גם בעת הזאת שנעשה חחה שראנקטן
 לורה אחרת אחתי ל"מ ובזדאי יש לפוסלו
 משום מחילה חלוי' שאינה מחרה רק במים
 ובפרט שאינה גבול י"ט ועוד פחות מאשר
 ה"י מקודם וגם משום ז' פירעות הצדדין ש"ש
 שם מעבר לרבים והמה בלי שום תקון כלל
 וכלל וכמחילת חלוי' כזה נמלא ג"כ אלל חלר
 מסילת הברזל שצוברת שם דרך המלך ברחוב
 לזביטש סמוך לגן באטאניק כידוע ועימשליק
 עוד בענינים הנוגעים לענינינו וד"ק :

סימן ו.

שאלה אם מועיל טעלעגראף או טעלעפאן
 לזוה"פ במקום הפרעות להשלים
 הדיקא וגדר העיר והמה עמודים גבוהים
 ועליהם חוטי ברזל מחוחים ומונחים על גביעים
 של זכוכית צראשי העמודים מלמעט ובכל
 הארץ ילא קום ובקלס חבל מלאים וידוע
 לורחו לכל :

תשובה הנה כבר ידוע מה שפלפל בחכמה
 בענין זה באריכות הרה"ג בעל

חורה חסד בחשובה ס"ט ואוסר טעלעגראף
 לזוה"פ מכמה טעמים [ולא נשנית כאן רק
 בשביל דברים שנחדשו בה] ראשית משום
 דנעשה לסיבה אחרת וכעין זה כי בעל יד דוד
 באריכות עי"ש ובשו"ת נפש חי' ולפי"ז ל"ד
 כלל אפי' למ"ש בשו"ת שבות יעקב ס"ח דדין
 לז"פ העומדת מאל"י דמהני עי"ש וע"ד שאמרו
 בש"ס מנחות לענין מזוזה דאכסדרה פטורה
 משום דלחזיק תקרה דוקא הוא דעבדה עי"ש
 וכאן יוחר גרוע מזה דגם לורחו מוכחח עלי
 דלא לזוה"פ היא עשו"י ובפרט לפמ"ש המ"א
 כס"י חר"ל סק"ב לענין קנים של לז"פ המגיעין
 לסך דחינו מועיל משום דלא נעשה לשם כך ואין
 כאן שום היכר לז"פ ורא"י מירושלמי פ"א מללח
 בסוכה ואין סוף סך מללח מה בין זה לזה
 זה נעשה לכך וזה לא נעשה לכך ואף על פי
 דקיי"ל בלחי העימד מאליו דהוב לחי וע"כ
 לריך לחלק בין לחי לזוה"פ דשם יוחר בכוכה
 חליא מלחא לשווי' רב"י בצורחא דפתחא
 המגבילים ומלמלמין בסבובם את האויר הראוי
 לפתח משא"כ כאן לורחו מוכחח עליו דנעשית
 לשם ד"א וכמ"ש הב"א בחשובה ואעפ"י שכי
 שם עוד דיש לסחור קלח רא"י המ"א מירושלמי
 עכ"ז מסיים שם בעלמו דיש להחמיר וכמ"ש
 המ"א לענין סוכה ומכ"ש לענין שבה דחמירא
 עפי' לענין לז"פ וכמ"ש המ"א שסיג סקכ"ח
 עי"ש ואעפ"י דגם לחי לריך היכר קלח כמ"ש
 החוס' היינו משום חשדא בעלמא הוא וכמ"ש
 רש"י עירובין ד"ה עי"ש. ומ"ש בקונטרס תקון
 עירובין להר"י מליסא שבס"ס המק"ח לישב
 קושי' המ"א מסוכה דמהני לז"פ על הכוחל
 גופא משא"כ במבוי לריך ז' קנים זולת הכוחל
 משום דהכוחל ארוך ד"א אינו נידון משום
 לחי וזוה"פ בעי לחי מכאן ולחי מכאן משא"כ
 בסוכה שאין בכוחל ג' רק טפח עי"ש. ול"ז
 להבין דבריו כלל דמה ענין לחי לזוה"פ וכן
 מ"ש דבעי' לחי מכאן ליחא אלא קנה מכאן
 ואפי' שהוא נקרא גם בלשון לחי עכ"ז פשיטא
 דא"ל

דאי' בו דין לחי כלל ועיי' מ"ש בזה גם בעל
שו"ת ביא ס"ס כ"ח עיי"ש ובשו"ת ברית אברהם
ומאמר מרדכי ודו"ק:

ב' ועוד דהוה כלוה"פ שעשה מן הלד
משום דחוטאי הברזל אינם מונחים
על העמודים בראשם אך ורק מטע מלמטה
כידוע [ועיי' ש"ס בבלי י"א וירושלמי פ"א היי
ובק"ע שם] וגם הט"ז לא הקיל רק כשאין
הקנה העומד עולה למעלה מן החבל העליון
והמחסי' כי גם ע"ז דכל האחרונים חולקים
עליו אף בזה עיי"ש ובניח ועמש"ל ס"י הי
עיי"ש וכן לא יועיל כאן אפ"י אם יעשה תקון
שיעמיד קנה אחרת מן הארץ עד הזכוכית
אצל העמוד של ע"ג אם לא ישליף העמוד
הפסול מתחלה או אח"כ לכה"פ וכמ"ש המ"א
ס"י שס"ב סק"כ להדיא דהוא פסול בכה"ג
משום מראית העין מפני דיסברו דלוח"פ דוקא
בשביל העמוד הוא והוא מן הלד ולא בשביל
הקנה שבדלו וכן הסכימו כל האחרונים להלכה
ע"יין שם:

ג' ועוד יש לפסלו לפמ"ש המ"א שס"ב
סקי"ע דלוח"פ אם אינם מכוונים
הקנים שלמעלה עם הקנים שמהלד אפילו
כ"ש פסול עיי"ש ולא הותר כ"א המרוחקים
בגובה אמנם אם משוך מן הלד הן בארכו
או ברחבו פסול עיי"ש וא"כ במכ"ש צדין
בטעלעגראף דהמה מונחים רק על הזכוכית
שמבחוץ רחוק קלח מהקנים [ועוד יותר גרוע
ממ"ש הפמ"ג שס"ג סקי"ע עיי"ש] ואף דדברי
המ"א לטיק לעו"ד לפמ"ש הוא בעלמו בס"י
שס"ג סקכ"ח דלוח"פ צע"ן קנים מהלדדים
ול"מ שיניח על גוף הכוחל דאלי"כ למע' צע"י
בקורה טפח והא אפ"י בלא"ה ליחכשרא מטעם
לוח"פ עיי"ש והא בקורה אפ"י אינו נוגע
למבוי צ"ב ה"לדים אם אינם רחוקים ג"ע כשר
וכמבואר שם סכ"א ובלוח"פ פסול בזה אפילו
בכ"ש וא"ל קלח דדוחק להעמיד כל הני

מקומות דצע"י בקורה שיעור טפח דמיירי
ברחוקים לכוחל ודו"ק:

ד' וגם יש לאסור בזה משום דאינם סמוכים
בשום דל לכוחל ולגדר וכבר הארכנו
בזה לעיל ס"י הי צע"ן השראנקען דפסול
בזה אפ"י בלוח"פ לפי דעה רוב הפוסקים
ומכ"ש בכאן שהמה ודאי רחוקים יותר מדאי
בכל דל ובוקעים בו רבים צ"ב ה"לדים [ודוחק
לחלק דשאי טעלעגראף דמחובר לפתחים שבדלו
(היינו לוח"פ כל טעלעגראף מזה ומזה) אחרי
דאינם מועילים ועוד דהמה נמשכין מחוך
קרבת העיר ממש ואפ"י בלד גשר זאקשוב
דעמוד אי עומד בחוך החר"ץ מכאן דנחשב
למחילה עדיין הוא דומה כעושין מחילה על
מחילה (עירובין כ"ה ורמב"ם פט"ז הי"ט) ואין
להביא רא"י מעירובין ד"ח במבוי שדלו אי לים
דמרימר פסק לה לסורא באחלו דלרוב משורשים
משום חר"ץ הים הוא דש"ה דלא עשה כן רק
מחשש שרטון ואז לא הוה מחילה ע"ג מחילה
ואם לא יעלה שרטון אזי מותרת מחמת החר"ץ
גופא ול"ל לאחזלי כלל עיי"ש] ועוד בליז אחתי
אנו לריכין ללרף אח העמוד העומד בעבר הכר
ווייכסל שבדל ה"ב של הגשר והוא בכפר זאקשוב
חוץ לעירנו ואז שייך ג"כ חששא דבעל צ"מ הובא
לעיל ס"י ג' דלר"ך שי"י המחילה לשם אותה
העיר דוקא וכע"ן דאמרי עירובין כ"ה סק
מחילוח לגואי עב"דן לבראי לא עב"דן עיי"ש
וכן הוא בטעלעגראף שבדל גשר פאדגורזע
[ובפרט בעת שילא הכיחר הי' דל השני מלורח
הפתח של טעלעגראף מחובר על בית אי ממש
בעיר פאדגורז וצ"ל לחי כלל וסי' רולח לסמוך
על ליורי הבית (פערליערונג) שנעשה כע"ן
עמודים מחול' וסיד טחוי בכוחל וכמ"ש בס"י
שס"ג ס"ז בהג"ה עיי"ש ואולם יש לפקפק ע"ז
אחרי דהרבה ליורים בזה עשו"י ע"ש אוחו
הבית ואין בזה היכר כלל ובלחי לר"ך היכר
דוקא]. ועמ"ש המח"ש שס"ג סקי"ו בשם הסו'
שבה עיי"ש ובפרט לפמ"ש המק"ח לעירובין
בבולט

בבולע קלח מכוחל לסמוך משום קנה של לוח"פ לריך שיהי' בולע טפח דוקא עיי"ש :

ה"ו **ועוד** הא שייך כאן ג"כ חששא של הרב בעל שו"ת אהל יעקב לכה"י ששפורט הובא בשע"ח או"ח שסיג דאין לעשות לוח"פ סמוכים זה לזה בפתחים הרבה וא"כ במכ"ש צדיקן דהוא ודאי מרובה בפתחים דבכל הארץ ילא קום ובקאה חבל מלאים :

ו"ו **ועוד** יש לאסור ולפסול טעלעגראף של גשר פאדגורזע [וגשר זאקשוב] וגשר שאלל (ווארשויער ראגאטקט) משום דלחי א"י עומד בלד בגשרים מכאן ולחי ה"י עומד בעבר השני הלאה חוץ לעירוב במקום שאסור לעלעל שם סביב לו וה"ז דומה למ"ש החוס' עירובין כ"ד ד"ה שהוא וכו' כיון דל"מ למבוי גופא לי"מ לרחבה ולשביל ועד"ש בעל המקיל בעלמו בשם הרב"ג מרימלוב והבאתי דבריו לעיל ס"י ג' עיי"ש. וכעת יש לפסול טעלעגראף מפאדגורזע עוד מטעם אחר על שהעמידו הלחי שם אחורי הגדר דהוא פסול לרוב פוסקים כאשר אבאר וכן טעלעגראף (מזאקשוב) ומן (ווארשויער ראגאטקט) א"ל דיש לפסול עוד מטעם אחר משום דהלחי ה"י עומד שם בעבר ה"י חוץ לעירוב רחוק הרבה מכוחלי המבוי עד שאינו ניכר לוח"פ שלו כלל לבני המבוי ואף לא לאוחן העומדים נגד חלל המבוי והרי זה דומה למ"ש בעירובין דף ע"י ע"ב בחוס' והרא"ש ובש"ע שס"ג ס"ע בענין בליע"ג הלהי לפנים ולחין מן המבוי עיי"ש ומכ"ש בלוח"פ דלכ"ע ודאי בעי היכר [ועמש"ל ס"י ה'] והוא הטעם שכי' השע"ח שס"ג ובג"א בשם המק"ה וז"ל ומשמע מדבריו אף אם קנה א"י מבחון (היינו מלוח"פ) לא מהני וכן יש להחמיר שלא להעמיד הקנים אחורי הכוחל או אחורי הגדר שאין הקנים נראים מבפנים חוץ המבוי או נגד אויר המבוי כמו לחי עיי"ש הרי לך להדיא כמ"ש ובכאן יהי' יוסר

גרוע ממ"ש בעל חח"ס ס"י ל"ו על דברי פמ"א כי לא ראינו כל חמונה של לחי כאן כלל אלא המבוי ואף גם שם ליוה החח"ס לחקנו עיין שם :

ורוא דמסחפינא אמינא לפרש בדרך זה דברי הרמב"ם בפע"ז ה"כ מה"ש החמונים מאד לכאורה שכי' ולוח"פ שטעה אוחה מן הלד ח"ינו שאין דרך הפתחים להיות בקרן זיווח אלא באמצע והקשה עליו הרשב"א ז"ל הובא בהכ"מ שם דאין דברים אלו מחוורין אלא אפי"ו בראש הכוחל לוח"פ גמור הוא עיי"ש ולפמ"ש א"ל דזה כונת הרמב"ם ג"כ במ"ש דעשה אוחה מן הלד היינו קנה א"י חוץ המבוי ולדו ה"י חוץ לכוחל המבוי או לאחוריו וכוחל המבוי ה"י חתם הקנה שלמעלה ואז שייך שפיר פתחא בקרן זיווח לא עבדי אנשי משום דקנה שלמעלה מחוץ ונמשך על קרן זיווח המבוי ואפי"ו הוא מעמידו ברוחב לכוחל המבוי משוך מבחוץ לי"מ דאין כאן היכר כלל לוח"פ לאנשי המבוי וכן יש לפרש ג"כ דברי רה"צ והרי"ף שם דהמ"ה כלשון הרמב"ם עיי"ש ולפי"ז ל"ק ג"כ קושי' בעל לח"מ שם על הרמב"ם דלפי' רבינו איך יפרנס מ"ש בגמ' שם ד"א אילימא מן הלד וכו' אלא על גבן וכו' ואיך הוא על גבן היפך דעל הלד והניח בל"ע [ובאמת כבר קדמו הרא"ש בקושי' זו ולי"ע וכן לי"ע על בעל ק"ג שם שלא העיר בזה עיי"ש] ולפמ"ש א"ל דכך פ"י דהיכי דלוח"פ הוא בחוץ המבוי מקרי שפיר על גבן על דהוא כולו על גבי המבוי ובחוק המבוי משא"כ כשהוא ג"כ על קרן זיווח מן הלד לא מקרי ע"ג מבוי רק חוץ להמבוי או ע"ג כוחלי המבוי ומכ"ש כשהוא מחוץ הלאה נגד חלל המבוי מבחוץ ובזה אמרתי ליישב ג"כ קושי' האחרונים על העור וביי' שלא הזכירו בש"ע מדינא דנא דפתחא בקרן זיווח לי"ע אנשי (חוץ לענין חצר שנפרצה בשי' שסי"א ס"ב עיי"ש) ואע"פ דלא פ"י סוגין הגמ' כאן כהרי"ף. והרמב"ם עכ"ז ודאי הרי

הרהיג מוכריי אייענגא שליטיא על כסא
 הרבנות בקיץ לבוב היי אוסר כל לויסי של
 טעלעגראף שנכשרו עד היום מימי הגאון הגיל
 עד שהוכרחו קיק לבוב לחקן כל המקומות
 הללו בחיקון עירובין העשויי כדח של
 חורב וכן עשו בקיץ ווארשא ומי יתן לבבם
 זה גם בעירנו עיר הדיק להחזיק בדק כלילת
 יופי בלי דופי קריי נאמנה מי מנה וכאשר
 היי מלפנים יקרה מפנינים :

דין אמח [יבוא להדיי בש"ס דיו עיא ול"ד ע"ב
 עיי"ש] ובפרט רב האי גאון וברי"ף והרא"ש
 בשיטת הדא אזלי ולכיל לקימ דכ"ז הוא
 מטעם סיכר לויסי לבני המבוי וזה כבר נשמע
 במכ"ש מדין הלחי המוזכר בש"ע שסיג סי"ע
 וכיל וקיו ללויסי דלריך שיהי ב' הקנים
 בחוך המבוי או סמוך לו אבל קנה אי שחוא
 בחוך המבוי אינו מועיל ועד"ש הביי בש"ס
 המרדכי לענין לויסי"ן מן הדין בלד אי ראה
 לא חילוק ידענא אלל לריך מזה ומזה דהלחיים
 יכ"י חחה הקורה דלויסי כוא במקום פחה
 ופחהא כי האי לא עבדי אינשי עיי"ש וכן
 מלינו בשו"ת הרע"א ז"ל סי" ליה דאף בשעת
 הדחק לימ אח הקנה מונח בלד אי על הלחי
 ובלד הבי על כוחל המבוי נוסח ממש עיי"ש
 וכמו כן כחצו לעיל בש"ס החבו"ש דאפילו
 קנה אי מלויסי לא יכ"י רחוק גיט מן הכוחל
 עיי"ש וה"ה כאן לענין חוך המבוי דמ"ש וד"ק :

סימן ז

שאלה

העיר שמוקפת כולו בדברים
 המכשירים במחיצות וגדרים ואולם
 נשאר עוד שנים ושלושה מקומות פרוץ אשר
 איא להם נקל לגודרם אם יקולקל עייז כל
 היקף העיר והרי הוא כעיר פרוצה ונכמה
 שיפור הפירצה :

תשובה

הנה זה ידוע דהרמ"א סי" שפיג
 ומ"א שסי"ה סק"ד החמירו במבואות
 שלנו ליתן להם דין מבוי וגם דין חצר ושניהם
 לחומרא וסיינו להלריך לויסי כמו בחצר
 (והוא מחס"ד סע"ד) ולא כגי בלחי משכו
 כמבוי הואיל ואין בחים וחצרות פחוות לחוכה
 וכמ"ש הביי בש"ס הרשב"א בחצר כיון דאין בו
 רבוי דיורים ומשתמשין בו בהלג לכן ל"ס
 בלחי משכו עיי"ש וכי המ"א ש"ס ואפי" בואוין
 מבוי דיש בה רבוי דיורים הדין כך משום לא
 פלוג עיי"ש ואעיג דבחצר סני גם פס ד' או ב'
 פסין משכוין א"ל דמשום חומרא יתירס
 מחמריק ב"י עוד להלריך לויסי דוקא וכמבוי
 מפולג ולהפי לריך גיב חקון בעקמימות כמו
 מבוי עקום וכ"כ בשו"ת ב"ח החדשות סי"ג
 בש"ס הגאון בעל מני"ש והגאון מהר"ז שור
 אבדיק בריסק [הובא ביטעות יעקב] דמה
 שוחנין עליו דין חצר היינו דוקא לחומרא
 להלריך לויסי אלל לא לענין שלא ילריך חקון
 בפחמומים

ואף שהגאון מלבוב בשו"ת שו"מ מהדו"ק
 ח"ב פ"ו ופי"ח ובמהדו"ג ח"א שניא
 רוצה להכשיר טעלעגראף ללויסי משום דדומה
 ללחי העומד מאליו ומכני אפי" בלויסי עיי"ש
 [וכמש"ל בש"ס שו"ת שבו"י] ועוד יוחר עדיף
 משום דלחי העומד מאליו יוכל לסחרו ולעקרו
 משאיכ בטעלעגראף עיי"ש. והנה זולח מ"ש
 לעיל דיש לחלק בזה דאפי" א"א דלחי העומד
 מאליו מהני מי"מ בלויסי ל"מ ועוד דיוחר
 גרוע כאן משום דמזכורר להדיא דנעשה לסיכס
 אחרת דוקא ועוד דגם בטעלעגראף הוא עומד
 לסחרו ולעקרו בכ"ע ובכל שעה לפי ראות
 עיניס וכעח נמשכין ונעשין חחה הקרקע
 בלד אי בעירנו ובפרט לפי מה שכחב בגאון
 בעל חו"מ וז"ל ואף שהגאון מלבוב רוצה להקל
 בטעלעגראף בחורה לויסי דבריו מרפסין אגרא
 ומלבו כוליא מלין בלי שום יסוד ורתי מגמי
 ופוסקים וח"ו לשמוע לו עכ"ל שר של יס
 החלמוד ועוד כאשר שמענו למי"ס שאלה

במקומות דבחר אין חי' בין עקום לשוק
 ע"ש. [ולעיקר לקי"ז על ס' החיים שסיג שפי
 בפשיטות דנוהגין להקל בחקון עקמומית ע"ש]
 וגם יש לו דין מבוי לענין פירצה ד' בבקעי
 ב' רבים ולא כחצר דפירצתו בי"א ואפשר דגם
 להט"ז סד"ן כן בנפרץ אחר כך ולא מחללה
 עי"ן שם:

וא"כ בסיקף עירינו שזאו בה פרולים באיזה
 מקומות בלי שום חקון כלל כמו אלל
 מחיצה מסילת הברזל (גארדזבאס) אחרי כלוח
 המחיצות והגדרים ובין החללה הסוללה (שאלנען)
 מעטס המלך יש שמה מעבר לרבים ודרך
 המלך רחב יותר מעשר אמות ואינו מחלקט
 יו"ד מחוך ד' ופולה למעלה ממסילת הברזל
 ע"י ששפך עפר מכאן ומכאן וגשר בראשו
 המחצתן למעלה כדי שיבי' נוח ההילוך והנסיעה
 מלך ללך ומסילת הברזל עוברת מתחתיו למטה
 מהגשר והוא אלל (ווארשויער ראגאטקע) ואין
 להחירו עפ"מ' הרמב"ם פי"ז מה"ש מבוי
 ששוק מחוכו ומדרון לרי"ה וכו' דא"ל לחי
 וקורה והף שאינו מחלקט יו"ד מחוך ד' שהרי
 הוא מובדל מרי"ה חדרה שאין הלכה בזה
 כהרמב"ם ורק כהשגח הראב"ד שם וכמבואר
 בשי"ע שם"צ דדוקא במחלקט יו"ד מחוך ד'
 ע"ש וגם הרמב"ם בעלמו ליכ להדיא להיפך
 רק שסחם דבריו ולא פירשו ועוד דאין דומה
 לזה אחרי דהוא נעשית ע"ד כן שלא יחי קשה
 עליו הסילוך פ"כ מקיר העיר וחולה וגם
 להכנס לה באין מפריע ובלי שום דבר המונע
 ומעכב מללאת ולבא דרך הגשר הלו ועשו"ת
 בית שלמה ח"א מ"ג מה שהחמיר בעיר שיש
 במק"א פירצה פחות מי"ד ובמקום שהוא יש
 שם מדרון עד שמחלקט יו"ד מחוך ד"א רק
 שיש בו שביל היחיד וסמוך להשביל יש לחי
 העומד מחליו ומסיים שם ואעפ"י דלכת"א לא
 מקרי רבים בוקעים בו רק בס"ר וא"כ בחל
 המחלקט אף שהוא דרך רבים ל"ה לרי"ך שום
 חקון דלי"א רבים ומבטלים מחיצתה ביד"ש רק

בניחא השמישחי' או ברחב יותר מב"ס אמנם
 מנהגנו לחקן בלוחים בכ"צ אבל לא שביל
 היחיד ע"ש וא"כ במכ"ש בדין דהוא רחב
 עשר אמות ויותר ואינו מחלקט י' מחוך ד'
 וגם הוא דרך הרבים דיש להחמיר בו אפילו
 שהוא בידי אדם ובפרט דאין להקל ב"י ולהחירו
 ע"י לוח"פ של טעלענראף וכמבואר לעיל בס"י
 ו' ע"ש וזולת זה יש שמה עוד פירצה קטנה
 חוך הסוללה הנ"ל בלי שום חקון כלל וכלל:

ועוד נמצא פירצה א' אלל גשר החדש
 מזויערזניצע וגם שם אנו לריכין לחקון
 לוח"פ של טעלענראף הסולך ברחוב הקרוב
 לשם ועל מי נכר רודאווה עד שסוחס אוחו
 הגשר ואחר כל אלה עוד נראה לפנינו שמה
 פירצה א' בין הסוללה ובין בית קטן הבולט
 שמה ברחוב נר וכמו שכחב בעל המקיל
 בעלמו מזה בקונטרסו ע"ש ואעפ"י דהוא
 פחות מי"ד עכ"ז כבר ביארנו דמנהגנו להחמיר
 ב"י מבוי אפי' רחב ד' בבקעי בה רבים בלי
 שום חקון כלל כ"ל ואפי' מוקף חומה כ"מ
 שיש פירצה ד"ט בגדר העיר לרי"ך חקון
 במבואות שלנו כשאינו נפרץ למקום מטונף
 או מקולקל בעיט עמ"א ובח"א שם ובשו"ת
 ארי' דב"ע ס"י ד' וחקון עירובין שנסים המק"ח
 ובפרט לפמ"ש בשו"ת הר הכרמל ס"י"ח להחמיר
 לעולם בלוח"פ דוקא אפי' בפחות מי"ט וכסחימת
 הרמ"א ע"ש:

ואחרון הכביד דנמצא שמה בחוך הסוללה
 (שאלנען) פירצה א' רחב ע"ז
 אמות אשר מסילת הברזל חוחכת אוחה שם
 ולא נמצא שם שום חקון לוח"פ כלל והוא
 אלל דרך הסולך לבפר פראגדניק הלבן ולכמה
 פוסקים אינו מועיל אפי' לוח"פ ממש בפירצה
 כזו [ועשו"ת בי"א בשם הריב"ש] וכאן ג"כ ראוי
 לבוקטו ס"ר וע"י מסילת הברזל העוברת דרך
 שם כ"פ ציוס שהרי לרוב הפוסקים אף במים
 נקרא ראו"י לבוקטו ס"ר ע"י ספינות [וכמש"ל
 ס"י ד' ע"ש] ומכ"ש כאן ע"י הבאחן ובפרט
 דל"ש

מלוכס"פ עכ"פ ע"ש וכן בשו"ת חת"ס ס"י פ"ב
 ע"ש וכן בס"י החיים ס"י שס"ג לא הקיל אף
 בפירוש פחותה מעשר בין ב' בתים רק כשיוצאין
 גפופין מבי' בתים הנקראים ווענגלין או עמוד
 הנקרא (סלופ) בולע במקלח הבית דמחיר בלי
 תקון ע"ש והנה רק במקומות הללו יש להקל
 ולכתיר אבל לא זולת זה ח"ו :

סימן ח.

שאלה הא דקיי"ל הלכה בדברי המקיל
 בעירוב אם רשות נחוגה הוא לכ"ז
 להקל בכל מקום שיש פלוגתא בדברי חז"ל
 הנאים ואמוראים ובמחלוקת הפוסקים וס"ה
 בספק מחמת חסרון ידועה וכדומה :

תשובה הנה מקור הדין הוא בש"ס
 עירובין [בבלי מ"ו ע"א וירושלמי
 ספ"ז] דא"ל ר"ח לר"י כך שמעתי מאביך כי
 שאלתה יכול להקל בעירובין הקל ע"ש ואולם
 כד חשיין היטב חמלא דכ"ז רק בעירובין
 אמרו אבל לא במחיצות וכמ"ש להדיא בן בירושלמי
 (פ"א ס"ה) וכה"ג חמלא ג"כ בש"ס בבלי (פ"א
 ע"ב ו"ג ע"א) דאמר"י החס כי"מ שגה ר"י
 בעירובין הלכה כמותו בעירובין אמרתי לך
 [לרש"י בחומין ולחוס' בע"ה] ולא במחיצות
 וכן הלכה בש"ע שס"א ס"ב ושס"ה ס"ז ע"ש.
 וע"י הרא"ש דכ"ה בש"ס מהר"מ ובמרדכי פ"א
 לעירובין ובהגה"מ פ"ז מה"ש ובבית מאיר
 ס"י שני"ט ושס"ג ע"ש :

ובשו"ת פרי"ש ס"י ח"ה כ"י הטעם משום
 לעירוב אין לו עיקר מן פתורה
 משאי"כ במחיצות כיון שיש לו עיקר מן פתורה
 דמחיצתן הל"מ הוא ע"ש וכעין זה כ"י ג"כ
 הרשב"א והריטב"א דפי"ט לעירובין ע"ש [וע"י
 מש"ל עוד בזה בחב"י מחו"ב הגאון זצל"ט ע"ד]
 וכן ה"ר"ך בזה ג"כ בגאון זצל"ט שו"ת ט"ז
 בשערי"ם להס"ג מלובלין דבספק מחיצות ל"א

ב"י

דלי"ש כאן היתה משום לוח"פ של טעלעגראף
 דא"ינו הולכת שמה מלד ללד וע"כ אף בעל
 המקיל בעלמנו לא מלא ידו ורגלו בזה להקל
 ולהחיר אפ"י אחרי כל עקולי ופשוטי ובחיפוש
 בחפש מחופש בכל ספרי המקילים עד שהוכרח
 לו לומר דיש לנו להקל בפירוש א"י או ב'י
 אף בלי שום תקון כלל ג"כ ועפ"מ"ש בשו"ת
 שו"מ מהר"ק ח"ב ספ"ז ובמהד"ג ח"א סימן
 קל"ו ע"ש ואולם אין סגרון דומה לרא"י כלל
 חחרי דלא מיירי שם כלל מפירוש כזאת ושכ"ה
 דרך הרבים ורק בפירוש קטנה וכמ"ש ג"כ
 בשו"ת ב"ש ח"א נ"ג וז"ל כשכל הרווחה מחוקקים
 בלוח"פ אזי אין חשש כשיש פירוש א"י בלד
 א"י פחותה מעשר וא"ל תקון כשעומד מרובה
 על הפרוץ דבזה הוה כמו לחי וכו' וכ"ז מעיקר
 הדין לענין דיעבד כשנפסק לוח"פ בשבת או
 שא"ל לתקן אבל לכחלה יש לתקן הכל בלוח"פ
 ע"ש אבל חלילה לנו לחשוב כזאת על הגאון
 מלבד ז"ל שהקיל בפירוש רחב ע"ז אמות
 ודרך הרבים בלי שום תקון דלכמה פוסקים
 לא מהני אפילו לוח"פ כג"ל וכ"כ בשו"ת בית
 שלמה ס"י י"א וז"ל כשרוצה להעמיד לוח"פ
 לרוחב הדרך סמוך אל הכריס והדרך רחב ע"ז
 אמות י"ל דהוה ר"ה אחר שרבים בוקעים בו
 חדיר ולר"ה עלמנו חינו מועיל אפילו לוח"פ
 ובהג"א מחמיר מאד אף אם אין הדרך רחב
 כל כך ושאי"כ כל העירוח שדרך המלך הולך
 באמצע שיש בתים בהלדדים א"כ עכ"פ יש
 שם ד' מחיצות ולי"א אחי רבים ומבטלים
 מחיצות משאי"כ במד"ד שאין בתים מן ה"לד
 במקום הזה רק בבי' ה"לדדים שנגוד דרך המלך
 וא"כ יש חשש בזה להסוברים דיש ר"ה גם
 בזה"ז וע"כ מהראוי לעשות גם עמוד מכאן
 ומכאן רחב אמה גבוה י"ט בין הכריס ובין
 לוח"פ וא"כ הוה גמי שם ד' מחיצות ע"ש.
 ואף בשו"ת הרע"א ס"י ל"ה ליר לסמוך א"ע
 אף בשעה שהחק ואש"נו בפירוש פחות מ"א
 ושנפרנס לוח"פ בשבת רק כשנשאר ב'י לחיין

ב"י ספק עירוב להקל ובספר החיים שסיג הביא ג"כ דברים אלו בשמו ומסיים שם ע"ז דאין ספרו בידו לעיין ב"י ע"ש ומלשון זה משמע כאלו דבר חדש מלא בו ולעיקר על גאון גדול וסיני כמוהו דברי נמלא כן להדי' בירושלמי והראשונים הביאו כן להלכה כ"ל. ומה שהקשה עליו ממה שאנו נוהגין להקל בענין חקון בעקמומיה כהמ"א חף עד כע"ז הרי דהולכין לקולא חף במחילות ע"ש ל"ז להבין קושיחו אחרי דבלא"ה מנהגינו לפסוק ברוב המקומות כהמ"א ב"ן להקל ולהחמיר זולת בקל"ת מקומות [ועכנ"ג בהקדמה ללא"ה] ומכ"ש דליק לפי"ז מ"ש הפ"ג בענין הפירלייבן דע"ז מחמיר ומג"א מקיל דל"ש בזה הלכה כדברי המקיל בעירוב דהוה חרתי דסחרי ודומה לספק מוקף חומה דקורין ב"י ימים ול"ש ספק דרבנן לקולא [וכ"כ ביטעות יעקב שס"ג סקי"ג] ומשמע דלולי זה שפיר היינו הולכין להקל כהמ"א ע"ש י"ל משום דהו"ל לפסוק בכלן כהמ"א כמו ברוב המקומות ועכ"פ להשוותן בכף מאזנים ולפסוק כהמ"א אחרי דבלא"ה הלכה כדברי המקיל בעירוב ולא להחמיר בזה כהמ"א משום דהו"ל במחילות. ועוד מפמ"ג בלא"ה ל"ק כ"כ ד"ל חדא מגו חרתי נקט ועכ"ז מסיים שם גם הוא לבסוף דהיבא דהספק הוא בכל המחילה אם נחשב למחילה או לא ודאי אין הולכין בו לקולא עיין שם :

וגם בפלוגתא דאמוראי ל"א ב"י הלכה כדברי המקיל בעירוב [הרא"ש דף כ"ה בשם מהר"ם רבו וע"י ג"כ ב"י הליכות עולם מכללי בש"ס ע"ש] ובמחלוקת הפוסקים נראה ודאי דכ"ע מודו ודאי גב"י הלכה כדברי המקיל בעירוב וכן באיכפ"י דלא אפשרתא והטעם כיון דמסחפקא להו לרבנן אין בידינו להקל [ע"י קרבן העדה ספ"ק וביד מלאכי ע"ש] ובה מיושב הטעם קושיי הבי"י ס"י ש"ס לענין קמן מה שישלים בשיירא והו"ל בירושלמי פ"ק

ב"י דפסק הרמב"ם בזה לחומרא בפ"ז מה"ל שבת ע"ש וכן במקום דאפשר לפרש דבריהם הכי והכי ל"א בו להקל משום דהלכה כדברי המקיל בעירובין וכ"כ בהגה' הש"ס למחלוקת ע"ש ובשו"ת חת"ם ס"י ל"ה ע"ש ומכ"ש בדבר דמספקי' ב"י מתנת חסרון ידועה דל"ת ספק כלל וכמ"ל ר"ס א' בשם הגאון בעל מנ"י עיין שם :

וכן במקום דהו"ל נגד כלל המפורש בש"ס ל"א בו להקל ולכן לענין אהל זרוק שפיר פסק ב"י העור לחומרא משום דהלכה כרבי מחבירו כמ"ש הבי"ח שם עפ"מ"ש הרא"ש פ"י עושין פסין ס"ד ע"ש דבדאי גם לענין עירובין אייתי' להאי כלל'א ורא"י מפרק מי שכוליאוכו (מ"ז ע"ב) בהכח דברי דאחי למזכרתא בענין אי חפלי נכרי קונין שביחה דפרכי' שם וה"ל שמואל ור"י הלכה כר"י ואציג דשמואל מקיל ע"ש ואולם יקשה לפי"ז ממ"ש הרא"ש ב"י בכל מערבין דליג ס"ד ד"ל דהלכה כדברי המקיל בעירוב אפילו יחיד נגד רבים ע"ש ואף דהו"ל ג"כ כלל המפוי בש"ס וכן פסקין להלכה בש"ע ס"י ס"ד בנחן בעירוב במגדל ונעל בפניו ואבד המפתח ה"ז עירוב משום דיכול לסדרו והו"ל כר"מ ולקולא משום דהו"ל גבי עירוב וב"י חק"ה גבי יו"ט פסקי' דאסור לסדרו וכרבנן דהלכה כרבים ע"ש. (ועוד י"ל לעו"ד דשאני הכא דכל עיקר ע"ח לא נחקן רק כדו שלא ישחכה חורח עירוב מחינוקת וכדבסמוך לקמן וזה כבר נעשה ואולי לא ידעו כלל מאבדות המפתח ג"כ). ואפשר יש לחלק בזה כמ"ש הרג"מ שם דהא דהלכה כרבנן אין לו שום כלל ורק מטעמא דר"מ הוא יחיד נגד רבים ולענין עירוב בפירוש אמרו דלעולם הלכה כהמקיל בעירוב ואפשר דאפי"י יחיד נגד רבים וכבי"א ראי' לזה מדגבי עירוב שנאה דברי ר"מ בלשון חכמים וגבי יו"ט שנאה בלשון יחיד ע"ש. ועדיין קשה מה שחי' בעל הש"ל בפ"ו דעירובין

מ"ד בנחן רשותו וכוליא דהלכה כר"י ודוקא
 מזיד אסור אעפ"י דקיי"ל הלכה כר"מ בגזרותיו
 וח"י משום דקיימא לן דהלכה כהמקיל
 בעירוב ע"ש ואע"פ דהוא ודאי כללא המפוי
 בש"ס ואולם בעיקר קושיא נלעו"ד דליק כלל
 עפמי"ש הריב"ז עירובין ל"ט דהא דאמרין
 ש"ס הלכה כר"מ בגזרותיו לא נאמר כ"א על
 הרוז ע"ש :

ואולם

בעל המקיל לא נזכר מזה בכל
 הקונטרס חקון עירובין אף שכל
 הספקות הנמלא בו רק במחילת או מחמת
 חסרון ידועה הוא ונקט רק כלל זה בידו
 דהלכה כדברי המקיל בעירובין להגלו (או
 להילוגו) ולא השגיח על כל הני"ל ודחה בזה
 כל החומרות וכל הקושי"א אשר עומדים לשטן
 לו על דרכו ובאמת אין לנו להקל בעירובין
 יוחר ממה שמלינו בש"ס וכעין שאמרו ש"ס
 ואנו אין לנו אלא כלשון משנחנו (ס"ו ע"ב
 וע"ג ע"ב) וכן כל משנה שלא נכנס לחבורה
 אין סומכין עליה (ירושלמי ש"ס פ"א ה"ט)
 וע"י ג"כ בסי' זכור לאברהם ח"ב בהשמטות
 בענין זה באריכות מדברים שלא נזכרו בש"ס
 ע"ש וראה נא עד כמה החמירו חז"ל בעירובין
 ולפעמים אף יוחר מאיסורי חורה ולדוגמא
 אביא לך איזה מהן כמו רב בקטת מלא וגדר
 בה גדר (ש"ס ד"ו) ופרש"י שלי"ה בני חורה
 שידעו להזהר כבקטת זו שאין לה שומר והכל
 פרוץ והחמיר עליהן לעשות סייג וגדר להרחיק
 מן העבירה (ובפרט בדור היחוס הזה בעו"ה
 עוד ה"י לנו יוחר להחמיר מלהקל ב"כ)
 והחמירו בו ג"כ בספקן כשלין לו חזקה
 כשרוח (עירובין ס"ו ע"ב וע"ג ע"ב) והחמירו
 בו יוחר מנסוכה (ירושלמי פ"א ה"ט) ואפ"י
 בגזרה לגזרה וכדאמר אב"י דגזרי"י גזרה לגזרה
 אפ"י בכרמליה (ש"ס ל"ט ע"א) וכמ"ש החוס'
 פ"ק דשבח (י"א ע"ב) ד"ה אמר אב"י ע"ש
 וכן בלינורות המקלחין מים ברי"ה דאסרו
 חכמים משום מראית העין ואפ"י בחדרי

חדרים (ירושלמי ספ"ח) ואע"פ דס"ל בכ"מ
 דרובין דלי"ה למראית העין וכמ"ש החוס'
 בכחובות ד"ס ע"ש ולפי"ז ליק כ"כ קושיא
 הגאון מלבוז בהגה' ליון ירושלים ש"ס וכן אמרו
 ברשויות דרבנן עשו חזק להבריחם יוחר משל
 חורה עירובין (ע"ז ע"א ופ"ה ע"ב) ועוד
 החמירו בזה חז"ל דאפ"י עשה כל חקוני עירוב
 למצוי ולחצר וגם שיחופי מבואות אפ"ה עדיין
 אסור לטלטל בחצר בלא עירובי חלרות כדי
 שלא תשחכת חורה עירוב מחינוקת שאין מלוין
 בתבוי ש"ס (ד"ט ע"א וע"ג ע"ב) וע"י ג"כ
 בפ"מ לירושלמי (פ"ו ה"ח) בנ"ש ואת משכח
 עלייהו הלכות עירובין ע"ש וע"י שלחן ע"י
 ש"ס ס"ד מה שמיישב דברי בעל חו"י ס"י
 קל"ה בידון עיר המוקפת חומה ויש ליחודים
 רחוב מיוחד דמנהג לאסור הטלטול כדי שלא
 תשחכת חורה עירוב וליק ג"כ קושי' בה"ש
 ר"ס של"א ע"ש ובשו"ת פרשת מרדכי ס"ז
 מ"ש עוד ע"ש :

ואגב

ארחא אמרחי להעתיק כאן מ"ש בענין
 זה לפרש דברי הירושלמי (פ"ג ה"ב
 ופ"ז ה"ט) אריב"ל מפני מה מערבין בחלרות
 מפני דרכי שלום מעשה באשה אי שהיחה
 דבובה לחברתה ושלחה עירובה ביד בנה נסחי
 וגפפתי וגסקתי וכו' משוך כך עשו שלום
 ביניהם ה"ה דרכי דרכי נועם וכל נחיצותי
 בשלום ע"ש וראיתי בשלום ירושלים בש"ס פ"י
 הי"ן דהקשה דאיך ס"ד לומר דמש"ה חקנו
 ע"ה והניח הדבר בל"ע ע"ש ולעוד"ג בפשיטות
 דהאי מפני מה אעיקרא קאי וה"פ מפני מה
 חקנו ע"ה דהא אפ"י עשה חקון לחצר כהלכה
 בפס רחב ד' עפחים או ב' פסין משוויין
 ולמצוי לחי או קורה או לזי"פ לשניהם ברחבים
 יוחר מ"ע ועכ"ז עדיין אסור לטלטל מבחים
 לחצר משום דמ"י עדיין לרי"ה מפני דחצר
 יוחר רשות המשחמרה כו"ל ממצוי וע"כ ה"ה ר"כ
 חז"ל עד שיצבו מכל הבחים שנחצר בכדי
 לעשות ככר שלם להניחו בבית אי שנחצר
 וע"י

רק בליצי' וחפילין על מצוה עירוב על מצוה חפילין ועל מצוה ליצי' [וצריך עיון על אבודרהס בסופו שליה גם ליצי' דמזכרין בעל מצוה וכמ"ש בכל בו סכ"ב ובנמ"י הי קטנות וכ"פ הרמ"א א"ח ס"ח ס"ו ע"ש וצ"ל דס"ל כשי' האגור בשם הר"י מולין דלעולם מזכרין להחטוף טובא בז"י ולפי"ז לעיקר על בז"י שליה כן גם בשם אבודרהס וכדרכו להביאו חמ"ד] וכבר ראינו מקשין ע"ז באמת דמס טעם ה"ח ז"י ומאי שייכות זל"ז בנוסח ברכה ה"י וא"ל לעו"ד לפ"מ דקו"ל דאברהם אבינו ע"ה קיים כל הסורה כולה עד שלא נחגג וזוה"י רשות נחונה הוא לכל גוי ג"כ לקיימה עד שלא גייר א"ע ואך כ"ז שפיר דדברים שהמה לחומר לו משא"כ בדברים שהוא לקולא כמו בשבת דגוי ששבת חייב מיחה וכן באות חפילין וליצי' אין רשות לכל אומה ולשון זולת עם ישראל לשים עליהם חגא דמלכא ורק לישראל עמו על שהמה בניו לבד ולא עשה כן לכל גוי וכדכתיב וה"י לך לאות וכן והיו לכם לליצי' (וחלל דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד) וזוה"י לא ירים א"ש אח ידו להשתמש בשרביעו של מלך מלכו של עולם בלתי יקרא וגם מיחזי כיוהרא כמ"ש בזה בעל קד"ל לענין מילה באריכות ע"ש וא"כ לפי"ז אותן שלשה מצוה רק לנו הם ואין לזרים אחנו ולכך שפיר שייך לברך דוקא על אלו בנוסח אשר קדשנו במצותיו וליגו על מצוה ע"ש הַמְצִיחַ הַמְצִיחַ וְהַמְצִיחַ כ"ל. וצ"ל משום דשבת שקולה נגד כל הסורה כולה וכן בליצי' וראייתא אוחו וחכרס אח כל מצוה וכמו כן חפילין שקולה נגד כל המצוה וכמ"ש בסיוס יחי רצון קודם הנחת חפילין וחרי"ג מצוה החלוין בה ולכך חקנו בהם על מצוה ע"ש דהמה עולין על כל המצוה כולן וכוללות כל המצוה ובכל מצוה שבת לא מצינו ז"י ברכה בפרט ורק בכלל בברכת שבת שמקדשין אוחו בכניסתו בחפלא וקידוש בא"י מקדש

ועי"ז נחשב כאלו כלם דרים יחד בבית הזה וע"ה ר"ל דעי"ז מעורבין כל בני החצר כבני בית ה' וכן שיחופי מבואות ר"ל דכל בני המבוי משוחפים יחד ואף שכבר נעשה שיחופי מבואות לריכנא עוד לע"ה בחצרות בפי"ע וכדי שלא ישחכח חורח עירוב מחינוקה שאין מציין במבוי בכל עת לראות שיחוף מבוי נמצא לפי"ז דכל עיקר ע"ה לא נחקן אך ורק להראות כולם ואפי" להתינוקה דחשובין כא' ובאלו מבני בית ה' המה ומפח ה' יאכלו ויש ביניהם אהבה ואהבה ושלום וריעות ויקר מקרה דעי"ז אוחו דוגמת מראיה עין של שלום דין גרמא לשלום באמת וכמעשה שבי' וא"כ אין לך דרך שלום גדול מזה ודרכי' דרכי נועם ודו"ק:

וראיה לא בעיניך עוד עד כמה הגדילו חז"ל בחומר איסור עירובין וכנטיי דיש בו חיוב מיחה וכדאי"י שם (דכ"א) אר"י אמר שמואל בשעה שתיקן שלמה עירובין ונטיי יצתה ז"ק בני א"ס חכם לבך ישמח לבי גם אני ומה שפקשה שם החוס' ע"ז וכה חיקן נס שניוח וכמ"ש ביבמות פ"ב (כ"א ע"א) נלעו"ד דליק כ"כ דשאני עירובין ונטיי דעיקר חקנתו ה"י רק משום גדר לאיסור שבת או לאיסור חרומה ושלמה ה"י הראשון דאין וחיקר וחיקן להם הרחקה לדברים הללו משא"כ בגדר איסור ערוה כבר מצינו ז"י גדר וסייג והרחקה עוד מקדמת דנא בז"ד של שם וכן בז"ד של דוד המלך ע"ה וכמבואר בש"ס ע"ז ע"ש ואם אמנם נעמו דברי הגאון בעל עיון יעקב שכי בפי"ק דשבת בטעמא דהני חרי הרחקות דחיקן שלמה ועפמ"ש עירובין (דף י"ז) ד"ד פטרו במחנה מביאין ענים מי"מ ופטורין מנטיי ומדמאי ומלערב ובכל ימי מלוך שלמה המלך ע"ה ליה מלחמה לכך החקינו לחייבן ע"ש ואולם עדיין לע"ק משניוח לעריות שחיקן גם הוא כנ"ל א"י כאשר כתבתי ודו"ק:

ועוד דבר חידוש חמצא ז"י דחיקנו מטבע ברכה שלו מה שלא חמצא בכל המצוה

מקדש השבט ומשום דלי"ש ברכה כ"א על איזה מעשה וזה ל"ש בשום דבר בכל עניני שבת דהוא רק בשוא"מ [וכמ"ש החת"ם בס"י ל"ט דלי"ש וליונו על המניעה דהול"ל ואסר לנו הולאה כמו בחופה ואסר לנו אח הארוסות ומ"ש וליונו על העריות כבר כי הר"ן שם ועוד מ"ש דמברכין על הולאה עפי משאר מלאכות עיי"ש] ורק צדי"א דרבנן דשייך ב"י ברכה של שבת והוא העירוב וע"כ קנה במטבע הברכות של כל מלוח שבת וכנ"ל הרי לך עד היכן גודל כח המלוח הלז מגיע עד שמדמכו למלוח חפילין וליציה [וגם בהיקונים חקון מ"ח מדמכו לאוח ברית ושם בחקון ס"ו מדמכו המצטלו לאיכור ע"ז עיי"ש] וע"י באבודרסס ובס"י מטה משש עיי"ש ובארכתי בזה עוד הרבה בחידושי ואכמ"ל ודו"ק :

סימן ט.

שאלה

אם מלוח הוא לבדר ולחקן חקוני עירובין ומבואות העיר וכל הזריז בו כ"ז משוכח וא"י מקורס בש"ס :

תשובה

הנה גם דבר זה נפתח כבר בגדולי הראשונים והא לך חשו חשב"ץ ח"ב ס"י ל"ז וז"ל הזריז בה הרי זה משוכח אדרבה הם חמהים בגמ' על מי שאפשר לו לחקן ואינו מחקן דאמר"י צפ"ה דהר"א רבנ"ח לאצ"י מבואה דדוירין בה חרי גברא רבדבי כרבנן לא לבוי ל"י לא עירוב ולא שיחוף א"ל מה אעבוד מר לאו ארתי אנה ערידנא בגרסאי אינהו לאו משגחי נראה מכאן שאלמלא ערדה הגירסא דרך ח"ח הוא לחקן ומי שלבו נוקפו בזה הדיוטות גמורה הוא או מינות נזרקס בו וזכות גדולה הוא למחקן ובפ"ק דביצה גבי מערבין ע"ח צו"ע אמר"י החס במה דאורי לאיסורא הוה כוראה לקולקולא משום דמחקלקלי ב"י רבים ונבאים

לטלטל בלא עירוב עיי"ש וע"י ג"כ שו"מ הרא"ש כלל כ"א ס"ט החמרמר מאד על אי שרצה לאסור ולחקן מבואות המפולשין לבין העכו"ם בצו"כ"פ וכי שהוא מכשול הרבים בחילול שבת והחמיר עליו מאד לנושדי" ב"י גודא רבא עיי"ש וכנה במח"כ ה"י כ"ז נעלם מעין הבדולח הגאון בעל החת"ם או"ח סל"ט אחרי שכי שם בזכ"ל לאי אשר שאל ממנו לברר לו ברה"י שראוי ונכון לכל קהל ישראל לחקן מבואותיהם בצו"כ"פ ושאר חיקונים דבר זה א"צ לפנים וכוא מן השכל ומן המבואה בדברי חז"ל דמי שאינו משמר שבת כהלכתו ה"ה מומר לכה"מ כולה כדא"י (עירובין ס"ט) דההוא גברא נפק בחומרחה דמדושא ודנוכו ככופר בכ"ה"מ כולס עיי"ש ואפ"י באונס דליקה ח"ו לא החירו להליל ולאו מלווים על הקטנים שלא להרגילם בחילול ש"ק אפ"י בדברים שהם משום שבות וא"א לשמור כל צ"ב וה"כ השכל גוזר שראוי ומחויב לחקן החצרים ומבואות בעירוב המחיר בעלעול וההוא מרבנן שה"י אוסר לערב ע"ח צו"ע (ביצה ע"ז ע"ב) שח"ל בע"ש הוראהו לקלקולא ואע"פ דה"י רק משום חומרס יו"ע וגם לשבת אי עיי"ש ק"ו השחא דאין להפעלל מלחקן המבואות מקלקולי שבתות כל השנה והדבר מופל על הרב וכדאמר"י (עירובין ס"ח ע"א עיי"ש) עכ"ל ול"ע שלא הזכיר כלל מדברי החשב"ץ הנ"ל וע"י ג"כ בש"ע שס"ו דמלוח לחזור אחר ע"ח ומברך על מלוח עירוב עיי"ש הרי לך דבי נביאים הסגבאו בסגנון אי דלריך אדם להשתדל לחקן חיקוני עירובין בכ"מ דאפשר ודו"ק :

ואמנם

אנכי בעניי לא זכיתי להבין ראייחס כלל דש"ס דמיירי רק מע"ח ושיחופו מבואות דאז ודאי הדין נוסן דראוי ונכון הוא לחקנו ועוד חיובא אי"י ב"י משום דכבר נחקן כל היקף העיר עפ"י הדין ולא חסר ממנו מאומה רק עוד תיקון ע"ח ושיחופי מבואות משא"כ החשב"ץ והחת"ם דשאלתם ה"י בעניני

היקף

סיקף העיר גופא במי שירא לנפשו ולבו
 נוקפו לתקנס חולי יקל בד"א מן הדברים שיש
 פוסקים להחמיר בו ורואה להיות מהשומר
 נפשו ירחק מהם מ"ל לומר כן גם כזה
 בשלמא דברי החשב"ץ אפשר לפרש ג"כ דל"מ
 רק משיחופי מבואות וע"ה לבד אך לשון בעל
 חתים היא לפרש כן כלל וכ"ל וחולי י"ל
 דמיירי רק במקום דאין שם שום ד' ספק
 כלל שיה"י בו כדאי להחמיר ב"י אזי דומה
 הדבר לע"ה ולשח"מ וכ"ה מאי קמ"ל ח"ל דכזה
 ס"ד חולי עכ"ז נאמר כאן דראוי יוחר למשוך
 מזה ולשבח אח כעלנ"ן על שהרבה חששות
 בדרך שמא יתקלקל העירוב וגם חולי ירגילו
 ח"ע במשא שבה גם חוץ לעירוב וכאשר נמלא
 עוד היום חיזה אנשים יראים שזכרים מלעטל
 בש"ק אף במקום שבעיר מחוקן בכל וכל מטעם
 זה וכע"ן דא"י בש"ע ש"ג ס"ז דיש אוסרים
 להביא מפחת חפ"י בחצר הבית כ"א בידו אבל
 לא בחגורתו שמא ישכח ויוניחו לר"ה והרמב"ן
 והרשב"א ס"ל מטעם זה דכל שאסרו לל"ח
 בו אפילו להתקטע בו בבית אסור וכל שכן
 לל"ח לחצר המעורבת חוץ מכבול ופיאה נכרית
 להשה שלא חתונה על בעלה וכמבואר שם
 ס"ח ע"ש. ואולם כ"ז שפיר ליחד דוקא
 הרואה לפרוש עצמו בנו"ן שערי פרישות בשביל
 חומרה ש"ק קדוש יאמר לו וראוי לענות אחריו
 מקודש מקודש [וכדכתיב אהסלך בחס לבני
 בקרב ביחי והיינו ביחד לעצמו ובלנע"ה] אמנם
 בשביל משא רבים וטובה הכלל ודאי הד"ן
 נוחן דמוטל על כל רב דמחא למיעבד כל
 עזרקי דאפשר לו עד שיחוקן סיקף העיר
 במבוי והחלרות כדינא וכדח של חורה ולפ"י
 ח"ל קלח דל"ה נעלם גם מעיני הגאון בעל החתים
 דברי החשב"ץ רק דכזה מיירי גם מהכשר
 העיר ומבואות"י גופא מבח"כ דברי החשב"ץ
 יש לפרש דמיירי רק מע"ה ושיחופי מבואות
 וכ"ל ואולם כ"ז ודאי רק במקום דכזה עפ"י

כדין כדח וככלכה או חפ"י להקל בדבר אחד
 מהדברים שיש בו להקל ולסמוך על הגדולים
 המקילים ב"י אבל לא לבוא עלינו בקול"י
 קולו"י מכל ל' כמו בעירנו דכמה חתמים
 בדרך ויש בו כו"כ דברים הראויים להחמיר
 עפ"י הד"ן ובפרט להוליח מלבו היחרים ח"ש
 אשר לא שטרום אבותינו הראשונים וגם האחרונים
 אזי ודאי נהפוך הוא והד"ן נוחן דראוי כ"א
 להזכר בעצמו ובמלאכתו מלאכה שמים להקל
 בו ח"ו וכמבואר בירושלמי (פ"א ס"א) מעשה
 בחלמ"ד ווחיק ח' וכו' ע"ש (וע"ל רס"י ח"י)
 וח"ל חשיבני ממ"ש בצבלי עירובין (כ"ו ע"ה)
 והא פרי דבי חורא כמחילה העשוי לנחח
 הוא קרי עליהו ריש גליחא חתמים המה
 לברע ולהטיב לא ידעו ופרש"י לאסור ולא
 להקל ע"ש י"ל דש"ה משום דסחרי ח"ע ע"ש
 ברש"י בשם חשו' הגאונים ע"ש ולפ"י ל"ק
 ג"כ על הגאונים הנ"ל החשב"ץ והחתים שלא
 הביאו גם מזה ראי' לדבריהם :

ואל נעלם מאתנו גם מ"ש עוד בזה הגאון
 בעל חת"ם שם אף אחרי שהאריך שם
 להקל בד"א עכ"ז מסיים שם בזכ"ל וברוך
 ד' חלקי ישראל אשר נחן בלב מלכים סגנים
 וברים אשר עב ד' חוסים בצלם שנותנים
 רשות לשמור דחינו בכלל ופרט לקבוע עירובין
 במבואותיהם אפילו במבואות שגדולי המלכות
 דרים בהם אה צריכים להחיר עלטול לישראל
 נוחנין רשות לחקן ומי לנו גדול מעירנו פ"ב
 מערפולין דמדינתא וכ"פ המלך יר"ה וש"ריו
 וסגניו נעצרים פה וכעה הוא ווטד המדינה
 וכל שרי המלוכה נאספים ויש כאן במק"א
 שצריך חקון לוכ"פ צב' קנים וקורה ע"ג ובמק"א
 חלל המים יש חקון אחר פס גבוה בכל לפי
 כליןך ואין מכלים דבר והדברים מפורסמים
 וגלויים אין בו ספק ע"כ אין להאריך ופשוט
 שמעלתו ידירי הרב ישחלל בכל עוז לחקן בני
 קהלחנו וד' יתנו לן ולחסד בעיני האדון
 הגדול

כגדול החסיד הפישאף נסיך עירו וו"ב ויחן רשות לכסיר מכסול וחקלה ובחסדו ירוס הוהו וכסא כבודו עכיל הטהור:

ומכל מ"ש והארכנו עובא די לנו לבטל הדין. עירובא והורית"י לדעת דה"ן זה תקון עירובין רק קלקול עירובין חזינא כאן ועירוב"א פתח והכני חומר בזה כמ"ס בש"ס שם (ס"א ע"ב) ח"ל רבא פלגאש בעירובין לית דחש להא דר"ע פלגאש ופרש"י חולק על חכמים אחא עי"ש ובאמת כאשר ידענו דבר גדול הוא לנו כעת להחזיר תיקוני עירובין ליושנה וכי לא בקל יחנו לנו רשות להעמיד הקנים ולוחוח שניוח כבראשונה אחרי דכבר נודע להם ג"כ עיי' בעל המקיל דה"ן חנו לריכים עוד לזה גכ היום להני חוטי עירובין של לוכ"פ שחי' לנו מקדמת דנא אך עכ"ז אקוב ביה שיחי' בעזרינו ודי' אחנו אל חיראוס ויחן בלב המלכות והריו ויועליו עלינו לטובה אם כוונתנו יחי' לשם שמים או על כל פנים לחקים בכל המקומות הלריכין חקון ובל יחי' עירינו כעיר פרואה לקלון ולשמאה לחרפה ולנעלה ח"ו:

וזולת מה שחסי' ממזכי הרבים להציל מחשש איסור עלטול שבת לאוחן הסומכים על הסיחר אלא אפילו גם לאוחן הנוכגים איסור עד היום ולא יסמכו על הסיחר כלל עכ"ז הרבה חששות על הדרך חדא דה"ן לנו לסמוך על ע"ה שבביהכני"ס מד"ה"ן יכולין להביא הפח למקום שמטלעלין ממנו ועיי' מ"ש הפמ"ג סס"י שס"ו לענין כהנים כשמת בבית שיש בו ע"ה עי"ש:

ועוד משום דבית הכנסת לא נקרא בית דירה וע"ה לריך להניח דוקא בבית דירה בשלמא כשהציר נכשר בלוכ"פ חזי חנו סומכין על השיטף במקום עירוב [היינו דלוחו. ע"ה המונח בביהכ"נ עומד במקום שנים

לע"ה ולשיחופי מבואות עסי' שפ"ן] ושיחוף ח"ל בית דירה ומדמהני לזה מהני גם לזה וע"כ כל בית בעלמא לריך ע"ה בפ"ע וחזי חל עלינו חששא דבעל חכ"ע דאסור לעלטל מבחי הכנסיות שבציר לחצר ביהכ"נ ודברי המ"א אמורים דוקא מביהכ"נ של הפקר עיי' חכ"ע סס"ו ואפי' למ"ש בשו"ת מנחת יכודא ס"י ל"ג עי"ש וגם בענין אם הביאו דבר מבית אחר שלא עירבו עמו ואפי' מבית גוי כשדרים שם ב' ישראלים דאסור להוליחו עוד מחדר זה החילה ועיי' חכ"ע שם ובש"ע הרב סס"י שפ"ב עי"ש [חזן אם המשקים או שאר דבר הי' במרחק בביה"ש בלוחו בית שלא עירבו עמיה יש להחיר לשי' החוסי' והרא"ש דס"ל דדירה בלא בעלים חין אוסרת עי"ש] וזולת זה יש עוד הרבה והרבה חששות אפי' להמחמירי' ואין צדי לפורעם מפני יראת האריכות ואין לומר דלכחי נוכל לסמוך ג"כ על ע"ה שבביהכ"נ מלך דהוא ראוי לעלטול עכ"פ עיי' אוחן הנוכגים היחר וסומכין על החקון החדש אולם לא נראה בן מהפוסקים דא"כ לעולם ראוי לעלטל הוא עיי' נכרים או קטנים ועכ"פ מידי ספיקא לא ילאנו וע"כ חין לעשות ברכה על ע"ה בכל ע"ש ועמ"ש בזה הג"ה"ן יעב"ן בסדור שלו בשם אביו הג"ה"ן בעל ח"ל עי"ש ובשו"ת נו"ב מדו"ח ס"מ באריכות ולוח ככרוכי' על מי שרואה להקל קצת בקהלה חי' (עיר פלאעה) מלך מנהג היחר הישן דשם עי"ש ובסי' שלחן ע"י שטים לבטל מרכבת המשנה ס"ד ושו"ת ח"ל קי"א וע"י אלמוגים שפ"ה וישועות יעקב שס"ו ושו"ת הרע"א ס"ד ושו"ת פרשת מרדכי למכר"ם בנעע ז"ל ושו"ת שו"ת מהדו"ק ח"ג ס"י קמ"ח ושו"ת בית שלמה ס"י כ"ד עי"ש ודו"ק:

ובטוח חני באלס הדברים ובזכות אבותיו הקדושים כי יחי' מודה על האמת ולא יעשה סניגרון לדבריו ויוליא דין אמת לאמתו ויחי' חוזר מדבריו הראשונים ויקבל האמת

האמת ממי שאמרו ויחקן קלקול כחקון בכימ
 דאפשר ובזכות זה הב"ה מגביה וכמ"ס בעירובין
 (נ"ד ע"א) ואם חוזר בו הב"ה מגביה שני כל
 גיח ינשא עיי"ש ואין זה בוסה רק דרך וכבוד
 חכמים כך הוא וכדמלינו בש"ס שם (ט"ז ע"ב
 וק"ד ע"א) אלל ר"י ור"ב דהדר אוקים אמורא
 עלי' ודרש דברים שאמרתי לפניכם טעות הן
 בידי עיי"ש וכה"ג אי' בירושלמי ריש חגיגה
 דר"י נשיאה כחז' לבר בא אגרא לחו"ל הרי
 שלחנו לכם אדם גדול ומסו גדולתו שאינו
 בוש לומר לא שמעתי עיי"ש והגב' אמרתי
 להעלות כאן מ"ש בחי' קושי' הגאון בעל ק"ע
 שם דמכאן משמע דלא שמעתי הוא כבושה
 הגדול שבכולן ובח"כ וכן בש"ס זבחים (ק"א
 ע"א) נשמע הדיפך דאי' שם על וישמע משה
 וייעב בעיניו הודה ולא בוש לומר שמעתי אלא
 שמעתי ושכחתי משמע דשמעתי ושכחתי הוא
 כבושה הגדול שבכולן עיי"ש ובלין ירושלים
 ולעוד"ג בפשיטתו דודאי י"ל דלא שמעתי הוא
 הוא הגדול שבכולן והסברא נוחת לזה אחרי
 דהוא חסרון ידועה אמנכ השכחה מלוי' ושכיחא
 יוחר וקרוב לאונס ואף דאמרי' באבות כל
 השוכח דבר אי' ממסנתו מעה"כ כאלו מחייב
 בנפשו הוא דוקא כשישב ויסירם מלבו עיי"ש
 משא"כ לגבי משה נהפוך הוא ולאו מלחא
 זוטרחא הוא ועפמ"ש חז"ל אלו זכינו לשמוע
 החורה מפי הב"ה היינו למדים ולא שוכחין
 וא"כ מרע"ה רבן של ישראל דהוא למד באמת
 כה"כ כולה מפי הב"ה ל"ה לו לשכוח שום דבר
 [ואף על פי דמלינו לחז"ל עוד סבה לשכחה
 (עירובין נ"ד ע"א) אלמלא לא נשחברו הלוחות
 לא נשכחה חורה מישראל עכ"ז לבושה גדולה
 יחשב לו למרע"ה אחרי דהוא סי' הסיבה
 והבורס לכ"ז]. אמנכ לא שמעתי אינו בוסה
 כ"כ למרע"ה ואף דזכה לכה"כ כולה שבכח
 ושבע"פ ואפי' מה שחלמיד ווחיק עתיד לחדש
 כולם נמסרו לו מסיני עכ"ז הסברא נוחת
 דרק אוחן דברים הנאמרים באמת ובנויין על

אדני האמת והל"ק כי רק חורה אמת נתן
 לעמו עיי' נביחו נאמן ביחו משא"כ דברים
 אשר רק על אדני חוכו ואבני בוכו יסודחס
 ועדפל חחולחס היעלה ע"ד ארס לומר דגס
 זה נמסרו לו וא"כ אף אס יקרה לפעמים
 שיאמר על איזה דבר הלכה שנאמר לו מפי
 אחרים לא שמעתי אין זה בוסה לפניו כ"כ
 אחרי דיוחר יש לחלוצ' הדבר בחסרון האומר
 דאולי אין ממש בדברים הללו דלולי כן ודאי
 סי' ידוע הדבר למרע"ה וע"כ כשרש אהרן
 אחוה ק"ו בשעיר החטאת ועכ"ז אמר לו מרע"ה
 שמעתי ושכחתי ודאי לדבר גדול יחשב לו בזה
 ומה מחוק מדבש מש"ש בעל אוחה"ק על
 וישמע משה וייעב בעיניו ר"ל דכבר נשמע
 זאח ונגלה לפניו בסיני ורק נשכח ממנו עיי"ש
 ולפי"ז ל"ק ג"כ קושי' בעל ל"ל פי' שמיני מה
 שמדקדק ע"ד חז"ל דמנ"ל לומר כך עיי"ש
 ובפנים יפוח עיי"ש ודו"ק:

ועיקר

דברי הירושלמי קשה לי מאד במ"ג
 דעל שאינו בוש לומר לא שמעתי
 נקרא אדם גדול עיי"ש וכי בשביל זה שאינו
 עושה בנפשו שקר לאמר על מה שלא שמע
 שמעתי ולעבור על איסור חורה משום כל
 חשקרו יהי' נקרא בשביל זה אדם גדול וא"ל
 עדמ"ש כ"פ בזה"ק לא שמענא ולא אמינא
 ור"ל אש"פ במקום דהו' ידעו היטב מלד
 שהשיגו והבינו בשכלם כך אחוה דבר הלכה
 מעלמס וירדו לעומק הדין ע"פ ל"כ מדוח
 החורה או משום מדמה מלחא למלחא וכדומה
 עכ"ז יראו לנפשם לדון ולהורות בדבר שלי"ס
 מקובל להם מרבוחס כי אולי משגה הוא ול"ר
 לסמוך ע"ע לבר בדבר הזה והוא רק מלד
 עונותו"י יחירה דאי' בכו ומדוקדק לפי"ז
 היטב לשון לא שמעתי ולי"א לא ידענא ואש"פ
 בהשיבו סחס לא שמעתי. ישפוט השואל שלא
 שמע וגם לא ידע דאס באמת ירד ל"ס
 החלמוד והוליא פנינים יקרים ממעמקי וחלמודו
 בידו וזכה מעלמו לידע שורש ועומק הדין
 דלא

גם באיסור טלטול ד"א ברה"ר או באיסור
חחומין די"ב מילין להסוברים שהוא מה"ט:

ג אולי יבאר לנו דברי החוספחא סוף מס' עירובין החמוהים מאל שהמה בלי הבנה כלל וכחידה בלי פחרון עי"ש:

תשובה הנה קושיי זאה לא מחדש הוא והוא ידוע מאז בשם קושיי

העולם הובא בהקדמת פמ"ג לאו"ח וכן בספר יבושע עי"ש ולעוד"י דאפשר לומר קל"ח דל"ט ב"י כלל דיה"י חסור מה"ט משום חלי שיעור אחרי דכבר גלה לן במק"א הדיח להדיח ועדמ"ש הט"ז (או"ח ס"י חקפ"ח יו"ד סימן קי"ז ובהו"מ ס"ב) דאפי"י לחכמים אין לגזור ולאסור דבר המפורש בחורה להיתר עי"ש ועד"ש החוס' ג"כ צפי חיזו נשך דס"ד עי"ב עי"ש וא"כ במכ"ש דלא שייך בצגון זה לאסור מטעם חלי שיעור דא"י בירושלמי עירובין פ"ד ה"א דמעביר ברי"ה בשמע מדכתיב שבו ה"ט תחתיו והיינו כמלא קומחו והוא השיעור ד"א בפישוט ידים ורגליה עי"ש והן הם דברי הר"ן מ"ש דה"א הוא משום דהוא רשותו של אדם עי"ש וא"כ הרי החירו לך החורה בפירוש כשיעור ד"א עכ"ש ועי' רמב"ם פ"ב מה"ש ובכרמ"ה פ"י הזרק עי"ש ולא כמ"ש רש"י עירובין (נ"א ע"א) דאיו"א חוץ לחחום קאי עי"ש וכן לענין הילוך ג"כ י"ל כן ועפמ"ש שם בבבלי (נ"ה ע"א) וכן בירושלמי (פ"ה ס"א) התיב חסי והכתיב ויד חסי לך מחוץ למחנה הא"ך ה"י נפנין חוץ בשבת הא אין כפיין חלא לאחוריהן וא"כ המהלך בראש חוזר לאחוריו ג' פרסאות ובי' מהלכין כל המחנה כ"ד אמות ואח"כ בחוץ ד"א כשיעור קומה איש עכ"פ וקשיי למ"ד יושבי לריפין אין מודדין להם חלא מפחה בחיבס וחחומין דאוי ולירושלמי דכ"ל ג' פרסאות לרי"ה דאוי (ועמ"ש במראה הפנים בשם הריעב"ח) ומחל"י מדכתיב ע"ש ד' יחנו וגוי' כמאן דקביעי לכו דמי עי"ש

הרי

דאז יוחר לכבוד יחשב וסוד וסדר לו ואולם עכ"ז עושה ח"ע כבהמה שאינו יודע להשיב כלל מחמת שלא רצה לסמוך ע"ע כנ"ל ולאדם כזה ודאי ראוי שיה"י זוכה לשם הפארת ולקרחתו אדם גדול כי במקום גדולתו שם אהה מולא ענותנותו ולפי"ז ל"ק ג"כ קושיי הראשונה שהקי' בעל ק"ע וכ"ח אכתי גבי מרע"ה הקושיא במק"ע דא"ך יכזב ויסקר לומר לא שמעתי אס בחמת שמע ושכח ואפשר לומר קל"ח עפמ"ש ז"ל מנין שאס ישמע אדם דבר שאינו רשאי לחומר להחריס עד שניתן לו רשות שני וידבר ד' אל משכ לאמר ועפי"ז אפשר לומר גם כן דאף אוחן פרשיות דזכו אחרים להכחז על ידיהם כמו ואהה חחזס ע"י יחרו (למ"ד יחרו לאחר מ"ח בא"ן) או פרשה נחלות ע"י בנות אלפחד וכן במקלל ובמקושש דודאי נמסרה לו כהח"כ מסיני וגם לא שכחו א"ך ורק משום דעל אוחן דברים לה ניחנה לו רשות לגלותן מדלא אמר לו הצי"ה לאמר בהמירחן וכדי שיזכו הם להכחז אוחן הפרשיות על ידיהם או מטעם אחר עשה ח"ע כאלו לא ידע וע"כ י"ל ג"כ צפי שיעיר החטאה כשדרש אהרן לפניו אוחו ק"ו ממעבר הקל דאמרה חורה לא אכלתי באוני ממנו קדשי דורות לכ"ש עי"ש ואז גם אי השיב לו מרע"ה בסחם לא שמעתי ל"ה משקר לו בזה כלל מפני דיש לפרש דבריו ג"כ דלא שמע מפי הצי"ה על דבר זה לאמר ולא נחן לו רשות ע"ז וכדי שיחדש הדבר ע"י אהרן ואז צודאי ל"ה מגיע לו שום בושס וחרפה ועכ"ז השיב בפשיטות ובחמימות ובלי שום ערמה שמעתי ושכחתי וכמו שהעיד עליו חוסי"ק והאיש משה עניו מאד וגוי' ודו"ק:

סימן י

שאלה מדוע בכל המלות אמרינן דחלי שיעור חסור מה"ט ולא מלינו כזה

כרי לך דנפירוש כוחך לך התורה הילוך קלח
 בשבת ואי אמריי בזה חלי שיעור מהיח לאיסור
 אכתי קשיי ממה דכתיב ויחד חכי לך וגוי
 דהאיך היי נפנין בשבת ועיי שעה"ג סוף הי
 שבת עיי"ש ודו"ק:

ואגב

ארחא אמרתי להעלות כאן (דבר
 קליל זעיר) מ"ש בענין הג"ל בישוב
 קושיי הגאון בעל מנחה חינוך בהשמטה למלוא
 רפ"ו ע"ד בט"ז הג"ל מזכחים ל"ג או סמיכה
 אשם מלורע דא"י ותיכף לסמיכה שחיטה
 ליעול ולסמוך ארי"א גזרה שמה ירבה בפסיעות
 עיי"ש כרי אף דמס"ח הוא ליכנוס ולסמוך
 אטפ"כ אסרו חז"ל והניה בליע ולעו"ד אפשר
 לומר דדברי הט"ז אמורים דוקא במקום דדבר
 כחורה נעקר מכל וכל עיי גזרה דרבנן כמו
 חקיעה שופר וכן סחורה בדברים האסורים
 או בחולה לכה"ג ומילה בשמיני בשבת משא"כ
 בשמיכה דיש לקיימו בשאר קרבנות ל"ש בזה
 כלל כלל דהט"ז ולפיי"ז אמרתי לישב ג"כ
 קושיי הגאון מהרש"ק בטעו"ד ע"ד בט"ז הג"ל
 מהא דאסרו לשחוט לחוך כלי של מים ואע"ג
 דכתיב בטכרה המלורע ושחט אח כלפור האי
 אל כלי חרש אל מים חיים והניה ג"כ בליע
 עיי"ש ולהג"ל לק"מ וכזה מלאחי ג"כ בשו"מ
 נו"ב מהדו"ח סס"ב בתי קושיי בעל חו"י על
 הט"ז מלכרי חטיך דאסרו חז"ל משום שמה
 ילמוד ממעשיו משום דכדי חיו עכיפ שרי
 עיי"ש ולפיי"ז ל"ק גס קושיי הכו"ב מנט בע"כ
 עפ"י חרגמ"ה דכתיב להדיא ואס לא חמלא
 חן בעיניו וכחכ לה וגוי עיי"ש כיון דיש לו
 מקום בנשחטיה או שבה עם אשהו עשר שנים
 ואין לה בגים ויוכל לקיים הקרא עד"ז על
 כל פנים ודו"ק:

והנה

לבאר דברי חכמים וחידושי מוכרח
 אני להעתיק דבריכם ולהקדים להם
 איזה הקדמות קטנות ומועילות ועיי עומק
 כונה דבריכם מבין שורחם ילכירו ונועם
 מליחם כטועם מיערת הדבש עיניכם ילירו:

תמן

חגיגה חוספתא סוף מס' עירובין כלי
 שבת חגיגות ומעילה כהררין חלוין
 בשערה מקרא מועט וכלכות מרובות ואין להם
 על מה שיסמוכו מכאן אר"י לבחא בלכח
 מתעבדה לבחא דקדמייתא מה הוית הא לאי
 בריי הוות כדינין העבודות העכרות והעמלות
 וכעריות ומוסיף עליהם ערכים וחרמים והקדשות
 ומשער שני מקרא מרובה מדרש וכלכות מרובות
 ויש להן על מי שיסמוכו לבחא יוסי בן חנן
 אומר אלו שמונה מקצועי חורה גופי כלכות
 עכ"ל ובירושלמי הם מלאחי יוחר מבואר וז"ל
 הוא היי אומר לבחא לבחא עבד לבחא קדמייתא
 מה הוות ביריה הוות אר"ח קומי ר"מ ומה
 אח אמר לה מלבחא אחת למדו כמה לבחות
 וכא משביחה אי למדו כמה שביחות עכ"ל וכן
 הוא במס' פסחים (כ"ד ע"ה) ובמכלחא פי
 בשלח [ולע"ק על נר המעדי של הראה מקום
 גם לאלו המקומות ורק ליין להתוספתא הג"ל
 בלבד עיי"ש] ועיי"ש בפ"מ דמפרש בזה לשון
 החוספתא הג"ל דר"ל דבשבת למדין זכ"ז בסמך
 מועט וכמו שעושין מלבחא אי כמה לבחות
 כך חלמוד דבר מדבר בהי שבת דכשחירו
 שבות אי בחירו כמה שבות עיי"ז הואיל ובבת
 אי הן ובזה נפשוט האיבעיי שם בירושלמי
 להחיר שרץ שנמלא במקדש להוליאו לבחא של
 עץ וגפל למקום שאין חייבין עליו כרת ומלא
 שם אחר בלדו אי מוליאו גם השני עמה אגב
 הראשונה דכבר נראית ללחא בחלכה ומוחר
 עיי"ש וא"ל להדבריו דלכך בחרו חז"ל במשל הזה
 דוקא משום דקאי שם על האיבעיי לבחא של
 עץ וזכרה גם במחניחין שם עיי"ש והק"ע
 מפרש דלמדו חז"ל סמך על השבותין מדמלאו
 שבות אי לאיסור עוד בימי מרע"ה בהחא
 טמא מה שחל ז' שלו בעיפ שחל בשבת דאינו
 דוחה שבת דהוא משום שבות מדכתיי ולא
 יכלו ציוס ההוא הא למחר יכולין ומזה למדו
 חז"ל לחקן כמה שבותין לכל מלאכה שבת
 עיי"ש ולדבריו אכתי ל"ע איך יפרנס הסמיכות

שם ומה ענינו לשם וכן בחוספחא ומה ענין המשל ומליצחו ועיי' ג"כ בשלום ירושלים שם ולעודי' קלח עפמי' במלחחא בא ושמרחס אח היום הזה למה נאמר והלא כבר כתיב כל מלאכה לא יעשה וגו' להביא דברים שהם משום שבות וכו' עיי' ופ"י הרמב"ן פי' אמור דר"ל שגלעונו מה"ס להיות לנו מנוחה אפילו מדברים שאין מלאכה שהם משום שבות דאלי"כ יערח כל היום למדוד החבואות ולפנות האבנים מציח לבית ואם היחה עיר מוקפת חומה ודלחוח נעולות כלילה ויהי' עומסים על החמורים והשוק יהי' מלא לכל מקח וממכר החנות פחוחה והחנווני מקיף וכו' לך' אמרה חורה שבחון שיהי' יום שביחה ומנוחה ולא יום עורח ממלאכה עיי' מה שהאריך עוד בדברי טעם ואמרי' נועם [ועמ"ש בזה הר"ג בשו"ת שו"ת מהרורח חמישאה בסופו בחשבונו חלי'] וכבר ירוע הוא ג"כ מ"ש הרמב"ם דמלוח החורה נחלקים לכמה חלקים כמו מלוח חקים ומשפעים הלל"מ דברי סופרים גדרים וסייגים שניוח ושבותים וגם דברי הרשות והנה הלל"מ כמה ממולעים בין המלוח וחוקי ה' המפורש בחורה ובין דברי סופרים והשנויות והשבותין כמה הממולעים בין דברי סופרים [היינו הלמודים עיי' מדוח החורה ק"ו וגו"ש וכו'] ובין דברי הרשות וכו' הוא הרחקה להרחקה שמירה לשמירה שלא יגע בעבורה גופא ח"ו עיי' וכ"ש בעירובין (כ"א ע"ב) ואין ותיקר ותיקן וגו' אריע אר"א סיחה חורה דומה לכתיפח שאין לה אזנים עד שבה שלמה ועשה לה אזנים ופרש"י שם שתיקן עירובין וידיים וגזר על השניות לעריות ועיי' אוחזין ישראל במלוח ה' שנרחקו מן הטבירה כדרך שנוח לאחוז בכלי שיש לו בית יד משאין לו עיי' וכן דרשו עוד שם על חדשים וגם ישנים הללו ד"ח והללו ד"ס ויוחר מהמה הזהר בד"ס יוחר מד"ח עיי' ועד"ז חמלא ג"כ בכל הברואים דברים ממולעים בין קטן לגדול ובין מדרגה

למדרגה כמו דלח"מ (תורכבים מדי יסודות ארמ"ע) כי זולת מה שהלומח הוא הממולע בין דושם לחי והחי בין לומח להמדבר אלא אפילו בין דומס ללומח חמלא ג"כ חמלעי המחברן כמו עלי אלמוגים ובין לומח לחי אבני (או אדני) השדה וכן ברומס גופא יש ענינים מעלות ומורדות זה למעלה מזה וכן בלמ"ח עד שיעלה ויגיע למדריגה היוחר העליונה שבמדבר ועל שהוא נבנה מפרק"י המרכביה מנר"ן ח"י ע"כ הוא החמלעי בין עולם הגשמי ובין עולם המלאכים ובפרט שיש בו חלק אלק"י ממעל ג"כ ומתחת כה"כ נחלבה וכעין מ"ש הרמב"ם פ"ב מהיסוכ"ג בח"י הברואים שנחלקו לג' חלקים ועשרה שמות המלאכים ומעלתן זה למעלה מזה מזורה הראשונה הנקראת חיות הקדש מתחת כה"כ עד יחוש קטן שמתחת לארץ עיי' וכ"ז הוא רק עיי' השתלשלות העולמות אבי"ע ובה נחפרשו סיעד דברי בעל אוחה"ק ע"פ ויכולו השמים וגו' מלשון כלחה נפשי עיי' דכל מע"ב נשפע שפע חיוני וכח באחצרתח דלחחא לעלות מעלה מעלה ממדרגה למדרגה וע"ד למעשה ידך חכסוף ובה אמרתי לפרש הפסוק ואלקים יבקש אח נרדף דך ה"י כונה הבריאה שבי"ח מהבריאים יהי' רודף אחר כגדול ממנו במעלה ולפי ערך כח המחשורר דאי' ב"י ועד"ש ז"ל אין לך עשב שאין לו מלאך למעלה ממנו עליו וא"ל גדל עיי' והנה העשרה דברים שנבראו ע"ש בין השמשות ולי"ח אף המזיקין וקבורתו של מרע"ה ואילו של אברהם אברהם אבינו וי"ח אף לבה בלבה טשו"י (כמבואר בפירקא דחסידותא פ"ה) כמה ג"כ רק דברים הממולעים בין דברים הטבעיים שנבראו בששח ימי המעשה ובין דברים הרוחניים שהמה למעלה מן הטבע על שהמה גשמיים במקלח במקלח ועכ"ז כל יעלונה הגשם מלהחנהג אללם גם למעלה מהטבע ובשביל זה נבראו ג"כ באוחה זמן ציה"ש על שהוא ג"כ הממולע בין הזמנים ובין יום ובין הלילה

בין

נגזר על הקשה לעשות שליחותו בשב ואל
 תעשה ליום מועד ולא יכל אורו. [ועי"ל עפ"מ"ש
 בזה"ק אח קשתי גחתי מקדמת דנא וכו'
 בשעתא דאחחתי קשה מתקשטא בגווי נכורין
 לפה לרגלי משיח כדכתיב וראיתי"י לזכור בריח
 עולם והשתא דאיתחחתי בגווי חשוכין מחחתי
 לדורוכנא עי"ש וזכ מיושב הכל]. ואולם לכת
 בלכת מה עבדית ל"י ואיך ענינו לזה וא"ל
 ג"כ על שהוא דבר הממוצע בין בעל צו"ד
 לאש דעל ידו ישלוע צו שלעת כפי רלונו
 ברלונו מרחיב וברלונו מקצר ואיננו אכל עיי
 כח חוס האש הסורף ומכלה כל ורק עיי
 אוחו לכת נכרת בריח שלום ביניהם ואחחתי
 שניהם יחדו ואין מכלה ועד"ז שמעתי מכבוד
 אדמו"ר הרה"ג מהרש"ם ז"ל אבדפ"ק שאמר
 בשם הרה"ג מוהר"ם בנעט ז"ל בפ"י גמרא
 ברכות הרואה קדרה בחלום ילפה לשלום דכתי'
 ה' תשפות שלום לנו עי"ש וזה תמוה ולהכי"ל
 יתיישב היעב משום דאש ומיס המה חמיד
 מחנגדים זה לזה ולוחמים זה מול זה וכדכתי'
 כקדוח אש המסים וגו' וא"כ ל"ה באפשרות
 לבוא שום דבר לידי בשול זולת עיי הקדרה
 העושה שלום ביניהם ומחברן ומכניס כח האש
 במיס שבקדרה וזהו שאמרו ז"ל הרואה קדרה
 בחלום ילפה לשלום ודברי פי חכם חן.
 ולפי זה מה מאד ימחק לחיך גם מליכת
 חז"ל כאן וע"כ היעב מדמה לכת בלכת
 לשביתות על שהמה אמלעים זצ"ו וכנ"ל ונקטו
 יותר לכת מפני דאנו עסוקים שם באוחו ענין
 וכדאי"י במשנה האחרונה שם רי"א בלכת של
 עץ וכו' ועולה יפה הסמיכות ודו"ק:

ש"יורא עירוב.

אמר רב קיים אברהם אבינו כל הסורה
 כולה שנאמר עקב אשר שמע אברהם
 בקולי וישמור משמרת"י וגו' אמר רבא ואית"מא
 ר"א

בין החול ובין הקדש וכדברי חמלא להדיא
 במורה הנבוכים פכ"ט ח"ב ח"ל כי דעתן של
 חז"ל הוא שהנסים נגזר עליהם בעת הבריאה
 קודם שנשלמה הבריאה ועדיין ל"ה שם טבע
 קיים כדי שיהי הדברים היוצאים מהטבע
 שוים עם הדברים הטבעיים וכו' ואלו עשרה
 דברים נבראו בין השמשות קודם הכנס יום
 שבה שכבר כלחה הבריאה ונחחוק הטבע
 והיתה קבלה בידם שאלו הדברים לא נגזר
 עליהם אלא באוחו שעה שהי הטבע ממולא
 בין החידוש והקיום כי אלו הדברים הם ג"כ
 ממואלעים בין הטבע והנה ע"כ נגזר עליהם באוחו
 שעה עכ"ל הזהב. והנה כ"ז שפיר בכל הני
 דחשבינן להו במחיתין שם על שהם דברים
 נסיים ורוחניים ג"כ ואילו של אהע"ה אולי
 י"ל מפני שמה דברים נגזרו ממנו עד זמן
 הגאולה צב"א וכמ"ש במדרש דשופר של אלי'
 המצטר יהי ממנו וכדומה (ועיי בס' מדבר
 קדמות להגאון חיד"א ז"ל) והקשה אע"פ דכוא
 ג"כ דבר טבע מפני שהנילון של השמש כשמכה
 בדברים לחים ספיריים כמו המיס נעשה כדמות
 גווי הקשה י"ל כמ"ש בס' מגן אבות להרשב"ץ
 ובס' נחלת אבות להרי"א ולעוד"ג עוד עפ"מ"ש
 הרמב"ם בפ"י המשנה על עשרה דברים וכו'
 דר"ל דהושמו בטבעי ונגזר עליהם בין השמשות
 לעשות פעולתם גם נסיי לעת הצורך עייש
 ומ"ד אח קשתי נחתי בעת כבר פי' הראשונים
 דכוא ע"ד עד הגל הזה וגו' ור"ל משום
 דבשעת דיבורו של הצ"ה הי' נראה הקשה
 באוחו העת וראי' לזה דכתיב אח קשתי נחתי
 לשון עבר והנה מלינו בכחובות (ע"ז ע"ב) א"ל
 רשבי לריב"ל נראה הקשה מימך וכו' עייש
 נראה משם דזמן רשבי וריב"ל ל"ה נראה
 הקשה ולכאורה ל"ע והא דבר טבעי הוא
 כנ"ל וכן הקשה השלי"ה והרמ"א עייש א"ו
 ל"ל דבשביל זכות הלדיקים הצ"ה משנה הטבע
 ביחוד להודיע גודל זכותן דלא לריך חו לאוח
 בריח ולפי"ז י"ל גם כאן דבין השמשות הי'

ר"א אפילו עירובי חבשולין (יומא כ"ח ע"ב) וזמתיחין סוף קידושין בגי' מלינו שעשה ר"א אח כל החורה כולה עד שלא ניחנה (א"ל שעסק בכל החורה כולה) ולפי"ז ל"ק קושיא בגאון מוהרי"ב ז"ל דמאי קמ"ל רב מחניחין הו"א ע"ש וברבנא וירא פמי"ט גרסי' ר"א בשם רשב"י בשם רב נחן אמר אפי' הלכות עירובי חלרות ה"י אברבס יודע וכן הוא שם בפי חולדות (פס"ד) ומ"ש החוס' יבמות (ע"א ע"ב) ד"כ לא ניחנה וכו' בשם הרבונא כאן אפילו הלכות עירובי חבשולין ט"ס ול"ל עירובי חלרות וזוה ל"ק קושי' הגאון מוהרי"ב ז"ל ע"ד החו' שם על של"ה יוחר מגמ' יומא הג"ל ע"ש (ובאמת עירובי חבשולין נמלא ג"כ ברבות מקץ פליה ע"ש) וזוה מלינו גבי יעקב אע"ה ויחן אח פני העיר נכנס בע"ש עם דמדומי חמה וקבע החומין מבטי' (רבות בראשית פי"א וישלח פי ע"ט) הרי"א ששימר יעקב אח השבת קודם שניתן ע"ש והקשו המפורשים דאיך שמרו האבות אח השבת האי תקנחא קלקלחא הוא דהא צ"י ששבת חייב מיחה (וע"י צס' פרי"ד להגאון בעל מלי"מ בזה באריכות אי ה"י להם דין ישראל גם לקולא ע"ש) והמפורשים ח"י דצב"י הלילה הולך אחר היום וכדכתיב יום ולילה לא ישבותו ובישראל להיפך ברישא חשוכא וסדר נהורא וכדכתיב ויהי ערב ויהי בקר וא"כ אם ה"י עושה מלאכה בערב שבת וגם במול"ש ה"י יכול לקיים שניהם אך ביוה"כ שאחר שבת אחתי הקושי' במק"ע ועוד ח"י דיוכלו ללאת ידי שניהם בעליה של ליניח דאם יש לו דין ישראל וחייב בליניח ל"ה משא משא"כ אם הוא צ"י ופטור מליניח ה"ה ממש מעביר די אמות ברה"ר ועוד ח"י באופנים שונים למ"ד משא"ל פטור או דמיירי במקלקלין דפטורין לענין שבת ולעוד"י בפשיטות דליק כלל ועפמי"ש הרמב"ם סוף ה' מלכים דצב"י יש ח"י דאם שבת או עשה מועד לעלמו וכן מלוא אחרת ע"ד מלוא ה' דוקא חייב מיחה

משא"כ בעושה לשם שכר כאינו מלואו ועושה מוחר ע"ש ובלח"מ שם ולפי"ז א"כ אין החחלה לקושי' דודאי אאע"ה שהשיג כל החורה כולה מעלמו קודם שניחנה עד שנעשו צ' כליותיו כצ' מעייכות וה"י יודע כל החרי"ג מלואו בשרשן אזי ה"י מקיים אוחן מעלמו רק לשם שכר ולא ע"ד מלואו ועושה כי גם מזה הו"א ידע דצ"י חייב מיחה ובאמת צ"י על המפור' שלא הרגישו בדברי הרמב"ם הנ"ל כלל ול"ש בזה כעובר ע"מ לקבל פרס משום דבלא"ה אסור לו ועי"ל עפמ"ש במהרש"א בח"א סועה י"ד ז"ה דאמרי' שם אמר הב"ה למשה כלום אחא מבקש לכנוס לאי' אלא לקבל שכר ע"ש דל"ש ע"מ לקבל פרס בדבר שאינו מחויב מדינא ורק שמעלמו מחזיר אחריו דוקא להכניס אי"ע לקיים אוחו דבר ע"ש וזוה י"ל מ"ש (צע"ז י"ז) ניזול אפחחא דזונות ונכפי ליזרי ונקבל אגרא ע"ש ואמרחי לי שב בזה גם קושי' הגאון בעל צב"י מעירובין (כ"ח ע"ב) ר"ז כי הו"א חליש מגירסא אזיל ויחיב אפחחא דריב"א אמר כי נפקא רבנן ועיילי איקוס מקמייבו ואקבל אגרא ע"ש ולפי"ז ל"ק ג"כ קושי' החוס' פסחים (ח' ע"ב) באומר סלע זו ללדקה בשביל שיחי' בני ה"ז לדיק גמור דהו"א ע"מ לקיפ דגם בלדקה עיקר החיוב כשעני לפניו וכדכתיב נחן חתן לו משא"כ באומר סלע זו ללדקה או דמיירי ביותר על החיוב שכבר בזבז אפי' החומש וכ"ה מאי מקשי' צב"י שבוטח (כ"ה ע"א) מאי חתן אילימא לדקה לעני מושבע ועומר מה"ס אלא מחנה לעשיר י"ל דחדא מחרתי נקיט (ועי"ז ס"י ר"ג ורנ"ג ע"ש) ומה מאד ילדק לפי"ז לשון הקרא דכתיב צב"י כי ידעתי כי ילוא אח צב"י ואח ביתו וגו' למען הביא די על אברבס אח אשר דבר עליו ומקשים דהא הו"א עמלק"ש ולכ"ל לקימ דאדרבא דחוס"ק מגלה לנו בזה דילוא אח צב"י ואח ביתו לשמור דרך ה' אפילו קודם שנלעוו לא לשם מלוא בוראן אך ורק ע"ש שכר

שכר למען הביא די על אברהם אחי אשר דיבר עליו משום דזולת זה אזי גם איסורא יש ביי וכנ"ל ודו"ק:

ולפמ"ש ל"ק ג"כ קושיי המפורשים בין למ"ד דקיים ארע"ה אפ"י עירובי

חלרות או עירובי חבסולין דהיכן רמוזא (ובס"י ח"א"כ דהג"י הנכונה עירובי חחומין ונרמז במלח עקב אשר שמע אברהם והוא מלוח

שארס דש בעקביו וכ"ה בשו"ת הרשב"א סליד עיי"ה ובבבב"ט כי עקב אשר שמע אברהם

גימי אף עירובי חבסולין ואף אני אלך בדרכיו ברמז הרומז דעקבן אשר שמע אברהם בקולי

ס"ת עירוב"ס לשון רבים לרמז לנו ע"ה וע"ה וע"י שה"ק מ"ש בזה ע"פ סוד עיי"ש) ועוד

למה נקטו אלו מלוח דרבנן דוקא ואמנם לפי סג"ל יחיישב היעב דקמ"ל דארע"פ ע"י קיום

מלוח הללו שבה ויו"ע הכנים א"ע בסכנה גדולה מלד אחר דכי ששבה חייב מיחה

עכ"ז להודיעך בא כמה נלעטר אחוה לדיק לקיים אפילו מלחא דרבנן במלוח שבה ויו"ע

וארע"כ יחייב דרך היחר וכנ"ל. ועוד י"ל עפמ"ש"ל (סס"י ד') בח"י קושיי בעל מזהיק

על דנקטי חז"ל לשון אפ"י ע"ה היי אברהם אבינו יודע ולג"ה שקיים עיי"ש דאף דגזרי רבנן

לשכור רשות מנכרי כדי שלא ילמוד ממעשיו עכ"ז בישראל אי מותר משום דגוי נחשד על

שפ"ד והוב דבר שאינו שכיח ולא גזרי ע"ז וא"כ אז בארע"ה דהיי בישראל אי בארץ ואף אוחן שגייר ודאי ל"ה רק דין ב"ג ל"ה לריך כלל לע"ה ועכ"ז השמיטנו חז"ל שפיר דהביא

חמיד אזי בודאי לריך ע"ה גם מלד הדין דל"ש גב"י הואיל כ"כ והנה גלוי וידוע עד היכן מגיע מלוח הכנסת אורחין אלל ארע"ה

דלא פסקו אורחין מעל שלחנו בשום פעם וא"כ מלד הדין ודאי היי מותר לו לבשל מיו"ט

לשבת אף בלי ע"ה ומטעם הואיל ועכ"ז היי מזהר מזה ג"כ רק מטעם כבוד יוס טוב כנ"ל:

ומה שהקשו היכן רמיזא ח"ל קלח עפמ"ש בעל אוחה"ק עיי"פ ואח שבחתי השמורו

דנרמז בזה אפ"י מדבור חול ואמירה לגוי משום דלגבי הב"ה וכל מע"ב דלא נבראו רק

ע"פ דבורו וכדכתיב בדבר די שמים נעשו וברוח פיו כל לבאס וכמ"ש חז"ל בעשרה

מאמרות נברא העולם וא"כ עיקר השכיחה אלל הב"ה ממלאכת חול הוא הדבור בלבד

וזכו אח שבחתי השמורו שבחתי דייקא עיי"ש ועוד ידוע מ"ש המקובלים דעיקר שכיחה

הבריאה ממלאכת הולאה היי שהב"ה הוליא מכח אל השועל מחושך לאור מעלמא דאחכס"י

אל הנגלות לנו עיי השחלשלות די עולמות אבי"ע ומעלס חומר היוכלי אל הנורה העליונה

ע"י ההרכבה וההפרדה וע"י מלחמת די יסודות ארמ"ע ודי כחות דלח"מ והסגברותס זה מול

זה כידוע להמצינים (ועיי"ש בראשית פי"א ובשמות פ"ל עיי"ש) ודומה למוציא מרשות

לרשות וארע"פ דלגבי הב"ה ל"ש כ"ז דכ"ע דילי ומלא כה"כ עכ"ז דמ"י קלח כהוליא מרה"י לריה וכעין שגזרו בע"ה דמה"ת אינו

אסור רק מרה"י לריה או להיפך וחז"ל גזרו אף מרשות המשחזר ליחיד לרשות שאינו משחמר ליחיד ודמ"י כמרשות לרשות וארע"פ דשניהם רשות היחיד ממש הוא וזה נשמע

שפיר מאוחו פסוק עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמתי וגוי משמתי דייקא מכאן שקיים ארע"ה אפ"י ע"ה ודו"ק:

ישמוע בין אחיכם ושפטתם צדק (דברים א').

למדו להיטב לא לגדל על המשכילים, ולא לרמות בה הכסילים, (ס' ביה מדוח).

סימן יא.

וידוע היעב את דרך מבוא העיר פרלוחי וגדרותי ונאמן עלי עדותו של כבוד אדמו"ר הרה"ג הלדיק המנוח מו"ה עקיבא קארניטצער הראב"ד דפ"ק י"ו ולהבדיל בין החיים לחיים טובים וארוכים כי ייכו הרה"ג מו"ה חיים גאלד כ"י אשר המה ראו את קונטרסי תורת עירוב בעודו בכחוצים וגם אח"כ כשנדפס, וכמו כן הרה"ג מוהר"י דמשק כ"י מלפנים אבד"ק ריעשיוואל ופיאסענאל והרה"ג מוהר"ם ראפאפארט כ"י מלפנים אבד"ק ליקאווי והרה"ג מוהר"י יודא צוקר כ"י אבד"ק אפטא, וכעת המה עמודי ההוראה ומו"ץ דפ"ק, וכלם יחד ענו אחריו מקודש מקודש, לכן מפחדו לא אחת, ומשאתו לא אחי' צורהת, ובל אחי' נרדף, מקול עלה נדף, ואך לברר קבל עם קושט אמרי אמת, ולהראות איך נחפשו דרכי צעל המודעה רבה ונבעו מלפוניו להציגו ערומה, בושע ונכלמה, ולהסיר מראתו בנותו, חלאתו ולחנתו, שהם כז"ים לכל דבריהם, אחרי כי אחזכו השבץ ובולמוס של שקר לחשדני בכל פעם בדבר אשר לא כן, ולענות על כל דבר ודבר כי שקר המה, וכדי להחזיק אי"ע לחכם כמחז"ל שטיא בחדא מלחא לא קסריק, ואולם כבר מלחו בחז"ל אמורה, וכל הפוסל במומו פוסל ג"כ מהם מנו' הוא וגמורה:

והנה לא על החותמים ואשר נחנו ג"כ ידם עמו לחחוס על המודעה רבה אחי כועס כ"כ, אחרי שהם לא ראו ולא עיינו כלל לא בדברי ואף לא בדבריו ורק עושים מלאכהם באמונה, ובתוס דרכם ולפי חומם נתנו אמון לכ"ד צעל החקון לחחוס על שעי כח"ב כאלה אף בלי שום חו"ד מחללה, וכבר נודע כי מאז כרתו בריחם אחו לאמר כש"ר לכל אשר יאמר הוא כש"ר, וכן להיפך כידוע, בחי הכותב! אשר בעלמו שמע מהחוחמים אלו

הא לכם מגילה עפה, עלים לחרופה, אמרי נרופה, להריק חניח וחרב שלופה, לקראת רודפי בקומה זקופה, וללחוס את מושל צרוע חסופה, אשר לא צדעה ובגחת ידבר רק בגאח וגאון וחלופה, אולם דרכי לא צסערה וסופה, אך בלי משוא פנים או בתרמיה וחטופה, דק בדברים של טעם מנופה בייג נפה, ולפרוש שמלח השקר לעיני השמש לחרפות ולגדלוהו, לא לדבר בגאח וגאון, לאכבת הנילוח ולקנחור, או כנחש לנקוס ולנעור, אך ורק דברי בגחת ישמעון, כיזהא דארי"ה זה זה, ומשנה ממקומה לא זזה:

הנה בערם באחי ילא לקראתי, מה חטאתי, הלא לעובד כונתי, אולי ד' אחי, להוליא לאור פעולתי, ועוד לא זרחה שמשו של הקונטרס תורת עירוב פגעו בו אנשי ריבו, לגלות מסחריו העמון בחבו, ובתרמיה וכחש לסובבו, להתעולל בו עלילת דברים, ולהפיח בו כוזבים ושקרים, ואך בדברי שוא וחפל לבלעני, ובי"ג שאלות של סבל לקפחני, וכך אל לפור חייים לטרפני, ונדפס ע"ז עלה כוזלת, בשקר מתבוללת, נקוב בשם מודעה רבה לשונו חרב פיפיות, להטעות בו עיני הדבריות, לסלק דברי החמימים, ולעור עיני החכמים, ואף כי נמ"א במחחרת, עכ"ז למען כחש לבש אדרת, והאמת נעדרת, וכז"י בת כשיא מדי"ן גברת:

גלל כן יאמרתי לא עת לחשות, אפחה נא שפתי עמכם, אוכיחך ואערכה לעיניכם דרשו נא מעל הספר דברי ודבריו גם יחד אזי יבחו הדברים לאמחהו, אם האמת אחו, או אם כנים אנחנו, ולא לבד להלדיק אותי, אחי באחי, אחרי כי דברי כבר מקוימין ונסמכין המה מגדולי רבני עירנו אשר גם להם גלוי

אלו מפיכם ולא מפי כזבים, כי לא ראו כל חמונה לא בקונטרס תקון עירובין ואף לא בק' תורת עירובין, ויעידו לי עדים נאמנים ע"ז אשר היו אחי עמי אז בהגלוח נגלוח לי חלב הדברים, ואנכי הלא עיקר רק על קוטב אמריו של בעל התקון יאוצו מלחי, כאשר כבר פירשתי שיחתי, בהקדמתי אשר כתבתי, וא"כ איך יעידון ויגידון כמה על מה שלא ראו, אין זה רק חמונה יתירה כאשר אמרתי:

ולכן באחי בביטול מודעה הלו רק לברר הדברים באר היטב אחת לאחת ולהשיב לו כמדחו על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון ואראה העוד מי לו פה לדבר, ומלין לחבר, לזרוח ולהבר, ואם באלס יחנו עדיהן לדבריו ויזרקו, ודברי לא יהי לכוני נהירין, אזי אחי מודה על האמת ודברי יהי בטלין ומבוטלין לא קיימין ולא שרירין, וזאת החלי, בעזר לורי וגואלי:

(א) **ויל** המודעה בדיג ע"כ כתב בעל קונטרס תורת ערוה, ולפי"ז ג"כ אינו ראוי כ"כ מק"ק ווארשא, דש"ה דכל מקומות הזרעים והגנות ומקום הטיוול כלם מוקפים בגדר סביב ומחילות שלמות של ברזל ע"כ, ובמכתב הבא לבלן מהרב ראב"ד צווארשא תראו דשם הותרו הזרעים יותר מנ"ס שאינה עשויים ערוגות ערוגות ואינם גדורים ע"ל המודעה:

הנה מלבד מה שבמכתב הזה לא נראה כלל אם נמצא שמה באמת מקום זרוע יותר מנ"ס בלי ערוגות וגדרים, ורק כ' של"ה חוקרים ודורשים עליהם ועל זרועיהם, ואדרבא אלו כ"י יודע ודאי ל"ה שחוק מני, ובפרט כאשר נודע לנו בצורה, אחרי החו"ד מאנשי ווארשא דלא נמצא שמה שום מקום טיוול יותר מנ"ס שיהי' בלי גדר סביב, ועוד דלה שמענו בשום מקום להחיר זרעים בלי שום תקון שהם יותר מנ"ס הכשמע כזאת להחיר ח"ו דבר שהוא לבאורה נגד סחימת הש"ס והפוסקים וכאשר כתבנו מזה בס"א באריכות ע"ש:

ומה שהביא רא"י מס' עיקרי הד"ט בשם מור וקליעה, כאלו מלא מליאה, והלא מראשית כזאת הודעתי גם אני והראתי מקום לדבריו לעיל בס"י ח' ע"ש ואדרבה משם ראוי לסתור וחברא בלדו, וז"ל שם בסט"ו סליא גנות זרועות וקרפופות שבהן עיר מוקף חומה ומעורבת ל"א דאחי זרעים ומבטלי מחילתא דכי מדלי מר היקף דגנה וקרפף, אחתי קיימי מחילתן בעיר אבראי ומשווי להו רכ"י לכל מלי עכ"ל, הרי לפניך להדי' דגם בעל עקרי הד"ט לא מיירי רק כשהי' גדר סביב דגנה, מלבד היקף העיר כולה וסבתו דאף אי נימא דזרעים מבטלי מחילתא די לנו לבטל א' אבל שתיים מנ"ל, וכן מיירי אוחה גנה שם שקורין סומפלז"א עד"ז וכדמוכה הלשון כניסה ויליאה עיין שם:

וכן מ"ש בשם בעל שו"ת חומר בקדש הוא ג"כ להיפך והיינו דאמרי אינשי מיני' ובי' אבא ליזול בי' נרגא וז"ל שם בס"י ב' בתשובה לק"ק מנהיים אמנם הנראה דודאי עיקר חששא דהה"ת (ר"ל בפי' שרטון דשמא יבאו בני העיר לטלטל במקום השרטון וא"כ שייך חששא כזו בנד"ד ג"כ שמא יבאו לטלטל במקומות הזרעים) היינו דוקא לגבי נהר שהוא מקום מופקר לכל משא"כ בנד"ד שאותן מקומות הזרועים שחון לעיר מה"ת יבאו בני העיר לטלטל שם ברשות אחרים שלא מדעת בעליהם וא"כ לפי"ז ממילא נראה בנד"ד דנמצא בעירינו מקומות הזרעים שהמה מופקר לכל, ושייכים לכל אנשי העיר ורשות נתונה לכל בני העיר לטיוול שם כרעונס ודאי אסור לכ"ע דהוה כנפרץ למקום האסור לו, ומה דמסיים שם עוד וז"ל ותו דתאחר שאנו חושבין הנהר וההרדילין להיקף העיר א"כ ממילא מקומות הזרועים שמצפנים נחשבין כאלו הם בתוך העיר עלמה עכ"ל, לא בא להחירי זרעים מטעם שהוא בעיר מוקף חומה לבה, רק כשמיעני בזה דלי"ש לומר כמו שעלה שם ע"ד מחללה, דמה שהוא חון לגדר

מגרע גרע, מפני שהתקומות הזרועים המה חוץ לעיר ושייכים לאנשים אחרים וכמו אנשי כפרים, הוא ודאי מקום לעלמו, והו"ל כאלו אינן ראויין לדירה כלל, וממילא הוה כל העיר כאלו כפרן למקום האסור קמ"ל דמשום הנהר שמבחוץ נחשב כאלו הזרעים עומדים בחוץ העיר ממש, אבל עיקר טעם ההיתר הוא רק משום דשייכים לאדם א' וכנ"ל ומ"ש בשם בעל הדב"ש וח"ל כבר הארכנו בזה בס' א' באריכות וגם הם לא החירו כלל עי"ש, ובעל המקיל עקם בכאן כמה שורות, וברא חומר בלי צרות, ובחר בלשון קצרה, להוליך שולל ולהטעות בו את עין הקורא, ואין זה מדרכי המורים, רק אחוז את העינים כדרכי האמורים:

ג) וז"ל המודעה בדף ח' ע"ד כ' בס' תורת עירוב, ומה יעשה בזמן הפשרה

שלגים והכבר ימלא על כל גדותיו והמים גאה גאו עד שיכסו כל לוח"פ ולא ישאר י' טפחים ללוח"פ ע"כ, כ"ז טפופטי מלין שמעולם לא תגאה כווייכסל ככה שיעלה מימיו עד הגשרים של מסלח הברזל ואם חגדל כזאת חכסה כל העיר ה' ישמרו עכ"ל המודעה:

גם בכאן הוא מעוות עלינו את הכתובים שמה בכחב יושר דברי אמת ומחריד עלינו את כל החרדכ הזאת על לא דבר, אחרי כי אכן לא איירי שם כלל מגשר של מסלח הברזל, ומאן דבר שמי, ורק מגשר פאדגורזע אנו עסוקין שם דלוח"פ שלה תלמטה היא עשויה ככיפה עד שיעור שליט גבהו בקרוז, וכידוע נורתו לכל, ולפמ"ש הרמב"ם פ"ז ה"ד מה"ש עי"ש ל"ל י"ט לוח"פ מלבד המקום שיחחיל להתעגל מלמעלה וא"כ בזמן הפשרה שלגים ודאי הוא שכיח בתקומותו דמי הנהר עולה למעלה ראש עד שיפחת משיעור י"ט מרגלי הגשר שחחת הכיפה (וכיינו מפני המים עד מקום שיתחיל להתעגל) וכמקרה הזה קרה צעירנו כ"פ, ופי"א ראיתי צעיני עד שראשי הכיפה מגשר פאדגורזע ה"י עומדי' במים ממש ולא בא מצול לעולם ח"ו:

ועיקר דברינו יסובו שמה רק ע"ד בעל החקון כמה שרואה לסמוך עלמו על הגידודים שצשפת הכהר שמוה ומזה שהם גבוכים י"ע למחילה, וע"ז ודאי קושיחנו חזקה מה יעשה באוחן הימים, דאז ודאי יפחת משיעור י"ט מאלו הגידודים במקומות הרבה (וגם זולת זה אף לפי דבריו נמצא איזה מקומות פחותין מ"ט) ואכן רק לרווחא דמלתא באנו שם להעיר עוד בזה במ"ש עוד שם דל"ל דלא יזיק לן פירלח הגשרים כלל משום דלוח"פ שמחתחיו ידונו כרבי' ולפי"ז על הגשרים למעלה דומה לחורי רבי' ולפי"ז שפיר קשי' לן דבזמן שיגברו ויגדלו המים אזי ודאי יפחת משיעור י"ט מחחתיו ללוח"פ וכנ"ל. ובעל המקיל רק בצלף קלף קרא אלה הדברים, והעתיקם לפני הרואה שלא כראוי כלמות ולא סדרים:

ג) וז"ל המודעה בס' ד' מקונטרסו תורת עירוב "הוא הולך וטוען נגד כיחר הגשרים כאלו החרו בלי חקון ע"כ, ואלין מלין דכדי שכל הגשרים שישנן צעירנו החרו למעשה רק בלוח"פ שישנם עליהם עכ"ל המודעה:

בכאן בא להלכות את הקורא דצברי שוא ושקר אחת, הוא לפניו ואף לשנות את הדין, שהרי לקמן בסמוך (באות ד' ה' ו' ז' ח') עצרנו יחד בין הגזרים, לדבר ולפלפל אודות חקון הגשרים, ורק שם בס' ד' באתי עמו תחת אחד השיחיים, אודות מ"ש הוא בעלמו בס' ט' להדי' דיש להחיר פירלח הגשרים אף בלי חקון כלל משום דיש לדמותו לחורי רבי' כנ"ל או משום פחיו"ם ולדחות בזה בעל שו"ת חומר בקדש ודלא מקרי רבים בוקעים בו לדחות בזה דברי בעל חוספות שבת והוסף עוד לחדש בעובו מדעת עלמו לומר דפירלח הגשרים לא יזיק לן כלל משום דמי שעומד על הגשר רואה התחילות (כיינו הגידודים) שצדדין ויכיר שלא לדרוך הלחה עי"ש, ואך בזה אנו מאריכין, ובשתי ידים אוחו מדיחין, שכל דבריו שם מחללה ועד סוף כמה מוסריכין:

ד) וי"ל המודעה בסי' ה' הוא הולך ומבלבל ומציא פוסקים שאשרו שראנקטן לשם לוח"פ ע"כ והם דברו בשראנקטן שהי' פחות חמיר מלד' א', ופה בעת שינא הסיחר והחרנו שראנקטן לשם תקון על גשר פארגורזע הי' שלשלת תלוי עד למטה להעמוד שדון משום לחי וכוחר שראנקטן מעטס כיפה אף לרעה האוסרים שראנקטן שהקורה תלוי למעלה באויר עכ"ל המודעה:

מאד מאד יש לחמוס על צרי' מלאה עינים כמוכו שלא ראה בעיניו, אח אשר לפניו, מה שכחצתי שם להדי' בסי' ה' בזה"ל ומ"ש בעל המקיל דיש להקל ולהכשיר מדון דכיפה ומשקוף העשוי' נקשה דחייב במזוזה וכן כאן תלוי הכלשלת ע"ש עכ"ז עדיין יש לפוסלו משום הרחיק מן הכוחל המצוי וכמ"ש בעל החצו"ש או משום פתחא שמאי דפתחא בכה"ג לא עבדי אינשי כמ"ש ביטועות יעקב או משום לוח"פ מן הדר כמ"ש האחרונים בשם המרדכי וגם דאינו גבוה י"ע אפי' בדוחק ומכ"ש צימוח החורף דכפור כאפר יסור בודאי יפתח אז משיעור הזה, ומי יעמוד שמה חמיר באמת הבנין בכל עת ועי"ש בארוכה:

ה) וי"ל ומ"ש בתורת עירוב צדף י"ב ע"ג. ועוד דיוחר גרוע בעירנו דצ' לדדים של שראנקטן רחוקים מכוחל הרבה ויש שם מעבר לרבים ע"כ זה הוא שקר מוחלט והולאח לעז דכשכוחר שראנקטן ל"ה מעבר לרבים רק מלד' ימין ועשינו שם לחי לשם תקון עכ"ל: **דהנה** אף לו יחי' כדבריו דל"ה נמלא אז פירלה רק בלד' ימין והא בצקעי בה רבים פירלתו צד' וכמ"ש המ"א שס"ה ובא"א סק"ד עי"ש להכתן עליו גם חומרות חלר להלריך לוח"פ או פס ד' או צ' פסין משכווין בפירלה י"ע, ומכ"ש היכא כשפירלה בראשו דאסור לכ"ע אפי' במבואות שלנו והעמוד שראנקטן שכנגד לחי. אם הוא מלוח"פ שהוא כמחילא כל ישחמש לשם לחי הב', כמו צכ"מ דל"מ מחילת הכותל

להניח קנה עלי' לשם לוח"פ, ולפי"ז עדיין יש לפוסלו ג"כ משום הרחיק מן הכוחל המצוי דלכמה פוסקים אסרו כזה אף בדיעבד ובשע"ד באמצע שבת ללא נוכל לחקנו ע"י נכרי וכאשר הראהי לרעה צפנים באריכות עי"ש, ועמ"ש עוד ע"ז בשו"ת ריב"ס שנייטוך הגדפס מחדש בסי"ס כ"ח דבשראנקטן אין להחיר מעטס ראוי לנעול דדוקא בדת אמרינן כן דזה מנהג כל בית שיש להם דלתות הרבה פעמים המה פתוחות אבל בשאינה מהינה ולא צנין כלל ודאי ל"ל נעול ועוד דאין לנו אלא החיקונים שאמרו חז"ל והם דלת לחי וקורה לוח"פ ופסין ולא להמליח ולעשות תקון חדש מסברתינו עי"ש:

ו) וי"ל המודעה ומה שזרק עפר צעיני הרואים צדף י"ג ע"ג. ואף גם בעת הזאת נגעשה להשראנקטן לורה אחרת בודאי יש לפוסלו ע"כ כאלו הוחר זה שראנקטן החדש לשם לוח"פ, ובאמת כשהוסר השראנקטן הישן סמכו על תקון אחר לגשר הזה מלד' הב' עכ"ל המודעה:

והיא תקון דקאמר הכא ודאי כוננו על לוח"פ של מעלעגראף שבנד' פארגורזע, וא"כ גם כאן עשה עינו, כאלו אין רואה בספר ככתבין שם להדי' צדף י"ד ע"ג דיש לאסור מעלעגראף פארגורזע לשם לוח"פ מכמה טעמים א' משום דעומד כלאה חוץ לעירוב במקום שאסור לעלעל שם וכו"ז דומה למ"ש החוס' עירובין כ"ד ד"ה הכיח ביון דל"מ למצוי גובה ל"מ לרחצה ולשביל עי"ש וגם יש לפוסלו דעמוד של ע"ג עומד שם אחורי גדר דפסול לרוב הפוסקים ועוד דהוא בעיר אחרת ולא נחשב לעירנו וה"ז דומה למ"ש בעירובין כ"ה בצוסחנא דהוה סמוך לגודא דאפדנא וכו' הך מחילת לנוחי עבדן לבראי לא עבדן ועד"ש בעל בית מאיר סי' שכ"ח סי"ג עי"ש וגם דהוא רחוק הרבה עד שאינו ניכר לוח"פ שלו לאנשי המצוי ודומה למ"ש החוס' והרא"ש עירובין ד"ט ובש"ע שסי"ג בענין בליעת הלחי לפניו או לחון מן המצוי

המבוי וכ"ש היבא דבעי ליה"פ ועי"ש בשע"ת, זולת מה שיש לפסול ע"ג לרוב הפוסקים כאשר הארכנו בשי"ו עי"ש וא"כ ראה נא הא"ך הוא העלה עפר עד לשמים, ורק לסמות את העינים :

ז) דין המודעה "ומ"ש דרע"ו ע"ג וא"כ בעירנו שבאו בה פרצות בלא תקון כמו אלל מסלות הברזל אלל ווארשויער ראגאטקע שיש שם מעבר לרבים רחב יותר מ"א ועולה להעלה ממסילת הברזל ע"י שנשפך עפר מכאן ומכאן וגשר בראשו ע"כ" כ"ז שקר מוחלט דשם יש תקון של פעלעגראף שסוחס המעבר לרבים מכל וכל עכ"ל המודעה :

דברים ככז"ב"ם ראינו כאן שהרי גם הני לא בסתר דברתי מזה שם בסיום דברי בזה"ל ואין להקל ב"י ולהחירו ע"י ליה"פ של ע"ג כמבואר לעיל ס"ו ומכ"ש בפרצה רחבה כזו ונפרע דלא העמידו שם לחיין כלל אלל עמודי הע"ג (עכ"פ כאשר הוא בקצה הרחוב לאנגעגאססע) ומ"ש עוד דהגאון מלבוב החיר ע"ג אף בלי שום תקון כבר בארנו שם דרוב גדולי האחרונים הולקין עליו וכן הרה"ג מהור"ה אוריגשטיין ז"ל אב"ד דשם ל"כ דעתו נוחה מהיסר זה וכמ"ש לי חתנו ה"ה ידידי הרה"ג מוהר"ל ברודה שלי"ט הראב"ד דשם בזה"ל ומאז באתי הנה עם מו"ח הגאון מאה"ג לא נחברר לו כלל כעצם על מה שמך להחיר עכ"ל. וכן בעל שו"ת מאמר מרדכי לא מחליט כן להלכה וראי' לזה דכאשר עלה ונתעלה בנו הרה"ג מוהר"י איטענא ז"ל לשבח על כסא הרבנות בק"ק לבוב ה"י הוסר לפעול בכל העיר עד שעלה בידו צל"רואף ראשי העדה לעשות חוזה עם ראשי הבונים של ע"ג ופעלעפאן לחקנס כפי רגנס על הולאותיהם שיבי' כשר גם ע"פ דת ודין וכן עשו בק"ק ווארשא כידוע ושם יש ג"כ חברה מיוחדת ע"ז ולפי"ז חו אין ראי' כלל משם לכאן בעיני תקון ע"ג ופעלעפאן לזרחה סתחה :

ח) דין המודעה ומ"ש צדף ע"ז ע"ד והאחרון הכביד דנמצא בחוך הסוללה (שאנצען) פירצה א' רחבה יותר מ"א אשר מסלת הברזל חותכת אותה ולא נמצא שם תקון ליה"פ והוא מעבר לרבים אלל דרך ההולך לבפר פראמניק הלבן ע"כ, גם בכאן סתר החזקה במלתא דעבירה לגלוי' דלא משקר אינשי והאמת הוא כי שם נמוכה הסוללה ואין שם מחיצת חל בחוך הסוללה ושם מעבר לרבים בעגלות ומסילת הברזל הולכת שם רק מן הצד ולא חותכת את זה המעבר, ועל המעבר הזה ישנו שם אלל המחיצה סמוך ממש ע"ג הסוחס המעבר מכל וכל בלי שום שיעור פירצה והעמדנו שם לחיין לשם ליה"פ עכ"ל המודעה :

דינה בכאן ילא מדרך המוסר וד"א לחרף ולגדף יותר מדאי, ול"ז יעיר כל חמתו והוליא חימ"ה מנרתיקה, ואין זה דברי חכמים, אשר בנחת ישמעון וקולו רק כקול הסירים, לכן כנני שך את דרכו בסירים, ואולם לבאר לך בדבר באר היטב ולהעמידך על האמת כנני מוכרח להעתיק לך מתחלה לשון בעל תקון עירובין ולצייר לך ציור כל שהוא מהסוללות והדרכים בחבל העיר הזאת ואך אז יאירו לך הכל על נכון ואת אשר חבחר חקרב, וז"ל שם צדף א' ע"א ועסה אבאר לך פרטי מחיצות ההיקף בצד לפון מן מזרחית לפונית כל רוח לפון עד חצי רוח מערב הולכת הסוללות של אנשי חיל אלה שנעשה מכבר ואלה שנבנו מחדש ועליהן חעבור מסלת הברזל החדשה ופוגשים בנכר ווייכסל, ואח"כ בסוף קונטרסו דל"א ע"ג הוסיף עוד לבאר פרטי היקף העיר בצד הזה בזה"ל וכן נמצאות עוד פירצה אלל רחוב הנקרא (לאנגעגאססע) מקום שנוסעין (לווייסען פראמניק) והפירצה יותר מ"א אבל גם שם הולכים עמודי ע"ג לצד העיר וסותמין המחיצה עכ"ל, ומי דנהירין ל"י שבילי דפרוודהא היינו עיבורי העיר (פארשטאלט) בחבל עירנו שם במקום הזה בלא ידע דב' מיני סוללות

מעט

מטעם המלך נמלא שם הא' והיא הגדולה המחלחל משער העיר על הדרך לבא (לראטענן פראמניק) אחר בית המכס (ווארשווער ראגאטקע) ומצטרף צראשו והולכת משם עד מצטרף הב' ושער העיר צלדו על הדרך לבא (לווייסען פראמניק) והולכת הלאה עד שפוגע בהסוללות מסילת הברזל אחרי דרך מצוא העיר (לאנגע גאססע) ואין צו רק פירצה א' רחבה יותר מי"א אשר מסילת הברזל חותכת אותה בין צ' המצטרפים הכ"ל, ואולם סוללה הב' הקטנה ועדיין יש לה שיפור י"ט ומחלחל קודם בית המכס הכ"ל והוא בין בית דירה צני חילא (רודאלפסקאסערן) ובין ראש המעברה העולה שם למעלה על מסילת הברזל העוברת מתחתיה והולכת ופוגע בהסוללה של מסילת הברזל הכ"ל החדשה עוד נגד מצטרף הב' הכ"ל שהוא קודם דרך מצוא העיר (לאנגע גאססע) ואולם בכאן עומד לנגדנו הרבה חששות חדה אותה פירצה מעבר לרבים של (לאנגעגאססע) ולסמוך על צוה"פ של הט"ג והעמדת לחיין דשם יש לעיין צ' הרבה חדה דצטרף ימין רחוק מטע מכוחל המצוי ואף את"ל דאיכה נוחה הכילוך בשם כ"כ אחי יש להסחפק על העמדת לחיין אלו אם לא ישליף תחלה או אח"כ אח עמודי הט"ג לפי שעה וכמ"ש המ"א סי' שס"ג סק"כ דפסול צ"ז משום מראית העין דיסברו דצוה"פ מלך העמוד הוא עי"ש, ועוד דלחיין אלו דקים מאד ואף דאין שיפור לזה אולם עכ"ז אינם עומדים תחת חוט הברזל רק תחת עוגן (האקטן) של ברזל שהזכוכית נתונה צו אזי אינו מושיל כלל לצוה"פ וכמ"ש המ"א להדי" סי' שס"ב ס"ק י"ט דצוה"פ אם אינם מכוונים הקנים שלמעלה עם הקנים שמן הצד אפילו כ"ש פסול ולא הותר כ"א המרוחקים בגובה עי"ש. ועוד דנמלא שמה פירצה צראשו אלל (הקאסערן) הכ"ל שיש שם מעבר לרבים לבתי (הבאראקען) הנבנו שמה מטעם המלך מחדש ולסמוך על צוה"פ של שראנקען קטן דשם

ומטעם ראוי' לנעול ג"כ יש לעיין צ' חדה דאיכה גבוה י"ט ועוד דהוא מן הצד מלך א' וכאן איכה עשוי' כלורת כיפה וקשח הכ"ל, ועוד דזולת זה יש שם פירצה א' מימין יותר מי"ט וא' משמאל יותר מד' טפחים ובקעי צה רבים והמה צלי שום חקון כלל. ועוד דסוללה של מסילת הברזל במקום הזה נגד פתח מצטרף הב' איכה גבוה י"ט ונוחה ההילוך מלך ללך, ואף גם זאת דצאמלע הסוללה הזו מטעם המלך נמלא עוד פירצה א' רחבה על כי לקחו משם עפר הסוללה לצנין (הבאראקען) הכ"ל ומטעה אף דבעל המקיל סחם דבריו ולא פירש על איזה סוללה יסוב מלתו עכ"ז בין כך ובין כך כלה מקשה אחת וקשה לסמוך עליו:

ט) וז"ל המודעה גם מ"ש שם שישנם פירצות פחות מי"א ע"כ, הן אמת בתחלה קודם שיצא בהיתר למעשה הי' פירצות כאלו ואח"כ כשנגמרו כל הסוללות נגדרו כל הפירצות ואין בכל ההיקף אף פירצה א' מעבר לרבים צלי חקון עכ"ל המודעה:

לכה נא אחי אל מקום א' בחוך ספרו דף ל"א ע"ב תראה צעיניך מה שהודע צעצמו וז"ל שם ואפי' נפרצו צה פירצות הדין נוחן שלא יהי' לריכין חקון כיון שעומד מרובה על הפרוץ ואין פירצה יותר מי"א וע"כ צפירצה א' צעירנו לא איכפת לן עכ"ל, הרי לפניך שהודע במקלח הוא עכ"פ שנמלא פירצה א' או צ' רק שהחירו בכח גאולו אף צלי שום חקון כלל, ול"ע. ואף הגאון צעל נח"י לעירובין ד"ה לא התיר צפירצה של ד"ט רק במקום דאיכה ג' מחילות שלימות עי"ש אבל לא צכנון דא שמחילות שלנו החלויין צשערה ח"ו להחיר אפי' פירצה א' צלי שום חקון כלל ומכ"ש צהרבה פירצות ויגדור ד' צמהרה לעובה פירצותנו, ולהשיב צבראשוכה שופטינו:

י) וז"ל המודעה ומ"ש צדי"ג ע"ג ומחילה חלוי' כזו נמלא ג"כ אלל חדר מסילת הברזל שטוברת

שעוברת שם לרך המלך ע"כ, גם בזה הכחיש
 הידוע שאין שם פירצה ומחילה תלוי רק
 סמוך לחצר המסילות ישנו מעבר לרבים ושם
 יש ב' תקונים הטעלעגראף שכותם המעבר
 מכל וכל וגם דלתות הראויות לנעול עכ"ל"מ :
בעל המקיל הזה לקח לו רק השקר לקו
 . והכזב למשקלת, אף בדבר שאין לו
 תועלת, והוא באחת לחלוח כזה רק בזולתו,
 והנה אנהגך אביאך מ"ש הוא בעלמו בסוף
 ספרו ס"י דל"ב ע"א וז"ל ועוד יש לנו נ"מ
 דבמדירה ג"ע לפי שאלל חצר המסלות (באהב-
 האף) יש שם מעבר לרבים אכן בעת שבאים
 והולכים המסלות יסגרו שם הדלתות, ובש"מ
 ברית אברהם דן בדלתות הראויות לנעול דא"ל
 אוב"פ אכן שלא יהי מחילה תלוי לריבין שלא
 יגזבו מן הקרקע ג"ע והם כפי זה כ"ע
 לענטימי וכו' עיי"ש. הרי לך הודאת פיו כמאה
 עדים, ובפירש הורה ולא בוש דדמי למחילה
 תלוי, ומדויל ידי משתלים. ומ"ש שיש שם
 חקון ע"ג לזוב"פ כבר הארכנו בזה בס"י ו'
 דאין לשמש בזה לזוב"פ וכ"ש כאן דאין שם
 לחיין סמוכים להעמודי ט"ג כלל וכלל וגם
 רחוקים מאד מהכוחל מצוי בצד השמאל ואם
 יסמוך על העמוד השלישי ודאי לא יועיל אחרי
 שהוא על הכוחל גופא דזה ודאי לא יועיל כלל:
 (א) **וְזִיל** המודעה ומה שהעלה בקינטרסו חורת
 עירוב ד"ז שמות הגאונים עמודי החורה
 שהי' בעירנו מכבר וכו' שהוא אומר כאלו ראה
 בעיניו שהי' יכולין להחיר הטלעול במושב היחודים
 בקראקא על סמך הכבר (ווייכסל ווילגא) ולא
 החירו וכו' וכל מי שיודע הוא יעיד אשר לפני
 ששים שנים ל"ה היחודים רשאים לגור אף
 ברחוב קאזמירז ושכונת היחודים הי' קטנה
 ומוקפת חומה, ומ"ה ק"י להראשונים לחפש היחורים
 מחוץ, וגם הסיקף נמים ל"ה שלם אז וכו' וכעת
 דרים היחודים בכל מרחבי העיר, ומה ענין
 זמן הקודם לזמננו, ומי יוכל לדון על חוכן
 הסיקף בזמן לפני מאות שנים עכ"ל המודעה:

דָּן לו יהי' כדבריו עכ"ז מה יענה להני
 גאונים עמודי ההוראה אשר חיו במשך
 שנות המאה האחרונה וכי כל הני אינם ראויים
 לסמוך עליהם ח"ו כמו הג"מ הר"י הלוי מלבוז
 ובנו הג"מ ל"ה דוד והגאון בעל מעשה חושב
 והג"מ ליצר חריף והגאון בעל הלכה למשה
 והרה"ג הלדיק מו"ה שאלו לנדא ובנו הג"מ סענדר
 והג"מ דוב בעריש מיזילש ועד האחרון אני בא
 הג"מ שמעון סופר זכר כלם לזכרה זי"ע ועכ"ז דאז
 ל"ה שכונת היחודים מוקפת חומה וכבר עלה
 בו פרעות והמים וגדודיו הי' לה לחומה מכל
 דך כידוע ועכ"ז ל"ה סומכין על הנהר למחילה
 כלל והיו עושין עירובין בכל פרעות ומבואותי'
 ועכ"ל משום דס"ל כשי' הרמ"א דחיישי' לשרעון
 ואין לסמוך על הנהר למחילה, וא"כ מאן ספין
 ומאן רקיע להחיר נגדו ונגד כל הני גאונים
 אשלי רברבי הכ"ל דאזלי בשיעתי' :

(ב) **וְזִיל** המודעה ומש"ש בפרט בזמננו דאין
 ימה חומתה בכל לדדי' ורק ברוב ב'
 לדדים ע"כ" ומ"ש ברוב ב' לדדים הוא שלא
 כפי האמת שהנהר הוא רק בצד א' ומיעוט
 מלך הב' עכ"ל המודעה :

והנה בפעם הזאת ודאי קפח אותי בקושי'
 גדולה חזקה ועלומה, והוא קושי' אדם
 קשה כבדול ואין לזוז אותה ממקומה ?
 (ג) **וְזִיל** המו' ומש"ש אחרת דרבינו הרמ"א והוא
 ס"ל דחיישי' לשרעון וכ"ש קרישה ומי
 יהין לפסוק כנגדו במקומו ע"כ, זה דברי הב"ל,
 הא לנו סומכין על הפוסקים דקראש אינו מצטל
 למחילתא מה שלא דבר רבינו הגדול הרמ"א ז"ל
 מזה, ומה שייך לומר דניחוש לקרישה בלא קרישה
 אנו מחירין ולשרעון ל"ג צנכה, ועוד דהרי הש"י
 ושאר האחרונים הסכימו למ"א דקרישה שני'
 משרעון עכ"ל המודעה:

ובאמת לא הבין כלל ולא ידע מה קאמר
 ובאיסקוגדרי איטלליחו הוב, והבל
 הביא גם הוא, והלא עיקר קושייתנו הי' אחרי
 דכאן אחרת דרבינו הרמ"א הוא, הו"ל לפסוק
 לגמרי

לגמרי כמוכו דחיישי לשרטון בכ"מ ובכ"ז בין
 בים בין בנהר ואף במקומות החמין דל"ש שם
 קרישה כלל, וכמו דהוא לא מחלק ב"י, ואנן
 רק לרווחא דמלחא כחבנו עוד שם דאפי' לשי'
 הפוסקים המכשירין ול"ח לשרטון, כ"ז שפיר
 במקומות החמין דל"ש שם קרישה כלל כל ימות
 השנה. אמנם במקומות הקרים עכ"פ דשכיח
 קרישה הו"ל לפסול אפי' בקיץ ג"כ משום חשש
 קרישה דהוא יוחר שכיח משרטון וכמ"ש הט"ז
 להדיא שם, וכ"ש בימות החורף גופא דהוא
 אסור לכ"ע גם להמ"א והש"י והחוב"ק ע"ש.
 בין לפרש"י ובין לפי הה"מ בהשש שרטון עמח"ש
 שס"ג סקל"א ע"ש ודאי הו"ל לאסור, ובפרט
 שכל גדולי גאוני האחרונים בפ"ק הלכו בעקבות
 רבינו הרמ"א מאז ועד היום וכאשר הבאחי
 סמוכות לזה לעיל אות י"א, וממילא כסדר
 היסוד ונפל- הבנין ואין ראי' כלל מק"ק ווארשא
 לכאן. וא"כ ראב"ג גם ראב"א אין הוא אך בהב'ל
 יבב'לון ורק עירוי' פרשיות כתוב כאן בלי
 חקון, וכבר יש לו חזקת חבר שא"י מתח"י
 דבר שאינו מסוכן:

יד) ומ"ש בעל המודעה עוד שם בזה"ל
 אחר שנתקרו העירובין מטעם
 הממשלה (?) ערכו ראשי העדה כתבי בקשה
 למקום הגבוה ולא הועילו מפני שהושבו בקשתם
 ריקם (?) עכ"ל:

כ"ז שקר מוחלט כי גם הריסח העירובין
 מתחלה ודאי ל"ה ג"כ מטעם הממשלה
 כלל, וכאשר הדבר גלוי וידוע לכל הוא חק המלכות
 הרבה יוחר ממאכה שנים, וכ"ז ודאי לא נעשה
 רק למרות עיני היראים, והכוונה בהחבטל
 העירובין יכ"י מוכרח לו לחקן חקון העירובין
 הכולל ולהראות בזה כחו הגדול בכחא דהחירא,
 ומי כמוכו מורה, וגם מעולם לא שמענו כי
 ערכו ראשי העדה כתב בקשה נדון זה, ואדרבא
 יעידו לי עדים נאמנים אשר בהשחלוח אדם
 א' אשר חי אחנו לאוי"ע ע"י דבר קטן כי
 לאל ידינו להחזיר העירובין ואף גם להרחיבם

ולהרחיקם כפי רצוננו, ועכ"ז שומע אין לו, באמרם
 דחו א"ל לנו עוד לזה כלל:

טו) ומ"ש עוד שם בסיום דבריו כהנלל א"ע
 וז"ל ובאמת אף שהיו העירובין ל"ה

רק בחלק העיר קאזמירז ומה יעשו בשאר חלקי
 העיר שטרחדאס דיטל גאססע קלעפארז עכ"ל:

דבר זה ודאי מביא לידי גיחוך והלא ע"ז
 גופא אנו דיין דהו"ל למיעבד כל

טלדקי היוחר אפשרי בעזרת ראשי עדחנו לקבל
 רשיון הממשלה ע"ז להרחיבם ולהרחיקם וליפוחם
 אח העירובין ובדאי הי' ד' אחנו להוליא הדבר
 לפעולת אדם א"כ הי' כוננו באמת לש"ש, וכמ"ש
 חז"ל בפירקא דהסידוחא וכל העוסקים עם
 הצבור לש"ש זכות אבוחם מסייעתם, ולא ולמד
 מכמה קהלות קטנות אשר בגליציה המדינה, דזה
 לא כביר נהרסו שמה העירובין ע"י איזה שונאי
 השם והגישו אחב"י את עלומותיכם לפני חז"ר
 בית המשפט ויאל דינס ללדק לאור ואף גם
 זאח דכוברחו הא"י להחזירם על הולאוחיהם
 כבראשונה, וכ"ש בעירנו הגדולה דודאי יוכלו
 ראשי עדחנו פו"מ דקהלתנו להשחלל כזאת אלל
 שרי העיר והמדינה כי ב"ה לא אלמן עירנו
 מאנשי לורה ובעלי מדע נבוני לחש וגשוואי פנים
 כי שוח וכי שיג להם לבקש את תפקידם, וגם
 דרך שער המלך בל מוזר להם עד שבנקל יוכלו
 להשיג גם רשיון הממשלה ע"ז וכ"ש לחקן כעת
 לכה"פ במקומות הבריכה חקון כדח של חורה
 ולהרחיק ע"ז כל ספקות שא"ות ושלא ירבו
 מחלוקת בישראל:

ובטרם אלהי אפרוש כפי לאדון השלום לברך
 את עמו בשלום, בזכות תוכיך שכל

נחיבותי שלום ויהן בלב אנשי עירנו היקרים לשום
 יד לשלום, כי לא מלא הב"ה כלי מחזיק ברכה אלא
 השלום, ובזכות זה נזכה גם למבשר שלום, וחחינה
 עינינו בנמורה בבנין שלם, בעיר ד' שמו שלום,
 וישפוח לנו כנהר שלום:

ר"ב חיים ושלום לפ"ק פה קראקא ישיא.

דברי המחבר תורת עירוב.

סימן יב.

(ותשובה או *)

מכבוד מה' הרה"ג בע"ה בהמ"ח שו"ת שערי דעה ב"ה
שה' מהחלה ר"י ור"ם וראב"ד ברמ"י וכעת אבדיק
בארגון סדור לק"ק ווילנא.

ב"ה נ' לפ"ר חסד הד"ר הר"מ אהר"ה יע"א.

שוכטים לכ' כהו' הרה"ג הה"ר וכו' כש"ת
בו"ה מאנדל נ"י קרענגיל בקראקא יע"א ביהו
וזרעו לברכה.

יקרתו קבלתי ואני עוסק בהכנת נסיעה
לק"ב אחר ש"ק הצע"ל ובכ"ז הגני
להשיבו במקום כי שמחתי בשלומי וכו' וע"ה
היחר העלטול במחנתי ק' הנה ודאי קשה
מאד לגבב קולי מחניתי ולחזיר לכחלה בלא
חקון עירובין עפ"י ד"ח כנהוג בכל חפולות
ישראל וגם בק"ק ווילנא הסמוכה לפה שיש
ג"כ בסביבות העיר עטלעגראפטן וגהרות
המושכין ובכ"ז בקלח מקימות שם שלא נחקנו
העירובין כהלכתם נוהגים היסור בעלטול
מקדמה דנא ועד עתה ומכ"ש שאין לעקור
ההיחר הנטוע מכבר היינו עשיית עירובין
עפ"י חקון חז"ל מפני זריעת היחרים חדשים
וחמוה בעיני מ"ש בשם רב אי' (הוא אביו של
בעל המקיל) לענין היחר הזרעים דאם הזרעים
המה של נכרים אין אדם אוסר דשא"ש ודברים
בעלים הם וכי אס יסחרו הנכרים המחילות

מרה"י יה"י רש"י לטלטל בחוכו מטעם א"ח
אוסר דשא"ש וכו' זרעים מבעלי מחילתא לפי
שאין דרך אדם לדור ביקום זרעים ומאי שנא:

גם ההיחר הנכר בעת שאינו נקרא והיחר
עמודי וחומי העלעגראף יש לפרס
במקום שיש ג' חו' לכה"פ צ"י מחילות שלמות
חבל לא שיהי כל המחילות עשויים ללא נחח
רק מדוחק ולרוף היחרים כאלה אשר כמעט
יעלה הפודן בהם והם בעלים וזדרך כלל אף
כי אמרו הלכה כדברי המקיל בעירוב מ"מ
אין לגבב הרבה קולות יחד ובפרט במחילות
דדעת מקלח הראשונים ז"ל שלא הלכו בזה
להקל והטעם נראה מפני שהוא דבר מחמיר
וק"ו לפינוי חמיר אין להקל בספקן וכעין
מ"ש החוס' בכחוצות כ"ח ע"ג ד"ה בית הפרס
וכו' ע"ש וידוע דברי הע"ז צ"ו"ה ס"י ז"א
לענין חרי קולי בהפסימ' א' וכה"ג בניטין ל"ה
ע"א כחרי עבדית לי ע"ש וגם להיפך אין
לגבב חומרות בדבר אי' ע"י כחוצות דפ"ב לא
אשכחן חנא דמחמיר חרי חומרות בכחוצה
וכו' ע"ש והרבה יש להאריך בכל פרט ופרט
מדברי כ"ח הבגויים על אדני האמת ועמודי
ל"ק ומשפט ומשרים ואך בקולר דברים נלפענ"ד
כי אין לשום רב וגדול לשאח עליו משא רבים
כזה ביום השבת ושלוש על ישראל:

הכ"ד ידידו ומחוי הד"ש

הק' חיים יהודא באהניצר החופיק יע"א.

(* סדרנום לפי סדר זמן השבתם, ואין מוקדם וטאוחר, ואתם הסליחה!
א) ולבאורה לל"ע של"ה גם מחוס' נדה ס"ז ע"ג סד"ה משום סרך בנה וכו' בשם ר"ח
דאוסק לחוף בע"ש ולטבול ביום שבת משום דחרי קולי לא אשכחן דשרי הש"ס
כרחק חפיפה מטבילה וסרך בנה ע"ש ולזה הערני כבוד ידידי הרה"ג מוהר"י דמשק שלי"ט
מלפנים אבדיק פיאסעלנא, ואולם לענ"ד ל"ק כלל דש"ה דהוא ד"ח ממש משא"כ הע"ז דמיירי
במליחה לבב"ח דהוא אף מדרבנן, ועל"ק סוף תשובה ו' מש"ש עוד בזה ע"ש:
המחבר.

תשובה ב

מכבוד ארמיר הרחיג הצדיק כקש"ת מו"ה עקיבא קארניצער וצ"ל הראב"ד דסיק קראקא יע"א.
 למע"כ יר"נ הרב החויב בתורה עמו עוו ועצמה ולבב חכמה השלם במעלות ומדות בלי. ות וכו'
 מו"ה מנחם מאנדיל קרענגעל אבן הכניה דקהלתנו נ"י.

הן שמחתי לראות כי מלא ידו לה' ובחון נוחה מהיתרים כאלה וכיו"ב, ולבי אומר לי
 תרון חכמתו וברחובות יתן קולו להגביל שגם כבוד גדולי דורינו שליט"א יתנו מהודם
 יסעם ולקדשו לבחתי וילאו משא מבחיהם עליו וכל העם ישמעו ויראו ויחדרו החרדים
 ביום ש"ק על סמך מחילת חליות באויר באין לבנות הנהרסות ולחקן המעוות, וזכות הרבים
 יסוד נאמן מש"ס ופוסקים כאשר הראה לדעת חלוי צו וקרא לך גודר. פרץ משובב נתיבות
 בקונטרסו היקר תורת עירוב שאין רוח חכמים ויזכה ליום שכולו שבת:

כ"ד ידו הכוס"ח פ"ק קראקא ב' דר"ח מרחשון תרנ"ב

הק' עקיבא קארניצער.

תשובה ג

מכבוד הרחיג הגדול זה סיני וכו' קקש"ת מו"ה יעקב וויידענסעלד שלישיא האב"ד הרומולוב.
 ב"ה יום ג' פי' לך תרנ"ב הרומולוב יע"א.
 שו"ר לכבוד הרב החריף ובקי זך השכל ירא וחרד לדבר ד' וכו' כש"ת מו"ה מנחם מאנדיל
 קרענגיל נ"י.

את קונטרסו היקר תורת עירוב הגיעני זאח ומה יאמרו הכריות שאכ"י חולק על רבי ודי
 כון ועיינתי ורחיטי כי פלפול יזכמה בזה שלא רציתי להסכים עמו להיות מן
 וע"פ שכל הישר אדניו הטבעו, אבל הקשה המנויין להתירא כאשר גליתי דעתי במכתבי
 לשאל ממני שאלא למלחמה עם הרב רח"ל היו לה"ב הנ"ל שיראתי להכניס ראשי ולהקל
 לאסור מה שהתיר בהסכמת זקנו הגאון אלוף בזה אשר גאוני קשישאי החמירו לכן נחרתי
 כעורי זל"ה מסטאניסלוב, כי איך אוכל לעשות במאמר חז"ל יפה השתיקה לחכמים,

וכנני ידו דושיה צאכבה ובלוג"ח

יעקב וויידענפעלד.

תשובה ד

מכבוד הרה"ג רשכבה"ג וכו' בקש"ה מו"ה יצחק שמעלקיש שלי"ט האבדק"ק פרעמישלא יע"א.

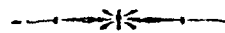
צ"ה יום צ' וירא רנה וישועה לפ"ק פרעמסלא.

שלום וכ"ט לכבוד הרב וכו'

ע"ד הסכמה על ח"י תורת עירוב הקשית לשאל אס כי נהניתי מאל מזה, כי הרב מוכרח"ל כ"י הפריו על המדה והרהיב עוזו בנפשו יותר מדאי (ב), עכ"ז אין רלוני להחערב במחלוקת וביחוד כי השגתי קונטרס מהרח"ל כ"י קודם שהדפוס וביקש ממני שאשיב לו ואנכי לא רציתי להשיב לו, א"כ איפוא

א"ך אשיב כעת ואסכים להאיסור, למא לא כחצתי לו קודם שהדפוס לאפרושי מאיסורא והאמת כי לא השתו להשיב כי שמעתי שהיראים לא ישגיהו על דבריו כלל וזולת זה, יהי א"ך שיהי לא אוכל למלאות רצונו וצוד והלא הרב מוכרע"ק שליט"א עמכם ולו נאה לדבר:

ידידו הרו"ש יצחק שמעלקיש.

תשובה ה

מכבוד אדמו"ר הרה"ג צ"ע וכו' בקש"ת מו"ה יחזקאל שרגא הי"ש שליט"א האבדק"ק שינאווי יצ"ו.

צ"ה יום צ' וישלח תרכ"ב לפ"ק פה שינאווי יצ"ו.

שו"ר לכבוד הרה"ג כש"ת מו"ה מאנדל נ"י.

לתשובת יקרתו בלירוף ח"י תורת עירובין והאשר עיינתי היטב בדבריו מנאחי כי האמת אהו ובלדק המה נאמרים ויש לי באיזה מקומות אריכות דברים ואולם להלכה אין נ"מ בזה כי בודאי אין שום היתר לשלטל בקהלתכם בלא תיקון עירוב בצוה"פ כמו שהי' מקדמת דנא כי אחרי כל הקילות שגבז הרב כתב בסוף דבריו להחיר פירצה א' או צ' ואפי' ביותר מי"א בלי תקון כלל כמו שהוא בקהלכם פירצה רחצה

(ב) וזולת זה שמעתי עדות נאמנה מכבוד ידידי הרה"ג וכו' מוכר"ס ראפאפארע ככהן שליט"א מלפנים האבדק"ק ליקאווי וכעת ראבדפ"ק דה לא כביר הי' בק"ק פרעמיסלא אכל כבוד הרה"ג דשם שליט"א הכ"ל וגלה הרב לפניו דהרצה מאד החפלא על צעל המקיל בקראקא, אחרי שק"ק פרעמיסלא היא כעת עיר בצורה ומקיפין אותה סוללות מכל צד וגם ימה חומתה יותר מק"ק קראקא, ועכ"ז לא עלה ע"ד מעולם להקל בזה ח"ו מאד אותן חששות שמאריך צפן צע"ס, תורה עירוב" וצפרע והוא העיקר מאד הזרעים:

חמחבר

דחכה ג) אשר מסלח הברזג שס ואין שס חקון לוהיפ, איני יודע איך יוכל שוס רב או חלמיד לומר כן הלא הוא נגד התורה כי בש"ס ופוסקים מבואר לפירלה אי יותר מ"א אוסר כל הסיקף ומי שאמר דבר כזה לא הורה לאמיחה של תורה. ופי שרוצה להיות שובר שבת בהלבתו בודאי לא ישא בקהלתו משא בשבת עד שיהי עירוב בראוי עפ"י מורים לאמיחה של תורה:

והנה צדין זה לפירלה יותר מ"וד אוסר כל הסיקף לענין שבת אין שוס חולק רק בכלאים הוא מחניי בפ"ד דכלאים דרק נגד הפירלה אוסר וכנס דנגליון בעירובין דף ע"ז כי התיי ע"ד רש"י וז"ל ולי"ל דלא מחסיר אלא כנגד הפירלה וכו' היינו דחוספתא זו הוא בכלאים, ולגבי כלאים כן הדין, וי"ל דרש"י פי' כן לפי דכאן אחשיל לענין שבת ולדינא

יוכל להיות דלא פליגי התיי ורש"י כי נמא כימא דהתיי ס"ל דלא ככל הפוסקים, דגם ברמב"ם מהל' שבת כ' המ"מ דס"ל כר"י דכלאים החירו ונ"ל לשבת ואפי' אי כימא דהתיי ס"ל כר"ל דגם לשבת החירו, אבל כיון דהש"ע לא הביא דעה זו היא דלא כהלכתא וחלילה להורות כן, רק דהמחיר לא כיוון כלל להתיי כי שס אין מבואר ה"י בין פירלה אי או פי' להרצה, נשתקע הדבר ולא נאמה, כי הוא רק עקירת חורח עירוב, ואנחנו נחזוק בחורח ד' ולא צביעולה של הקנת חז"ל חלילה, וכנס כי לא צדין זה פליגי ר"י וד"ל אי רק נגד הפירלה אוסר רק כינתי כמו שס יש חילוק בין כלאים לשבת כן צדין זה לדין לחלק כי בכלאים משורש דרק נגד הפירלה אוסר ובשבת כ' רש"י דאוסר כל הסיקף עכ"ל כן ורש"י יורנו האמת בחורחנו הקדושה:

דברי המשיב למען אפרושי מאיסורא וזכות הרבים יגן עלי בחוק כל ישראל

הק' יחזקאל שרגא האלברשטאם.

תשובה ו

מכבוד הרחיג וכו' בקשית מ"ה שלום מרדכי הכהן שליט"א האבדיק ברעואן בעהמחיס משפט שלום ופי' דעה תורה.

צ"ה יוס ד' לסדר ויקרא שס המקום מחנים חרנ"צ בערזאן.

שוכטים לכבוד ידידי הרב החו"ב וכו' מ"ה מאנדל קרענגיל ניי בקראקא.

הק' זה ימים כינעני מכחצו וגם עלים נדפסים וציקם מעמדי לשוס עיני צכס ולחוח לו דעי ומאז אשר נדפס קונטרס חקון עירובין ואלאשר אני עוסק בהדפסת חיבורי מ"צ על ה עריפות

ג) ואפילו לפי דברי בעל המקיל במודעה רבה דלא כיוון לאותה הסולנה דמסלח הברזל מוחכת אותה עכ"ז כבר הארכנו לעיל צביעול מודעה ס"א צאריכות דגם בסולנה ה'י נמלא איזה פרצות בלי שוס חקון כלל ע"ש:

המחבר.

עריסות ויגדלו פארותיו למאד ולמי עמום
 כפרדות מאד ואין עמותי בידי, וגם אמרתי
 עם לבי בחר דעבדין מחמלכין לזאת נסוגותי
 אחר מבלי להשיב מכוז ועד דע וכו' ועתה
 צוה מכתב ר"מ אמרתי עם לבי אם אולי
 יבו הדברים שרש בלב יראי ה' לתקן
 תיקון עירובין המוסכמים על פי דעת
 תורה להרים מכשול מדרך עמם וגם
 הרב המקיל נ"י לא יהפויץ לצאת נגד
 הסכמת רבנים שדעת ורוח חכמים נוהה
 מהם ויהגור בנפשו עזו להשיב ימינו אחר
 לבל יתעקש באהבת הניצוה ח"ו ומודים
 דרבנן היינו שבחייהו לזאת פניתי מעט
 לעיין בשני הקונטרסים ובקלירת האומר
 חגלה דעתי השפלה את אשר רוח מביאתי יעני
 וזה החלי צע"י:

מחורח כני היא תמוה דהתם בשעה שנחפרק
 באמת אינו מקבל עומאה אלא דס"ל דלאחר
 שהחזירה חוזר לעומאה ישיגה לפי שהוא הדיוט
 יכול להחזירה ע"ש בתוס' סוכה ס"ז ע"ב
 דמפורש קן וכ"ה בר"ש פ"ה דכלים מ"ע
 עיין שם:

יט"ז הו"ל לכצ"ח (ד) מתוס' חגיגה כ"ג ע"א
 ד"ה נפסקה רצועה וכו' אע"ג דנבי
 עומאה כחוב כלי והאי רצועה לאו כלי הוא
 וכו' ל"ל דנשתייר צבך רצועה דאיכא מנא
 דכדיוט יכול להחזירה וכו' ע"ש אבל גם זה
 אין ראוי דו"ל דלא מצע"י לשי' רש"י בשבת כ"ח
 ע"ב דטעמא דהואיל והאי להקישו ע"ג כ"ח ל"מ
 אלא לעומאה דקיבלה מעיקרא דלא פרח מינה
 אבל לקב"ע מכאן ואילך לא, פשיטא דאין ראוי
 וגם לשי' החוס' דטעמא דיכול להקישו מהני
 גם לקב"ע מכאן ואילך מ"מ מודה דטעמא
 דכדיוט יכול להחזירה המצוה שם ל"מ לקב"ע
 אלא משעה שהחזירה ע"ש סו"ע"ב בתוס' ד"ה
 אלא א"ר וכו' ובס"ג ע"א, וע"י רמב"ם פ"י
 מכלים כ"ט החלוקת שמשוללת את א"י להחזירה
 אלא אומן ה"ו מקב"ע כשהוא מחוברת ואם
 יכול הכל לפורקה ולהחזירה אינה מקבלת עומאה
 כלל, והראב"ד חמה דאדרבה כיון דכדיוט יכול
 להחזירה גם כשהוא מפורקת ע"ש צ"מ
 בד"ע

א) הנה מה שהאריכו צדין מים הנקראים
 ונחקקו עירובין ס"ב הביא צ"ס
 זקנו הגאון ז"ל ראוי מהא דברכות כ' ותוס'
 סוכה ע"ו דכיון דכדיוט יכול להחזירה כבתחלה
 לא צטיל חורח כני ממנה אף שנחלק לאברים
 ומכ"ש צ"ד דנימוס מאליו ול"ד ללקיחה פירוח
 מן הצור דהוי כעושה מחילה מחדש משא"כ
 כח דעומד לחזור מאליו כבתחלה ע"ד, והנה
 מ"ש מהא דכדיוט יכול להחזירה דלא צטיל

ד) ויותר הו"ל לכצ"ח מש"ס ע"ז גופא ר"פ כל הלמיה צפונתא דרז ושמואל צאליל שנשחר
 מאליו צאין כדיוט יכול להחזירה דצטיל לכ"ע ואפי' צאיסור דאורייתא (ואפי' לפמ"ש
 החוס' דמיירי בחוליות קטנים כעין שצרי שצרי ע"ש) וע"ש ברמב"ם פ"ח מה"ע וטו"ע
 סקמ"ו ש"ח ע"ש וצוה הקשיתי ע"ד הפרישה מש"ס ע"ד הטור ר"ס קמ"ב ש"ב כשם שהאלילים
 אסורים כהנאה קך כל הגאון הצחות ממנה אסורות אפי' אם שרפה אסור להנות כגמלתה
 ואפרה ע"ש וכי הוא ז"ל ש"י כגון שה"י אליל של ישראל שאין לה ציטול או שה"י של עכו"ם
 ובחמה ל"ד ישראל קודם שציטלה העכו"ם או א"ל דמיירי כנשרפה מאליו אליבא דר"י דס"ל
 נשחררה מעלי' אסורה עכ"ל ולהכיל ל"ע דנשרפה אין לך אין כדיוט יכול להחזירה גדול מזה
 (ר"ל צחותה חתיכה אחר שנשרפה) ואף דבלא"ה הקשה שם הש"ך ע"ד הדו"ס וסותר דבריו
 ע"ש עכ"ז ל"ע מדוע לא הרגיש גם צוה, וא"ל קלת עפמ"ש הטו"ז ס"י קמ"א סק"ד לחלק
 בדברי הטור בין העיקר קיים או לא ע"ש ודו"ק:

המחבר.

בדעת רמב"ם בזה אבל י"ל ג"כ דהיינו בטומאה שקבלה בהיותה שלימה:

ובשים שבת פ"ג ע"ב צפי רחב"ג ע"א ישנה לאזרים וכו' היכי דהדיוט

יכול להחזיר לא תיבטי לך דכמהבדה דמי וכו' ולאידך ליטנא היכי דאין הדיוט יכול להחזיר לא תיבטי וכו' כי תיבטי לך היכי דהדיוט יכול להחזיר מאי וכו' או דלמא השחא מיכה קשלפא ושריא וערמב"ם פ"ו משאה"ע ה"ד בפסק דאינה מעמאה ועי"ש במל"מ היטב בזה, ועפי הו"ל להביא מהרשב"א שבת ק"ב בהאי דמאן דעייל שופחא בקופינא דלרב חייב משום בונה וחמכו כלם מהא דאין בנין בכלים והביא בשם הרמב"ן דהיכי דהדיוט יכול להחזיר לא בעיל מחורח כלי וליכא משום בנין אבל היכי דלריך אומן הוי כבונה כלי מחלחו דיש בו משום בנין ע"ש, אבל מלבד דהפוסקים חולקים עליו, ועוד דהוא דוקא בכלים ס"ל לחלק כן אבל בבנין בקרקע גם בהדיוט יכול להחזיר מקרי בנין וה"ג בגי' דהוי בנין בקרקע וא"כ אין מזה ראי' לגי', וזירושלמי שבת פ"ו ה"ב מה בנין ה' במשכן שהי' נוחטין קרשים ע"ג אדנים ולא לשעה היתה וכו' הלא אמרנו בנין לשעה בנין ועי' בפ"י שבת ל"ה ובי"ב י"ב בהא דמגבן שלא הביא מזה ולפמ"ש הח"ס אורח סי' ע"ב לא קי"ל כהך ירושלמי ולדין בנין לשעה ל"ה בנין:

ומ"מ לדינא ראיית אהעו"ז נכונה מכהא דהשלג וברד אין חוללין, וראיתי בשו"ת

היחן האזרחי סי' ו' וז' חילטת הסוכנין על הקברים דהיכא דאינן סוכנין יחד אלא עם העלין שאין להם ממשות דמי להא דפ"ח דאכלות גבי זרעים וירקות ושלג ובפור והביא מחוס' שבת ע"ז ע"ב ד"ה כל וכו' גם הביא מחוס' סוכה י"ג ע"ב דירקות המתענעים אפי' בעידנא דלא נידי אין מביאין ולא חוללין וכסכים שם החו"ע עמו עי"ש וכן הן דעת חוס' שהביא הגאון אבד"ק סטאניסלוי בחשוכה

ו', ומבואר דס"ל דאף שהעלין מחקיימין בין הענפים כל ימי הקיץ מ"מ אין נחשבים לכלום וה"ג בגי', ויש לעיין בהא דבי"ב כ' ע"א עשבים שעלו מאליהן וכו' דנמטעין בחלון ופריך וכה חזי לבהמתו וכו' והרי בלח"ה עחידין להתייבש וזירושלמי ר"פ הלון דעשבים אין מנמטעין וע"ש במרה"פ משום דחזי לבהמה, ולהכיל י"ל דגם בלח"ה אין מנמטעין, וגם באפרוחא אמאי מנמטעין וי"ל וקלרחי, ועתה"ס שבת ק"א ע"ב ד"ה קשרה: **ומ"ש** הח"ס ספ"ט דדמי לסולם האורי דכודו קובעתו כדאיחא בעירובין ע"ה ע"א י"ל דהכא דסופו להיות נימוס מאליו ודמי למיס א"כ הרי צמים אף שהם כבדים אפי"ה אין מנמטעין המחילה:

ב) אך דמ"מ מ"ש כבוד רומע"ה נ"י מכהא דשמא יעלעלו על הכהר ציוס ש"ק

והאריך לדחות דעת הרב המקיל והביא מדברי כמה מחברים בענין זה ושאינן להקל במקום שנהגו בו איסור וכו' גם בקראקא נהגו איסור ברהוב קאזמיר בודאי צדקו דבריו והרי בש"ס דבי"ב ק"ג ע"א גבי הכוא דלחי לקמ"י דר"ג דנהרדעא שדרי' לקמ"י דריב"א לשום עמיא משום דאחרת דשמואל הוה אע"ג דנהרדעי גושי' אמרי הלכחא' כרב ופרש"ם דלאו אורח ארעא למידן כרב באחר"י דשמואל עי"ש ואף שכבר הי' אחר מוחו ובשבת י"ט ע"ב הכוא חלמודא דאורי בחרחא דארגיז כר"ש שמת"י רה"מ ופריך והא כר"ש ס"ל באחר"י דרב הוה לא אבט"ל למיעבד הכי עי"ש:

ג) והנה עוד האריך בענין הגידודי שמעבר לנהר ווייכסל דמועלים להעיר ורומע"ה נ"י דחה דנעשו ללורך עיר פאלגורזע וכהא דעירובין כ"ה לגוואי עבדן וכו' יש לפקפק דש"ה דמתחלה הי' מחילה אחרת החוללת בנתיים ולי"ה שימוש מכוחל פנימים להבוסתנא משאי"כ הכא הרי מתחלה נראית גם לכאן וביד"ש נעשית החפירה, אבל מדברי הראב"ד הובא דריטב"א עירובין כ"ג ע"ב גבי רחבה

יש קלח סיוע לדברי רומ"ע כ"י ועשו"ת נודע
בשערים מהדו"ח ס"ה שהאריך להקל בענין
הנהר ומ"מ העלה דע"ג הגשרים לדרך לעשות
לוה"פ לכ"ע ע"ש:

ד) ובדין

הזרעים שיש גינות ושרות זרעים
יוחר מצ"ס שמצטלים הדירה לשי'
רוב הפוסקים והרב הרה"ל הביא דברי הדב"ש
וח"ל להקל בחצר ורומ"ע כ"י הביא מירושלמי
שהוצא בחו"ר ס"י שס"ג וממהרי"ק שמ"ו, הנה
שם מיירי בנזרע רובו אבל היכי דהזרע מיעוטו
אלא שהוא יוחר מצ"ס י"ל דמודו ללא מצטלי
דירח חצר אבל מ"מ עכ"פ יש מזה סחירה
לדברי מהר"פ פ"ג מנעשרות שהביא הכ"ג
מרימולוב כ"י ונפרט דבחו"ר ח"ל שם מצואר
דמיעוטו יוחר מצ"ס חמור מנזרע רובו פחות
מצ"ס, ולדינא כראה ודאי כיון דהר"ם וחוס"י
וטור מסופקים וגם הרא"ש הניח בל"ע, הרי
ק"י"ל דאין ספקו של פוסק אי מוליא מידי
ודאי של שאר פוסקים כמ"ש הכ"ש בל"ע סק"ח
סק"ד וכ"ה בשו"ת פרח מע"א ח"א ס"י"ח
ובחיבורי דעת חורה ס"ז סק"ג הבאתי מכמה
ראשונים בזה ע"ש דאפי' להקל באיסור חורה
סומכים ע"ז ומכ"ש להחמיר וכבר כ' הנח"א
על האשכול ס"י ס"ז ראיות מכמ"ק דבכה"ג
דכו" ספקא דחס"ד אין להקל אפי' בדרבנן:

ומ"ש

הרב הגאבד"ק הרימולוב דד"ן ימות
החורף דהמחילות הראשונים חוזרין
לקרמותן והביא ראי' מעירובין כ"ה גבי מחילות
שע"ג מחילות אין לו דמיון כלל דהחס גם
העליונות נעשו לשם דירה אלא שלא הועילו
מחללה לכן כשנפלו מחילות תחטונוח הוי כנעשה
עתה מחילה חדשה אבל הכא כשהמחילה היחה
עוצה אלא נחצטלה ע"י הזרעים והו"ל כנעשית
שלא לשם דירה מה מועיל מה שנתייבשו או
נעקרו אח"כ הזרעים הרי מ"מ המחילות נעשו
שלא לשם דירה:

ועוד

והוא העיקר דהכא דהרי גם עתה
עומדין לכן שיחזרו ויזרעו בקיץ

ויצטלס וא"כ י"ל דגם השתחא אינן מחילות ובלאי'
כה"ג בערכין ל"ג ע"ב בהא דפריך בתי ע"ח
ללויס מי איח להו וכו' אר"ה ל"ק כאן שהוקף
ולצסוף ישב כאן שיבצ ולצסוף הוקף וכה"ג מי
הוי חומה וכו' כגון שנפלו להן הן ומגרשיהן
והא למסתרינהו קיימו וכו' ובחוס' הקשו מה
נ"מ אם נסתרו כיון שה"י מוקשות חומה
מעיקרא חע"פ שאין נהכ עכשו וחי' דשאי"ה
כיון שהן ראויות שלא יהא להם חומה לא
הועיל להן קדושת חומה שה"ל קודם לכן כאלו
ל"ה להן מעולם ע"י"ש. וה"ג בנ"ד הרי גם
בחורף עומדים המחילות להצטל מדירה בקיץ
ושפיר י"ל דגם אז מחצטלין מדירה:

וה"ל

להביא סמוכין לזה מש"ס ב"ב ק"ג
ע"ב דאר"א ולענין עומאה במחלוקת
דחנן בקעה צימות החמה רה"י לשבת ור"ה
לפומאה צימות הגשמים רה"י לכאן ולכאן א"ר
ל"ש אלא שלא עברו עליו ימוה"ג אבל עברו עליו
ימוה"ג רה"י לכאן ולכאן ופי' הרשז"ס דבעברו
עליו ימוה"ג חו לא פקע מיני' שם רה"י אפי'
משיגיעו ימוה"ח וההוי לעולם רה"י וסברא
מעליותא הוא או חומרא דרבנן ובחוס' שם
ד"ה צימוה"ג וכו' כתבו דצימוה"ג ע"י התבואה
והזרעים ודריסח הרגל מזיק להם וע"י"ש בתו'
ד"ה א"ר וכו' בשם ר"ח ור"י בזה ואי נימא
דסברא מעלייתא הוא כיון דצימוה"ג אין בני"א
נכנסין בה גם צימוה"ח נחשבת לרה"י כ"ל העטס
משום דצימוה"ג הם תכלית לורך השדה ולכן
צטל העפל לגבי העיקר וה"ג י"ל בנ"ד דכיון
דנחצטל הדירה ע"י הזרעים שצטלה בקיץ
כ"ג בחורף:

אך

אי נימא דהחס רק חומרא מדרבנן י"ל
דאין דנין ד"ס מד"ס כדאיחא במשנה
פי"ג לדידן, והרב רח"ל כ"י ס"ב הביאו בשם
דב"ז בשם מ"ס ובאמת הוא משנה ערוכה,
וע"ע בהגמ"ר סוף קידושין ושו"ת לח"ר סל"ג:

וכה

ראיתי בחק"ע סס"א ד"א ע"ד שבנה
יפוד ע"ד ריעב"א דבגינה גם אם
נעוטה

נעוטה חילנות אין כאן דירה ולענין יש לדון
 בזה מדברי הראב"ד בהשגות פ"ח מטו"מ ה"ג
 בדין שדה שאבד בה קבר דאין נוטעין בחוכה
 חילוני מאכל וכח הראב"ד הטעם משום לאדם
 כמשך ונוטה דירתו זיניכס מה שאין כן
 בחילוני סרק ומכל מקום אסור ליטע לנחילה
 משום דלפעמים עושה דירתו גם בחילוני סרק
 ועיי"ש בכ"מ ועיי" בנ"צ דכ"ד בפלוגתא דאבא
 שאול ורבנן הרי דגם בשדה עושין דירה בין
 החילנות והרי כל החילוק בין זרעים לחילנות
 משום דבזרעים לא דיירי אינשי משאיכ בחילנות
 והיי"ז בזה ובצ"כ דס"ל להראב"ד ללא כריעב"א:

(ה) **ומה** שהאריך כדומ"ע כ"י צט"ו ח'
 והביא מכמ"ק דאין הלכה כמיקל
 בעירוב במחילות יעוין בנח"א שבאשכול ס"ז
 שהוכיח שדעת רמב"ם ורא"ש להקל גם במחילות
 וגם בתחומין ואפי' הוי מה"ת הלכה כהמקיל
 עיי"ש בשם זכה"ג ושאלחות ורש"י וחוס' וש"פ
 אבל אין כ"מ בכ"ז אלא ביחיד נגד רבים אבל
 במחלוקה שקול הרי קו"ל דסד"ר להקל, ובזכ"ז
 דליכא ר"ה ובפרט בדאיכא ג' מחילות אבל
 מ"מ בענין הזרעים ושדות דלשי' רוב פוסקי'
 ראשונים ואחרונים אסור אלא דבא הרב רח"ל

לסמוך ע"ד הדב"ש והח"ץ במה דמשמע לרש"י
 להקל כמ"ש בזה ויש לדון מהכ"ל:

אבל יש לדון בזה עפ"מ"ש הח"מ זאה"ע ס"ז
 סקל"א בזה דסומכין ע"ד יחיד בשעה"ד
 היינו היכא דלא נחלקו בשעה"ד גופא אבל
 היכא דכל המחלוקה רק בשעה"ד יש לפסוק
 כדברי רבים האוסרים וגם לשי' המ"צ והגהות
 הע"ז שם דס"ל דגם זכה"ג יש להקל היינו
 דאף דהפלוגתא בעגונה מ"מ י"ל דהמקילים
 גם בלא טעמא דבשעה"ד הקילו אבל הכא
 הרי לא מלינו פוסק שמקיל להדי' דהר"ם
 מסופק בדבר והרא"ש הניחו זל"ע וח"ל כתב
 דבשעה"ד יש להקל וכל האחרונים ובראשם
 רבינו הש"ע לא ס"ל כן אי"כ כיון דהמקיל
 בירר דבריו להקל רק בשעה"ד אי"ב שוב
 הלכה בהאוסרים:

(ו) **ועוד** כיון דנקבטו וצאו בכ"ד כמה קילות
 כאלה אי"כ אף דמ"ש בגאון אבד"ק
 סמארגאן כ"י מהא דחרי קולא זכ"מ אינו כ"ל
 וכבר הארכתי בחיבורי דעת החורה על ה'
 טרפות בפתיחה אות ל"ט ומ' ובררתי בראויות
 דבררנן יש להקל גם זכה"ג כמ"ש בשו"ת מ"ב
 סכ"ז דאין לזרף חומרות דבררנן והבאתי מכמ"ק
 בזה (ה) אבל מ"מ זכה"ג שבכל' לך רוב פוסקי'
 אוסרים

(ה) ובש"ך י"ד ס"י ק"ן סק"ל החמיר בזכמים שהוא רבנן צ"ב תלויות לקולא דכולי האי
 לא מקילי' וחוששת לשמא מזדקרה עיי"ש ואף גם דקו"ל דבזכמים שומעין בכל
 מקום להקל:

ובהדי שותא אמרתי להעתיק כאן מש"ש בחי' קושי' הדג"מ על הש"ך שם סק"י שרואה לכחזיק
 בשי' הרמב"ם מש"ס נדה כ"ח ע"א לא דלמא דעביד כרלוועה וכו' דמשמע דבבשרה
 א"ל לשיעור גרים ועוד דאלי"כ מאי חרי' על בשרה ס' עמא הא על חלוקה דס' עבירה נמי
 קו"ל דכחם ארוך מלזרף והקשה הדג"מ וז"ל ול"ע דכא בגמ' שם דכ"ז כבר פי' החי' דעל
 בשרה ס' עמא היינו מהגור ולמטה, ועברה בשוק של טבחים, או מחגור ולמעלה ואזדקרה
 עכ"ל וכן האריך בזה בגאון בעל תורת השלמים עיי"ש וזעור"ג דלי"ק כ"כ ושפתי כהן, ישמרו
 דעת, דאף דודאי יש הרבה חיי' בין בשרה לחלוקה עכ"ז לפי אוחה אוקימתא שם בגמ' דמחלקי'
 בין בשרה לחלוקה בדעביד כרלוועה דבבשרה ס' עמא ובחלוקה ס' עמא עדיין לריך פירוש (בין
 לשי' הרשב"א ור"א דהאי דלמא עביד כרלוועה דחוי בעלמא הוא ולי"ס עלי' והלכך טפין טפין וכן
 באינך

אוסרים ס"ל כחרי רובו לאיסורא וגדולכ מזו
 יידד כנוביי מ"ח חל"ע סנ"ד אוח ליב דגס
 בדרוסכ דאין חוששין בספק לא על אפי"ה אס
 אירע ז"ס י"ל דכוי ס"ס לאיסורא ואף שלא
 כחליע היינו משום דכוכ חד ספק משא"כ
 בדאיכא ס"ס זכמכ דזריס מחולפ"ס ובפרט
 בנ"ד שבכל פרט רוב אוסרים :

זרעים נוכג בח"ל, סדר אר"י לאו מלחא הוא
 דאמרי דרז זרע גינתא דבי רב משארי משארי
 ופרש"י ערוגות ערוגות לאו משום עירוב כלאים
 ומוכח דנוהג בח"ל וקשק דלמא זרע ערוגות
 כדי שלא ילערפו לשיעור ז"ס ויכ"י מוקף לדירה
 ובע"כ דגס זככ"ג אמרי' לבד :

ח) ומ"ש כבוד מע"כ נ"י זכא דאס יש
 דבר ממשיי תפסיק אי אמרינן
 ז"י לבד שנחלקו כז"ח ומ"א ס"י חרכ"ו וח"י
 שס ל"ע מכא דסוכה ד' ואו"ח חרלי"ג ס"י,
 ושוב ראיתי במשכ"ז רס"י שס"ג שבעיר זכ
 ועי"ש עוד זכ"א סק"י"ח מ"ש זכז ועי"ע זכו'
 שזח ז' ע"ז ד"כ ואס חקק וכו' ור"א"ש שס
 יש לבעיר מהא דשזח ק"א ע"א וחוס' כני
 זילוחא וכו' אבל אס יש זין נסר לנסר פחות
 מג' כלבוד דמי ואע"פ שכמים נכנסין זכ ל"ח
 עי"ש וכ"כ זש"ע רס"י שז"ו ס"א דאפי' כמים
 עוזרים זיניכס אמרי' לבד :

ז) וכה ראיתי זחשו' כגאזדיק סיעערקוב
 שכאר"ך זדין ערוגות שבגיכס אי
 אמרי' לבד להחמיר זכ כמכ שנים שכערוחי
 מדברי ריב"ש והשז"ן שס ר"ס ור"י שכוכא זכ"י
 יו"ד סר"א זדין כמשככ דבע"י שיכ"י ג"ע
 זכפחות מג"ע אמרי' לבד עי"ש, ומוכח דאמרי'
 לבד להחמיר ואח"ז מלחאי זשו"ח חת"ס סס"י
 קל"ע שהעיר זכז ועי"ש זחוס' סוכה ומג"א
 ס"י חרלי"ז ובדברי סד"מ ס"י שז"א זשס פסקי
 מכר"י, וכערני ח"א מדברי סרשז"א וכה"ע
 ס"ד מה"ע שכוכא זכ"י ס"י ש"ע שאס כמחילת
 מגיעות חוך ג' לחקרכ כל פחות מג' כלבוד
 דמי ולריכין עירוב לכל חבורכ עי"ש כרי דגס
 להחמיר אמרי' לבד, ומכ יש לדון בדברי
 ספרמ"ג זכס"י חרלי"ז זכ"א שכעלכ דזדרזכן
 אין לבד להחמיר אבל י"ל דכיינו משום דהוכ
 ספק פלוגתא ובזדרזכן להקל אבל מאן דסובר
 דיש לבד להחמיר גס זדרזכן ס"ל כן :

ט) סוף דבר הכל נשמע כי גס לשי המקילין
 בכל פרט מעכ"ל לא יעלה עה"ד
 לקב"ן כעמיר גורנה כל הקילות יחדיו ועל
 כלל יעלו כחששות שמכרו זקנמרו ס"ז מן
 ספרצות כנשארים זלי חקון כלל ובפרט ספרצכ
 הרחצכ יוחר עי"א שזחוך כסוללות זמקוס
 מעזר מסילת הזחל אשר כפי דברי רוי"מ
 כ"י אין שס חקון כלל ובזכ"ל רחצה כוז ככל
 מודים שזרי"ך חקון וגס כרז רח"ל יודה זכ
 ואס

ובגוף חקירת כח"ז יש לבעיר מכא דקידושין
 ל"ס ע"א זכא דארי דאין כלאי

זאי"ך ג"כ עמא זין לשי כמפורשים דלליזכ דלמח ג"כ הוא ולהקל זכחמים דוקא כרזועכ עמא)
 הא זחלוקה נמי קי"ל דמזמרף זככ"ג ואיך יפרנס לשון כגמ' דלמא עזיד כרזועה, אעכ"ל כשי
 כרמז"ס דזרזועכ שבזשרה ס' עמא לעולם אפי' זליכא שיפורא, ויש להסתפק זמאכולת משא"כ
 זחלוקה (ואידך ח"י זיל גמור מש"ס שס דנ"ז זכז שיש עוד כ"מ זיניכס אבל כאן עי"כ ל"מ זכ
 כלל) חולת זכ אין ח"י לכרמז"ס זין זשרה לחלוקה זעזרה זשוק ש"ס לעולם עהורה ולישנא זחרה
 סליגא אלישנא קמא ובזחדקרה ונמלא למעלה מכחגור לעולם עמאכ אפי' זחלוקה דזכודקרה
 זין דלמעלה מכחגור חחר ל"כיוח דומה כלמעט מכחגור עי"ש זכ"י וש"ע ס"א וי"ז
 עי"ש וזרי"ך:

המחבר.

ואם אולי היחס הפיראט כלזו זכעלם עין מהרב
 כניל ולא יאומן כי יסופר כי יעלה זדעתו
 לבקל זפרלכ רחזכ כזו ומעבר רזיס כזה:
אי לזאח לפעיד כזון הדבר לדבר פא"פ ו)
 עם הרב המיקל כ"י ולשון רככ חשבר
 גרם כי אס זקול שאון ישמע ניזוח זמחכ

וסנני ידיו ולכל כוני דח כחמת ומזקשי חורכ חק' **שלום** מרדכי הבהן אבדיק הגיל.

תשובה ז

מכבוד הרחיג מאחיג וכי' כקשית מוהרי"א שלישי האבדיק קאוונא בחמ"ס באר יצחק

ז"כ יום כ' זיך זבע תרכ"ז קאוונא.

כבוד ה"ה הרחיג המפורסם החויג וכי' כשית מויה מנחם מאנדיל קרענגיל ניי שוכש"ס.

אחדש"ה מכתבו עם חידושי חורחו
 סיקרים זענין פירוזין של
 קסלחכס הגיעני והנכון עם מעכת"ה והלכה
 בעירובין כמותו בזה, אך זחיס ענינים יש
 עדין למשקל ולמטרי ומחמת חולשת כחי קשכ

עלי ככתיבכ וזדקקות לכל כענין ע"כ לא
 יכולתי לכחזב זוכ יוחר זכפרט זענין מרחק
 מקום ממני וד' יכ' זעזרו כנפשו ונפש ידידו
 דו"ש ומזרכו

יצחק אלחנן החופיק הגיל.

תשובה ח

מכבוד הרחיג וכי' כקשית מוהרי"א ספ"א האבדיק מעזריש (סולין רוסיא)

ז"כ יום כ' י' ניסן תרכ"ז מעזריש.

כבוד יקרי ידי"ג הרב החריק ובקי בחדרי תורה וביראת ד' טהורה שלם כמעלות וטדות כבוד מו"ה מנחם
 מאנדיל קרענגיל אבן יקרה בק"ק קראקא ד' יחננו ויברכנו.

אחדש"ה ושית זכחיג מכתבו עם קונטרסו לגדור את כעס לכל ישאו משא זיוס כשבת
 סיקר אשר כעלכ ואשר הביא זלחי תקון כעירובין עפ"י כלכז מגדולי הפוסקים

ו) וכבר ראינו שהרסיג מו"ה חיים גאלד שלי"ט מויך דפיק יל"ו כעיר אוחו כמכ פעמים
 על חזכ דברים, ולא שס לבו עליכס כלל להשיבס כראוי, ומה שכשיב לו לא שאלו
 ושלל זדרי דלונס ולא מעין שאלחו וכמענה חופין וכודו לו זשעורין, לא קיימין ולא שרירין:

הזחבר.

ומפורסמים אשר מפיסה לנו חיים, וסנה ראינו כי כל דבריו טובים ונכוחים אבל לא לי מאד כי אינו צבריאותי בשלמות ולא אוכל להשחשט בדבריו הנעימים ד' ישלח דברו וירפאני וצדק כלל אני אומר אשר מאד יפלא בציני על עיר ואם בישראל כמו קהלם סככרה אשר יאבו לחפש קילות מקילות שונות אשר אין רוח חכמים נוחה מהם ואינם מוסכמים להלכה לסמוך ע"ז בפנין הולאות שבה אשר היא מעיקרי הדת כידוע :

וגם מלינו אשר ירמי' סנצ'א סוכר ע"ז באמרו קאפיטל י"ז כה א"י השמרו בנטשותיכם ועל משא ביום השבת וגו' וצאו בשערי העיר הולת מלכים ושירים ואכחנו

רואים אשר בעוכר החורבן ה' מחמת שנשאו ביום השבת ואיך נוכל לבקש על גאולתנו ועל פדות נפשנו אחרי אשר עדיין לא נעטרנו מעון הזה אשר גרם החורבן, לזאת אחלכ פני אחינו סיקרים אשר יראו לגדור גדר לבלי כמות ימין ושמאל מאשר גדרו אבותיהם ורבותיהם גדולי ישראל מאז לבלי לשאת משא ביום השבת בלתי בחקון עירובין ע"י לוח"ש כאשר ה' מאז משנים קדמוניות ולא יפו לבבם אחרי הקילות אשר הם ללא אמת אסיים ואוי"ש ירום ד' קרן כללחתם וכל חפצם ישלים לפוצה וחחו בלין עיניכם וכן ישי בראש כנפסם ונפש חדרשם לטוב:

ישראל איסר שפירא חופ"ק הנ"ל.

מעות יוכל לתקון.

סימן יג.

ואך אם אתם לו שמעוני, אם באמת קשה הדבר מאד להעמיד מחדש קוי חומי העירובין, או לכה"פ להחזירם כבראשונה, אזי עדיין יש לתקן המעוות עדיין וע"פ האופנים הללו:

א לחבר עירנו לעיר פארגירז להיות אהר, ע"י פרצות ב' הגשרים של מסלות הברזל משני קצות העיר המחברן היינו גשר החדש של מסלת הברזל הנקרא (גירטעל באהן), והגשר של (קארללודוויגבאהן) ואלו ודאי מועילים לחבר הערים כאחד לענין זה:

ב להיות בעוזרם של אנשי ק"ק פארגורוז למערם ולסייעם בכ"ס דאפשר לגדור שם איזה פרצות, והוא דבר קטן מאד כעת אחרי דהסוללות של מסלת הברזל (שטאמסכאהן) בלא"ה מקפת כל העיר שמה בכל צד דרומית וקצת מזרח ומערב, וזולת זה גם הרים סביב לה.

ג לתקן הפרצה של מעבר לרכים שכרחוב (לאנגע גאססע) אצל בית המכס דשם והיינו להעמיד מחדש ב' לחיין אצל ב' העמודי (פעלענראף) מלמטה גבוהים י"ט ושיהי' רחבים קצת עד שיגיעו תחת חופ ברזל של ט"ג והוא דבר קל מאד, ויש לתקנו אף ע"י המוכס העומד שם כל היום:

ד גם לתקן עדיין אותה הפרצה של מעבר לרכים אשר ברחוב (ווארשויער גאססע) העולה למעלה על מסלת הברזל שמתחתיו, הניתר שמה ע"י צוה"פ של ט"ג לבר, להעמיד שם ניכ ב' לחיין הנ"ל, וכן בכאן נוכל לתקנו ע"י המוכס העומד שם:

ה וכן לתקן שמה הפרצה שהיא בצד שמאל של הרחוב הנ"ל, אצל (הרודאלפסקא-סערנע) שיש שמה מעבר לרכים לבתי (הכאראקען) של בני החיל, והיינו לעשות גדר חדש תחת חישן הנעשה מכבר ע"י (המאגיסטראט) שיהי' כשר

כשר נ"כ עפ"י הדין, וזה ודאי נוכל לפעול אצל שרי (המאגיסטראט) ויועציו בנקל, לגודרו מחדש על הוצאותינו ושיהי' עשויי' כראוי ובתכלית היוסי ועוד יותר טוב מכראשונה;

ו) וגם לתקן דלתות התלויים וקביעים אצל חצר מסגרת הברזל (נארדבאהנהאף) אשר כרחוב לובישש, לחסום את העוברים ושבים דרך שם בשעת נסיעת הקיטור, והיינו לקבוע ולחבר לזוהין בקצה הדלתות סלמטה בכל האורך, עד שלא יהי' גבוהים גיש מקרקע, דלולא כן יהי' דומה למחיצה תלויה, וכן זרה יש לתקנו גם ע"י השוער היושב שם תמיד, וכל אלו ההוצאות לא יעלה אף לסאה ר"כ.

ז) ובצד מזרחית צפונית דעירנו שהוא סן הרחוב (ווארשויערנאססע) עד הרחוב (לאנגענאססע) נ"ל בפשימות דכעת א"צ לסמוך עוד על הסוללות דשם למחיצה. ויותר נכון לנו לסמוך על החומות והגדרים של בתי (הרודאלפס-קאססערנע ובית החולים של ה' העלצל) הסותמת שמה כל איתה אורך בלי שום פרצה כלל וכלל סן הקצה אל הקצה:

ח) והזרעים נ"ל לתקן ע"צ הרוחק עכ"ס, הזרעים שבסוף (דיסלסגאססע) דהוא העיקר, בצוהים משיך מביהמ"ד דשם עד בית פריילך, וכן מכית סרגליות עד בית זיסער, ועי"ז יהי' מוקף מכל צד ע"י כתיים ונדירים גידודין וחפירות מתלקמין יו"ד מתוך ד', וכן (הסראמענארען) לתקן רק באיזה מקומות כגדר קל כאשר עשויי' בב"מ, ובהסכמת שרי (המאגיסטראט) ועוד יאמרו לנו יישר, וא"צ הוצאות מרובות לזה כידוע, ועל הכ"ד להכריז ולהזהיר מלמלטל במקום הזרעים ממש:

ובתקותי שגם בעל התקון יודה לזה, וכל יתקש עוד ויהי' מודה על האמת אם יראת ה' נוגע בלבבו, וכונתו באמת רק לכבוד שמים ולא לאהבת הניצוח, ואקוה בעזרת השוכן מעילים, כי עמלנו יהי' לרצון וחפצנו ישלים, וכלתי יהי' נעולים, מלישא פרי קדש הלולים, וכראי מצוה זו אשר כנגד כה"ת כולה, הוא שקולה, לסהר לנו הגאולה, וכמ"ש חז"ל אלו שמרו ישראל שבת א' מיד היו נגאלין, ועל ידה גם כל העונות נמחלין, ומצלת מחבלי משיח ומדינה של גיהנם ומחבוט קברים, ונוכה ליום שכולו שבת ולנחלה כלי מצרים, אנס"ו:

מליק.

רבלתי הביא משא כשערי העיר הזאת ביום השבת למ"ק.

ברכות הורי.

הנה כי כן יבורך נבר ירא ד' מרבים, היה כאמור הרה"ח וכו' כקשית מ"ה יוסף פנחס שלי"מ בהרה"ח המנוח מ"ה משה ז"ל אשר הקדיש עתותיו לתורה ועבודה שנים הרבה בעה"ק צפת"ו ושם מ"כ, ומנשים באהל תבורך אמיר היקרה הצנועה מ' מרים תחי' בת הרבני המנוח מוהרצ"ה הבהן ראזענצווייג ז"ל, וכבוד חמי היקר אבי ז' הצנועה מ' עטיל תחי' בת נדיב הרבני היקר יריא מ"ה אברהם לאק נ"י וישלח לו ד' מהרה רפואה שלמה סן השמים, וחמותי הצנועה מ' חיי רבקה ע"ה בת הרב החו"כ מוהרצ"ה קרמל יכונה דייטש ז"ל יזכרם אלקינו לטובה. ויהא רעווא סן קדם מרי שמיא דיליה מלכותא דיסתח לכאי באוריתא, ויתיהב לי בנין וביב דעבדין רעותא, מכל צרה ועקתא יפרקיננא, ומעינא בישא ישחביננא, רב חסדיא ורב הוניא ייתי לנא ולכל נפשתנא, וישלים משאלין דלכאי ולבן לעלם.

למב לחיין ולשלם אמן למ"ק.

וסברותיכם ואופני חיקונו וזיאתו דברי
 המרדכי התמוהים ואגב ארחא בא
 לכלל ישוב דברי רש"י עה"ת ר"פ
 במדבר ה"ע לכאורה:

לורת השראנקטן אי מועיל כלל לנזכ"פ
 או אפי' בזמן שכוא פחות מטעם ראוי
 לגעול וחושב וכולך דיט לפוסלו מלך
 ששט פעמים וגם אי יט לחלק זיי
 אט היא עשו"י ככיפס וקשת וגם
 שלשלת חלוי זו תמיד בקנכ לחי
 העליון ומגיע עד למטכ ופלפלת כ"ט
 בענין חוט הסרבל לשיעור לחי ומחרץ
 דברי החוס' מקוש' צעל ישועות
 יעקב עי"ט:

אט יש לשמש טעלעגראף וטעלעפאן
 לנזכ"פ ובעלכ דלרוב הסוסקים אין
 דעתם נוחה לסמוך עי"ז מלך ששט
 פעמים לשבח ועל אחה דרך יש
 לחקנו ופלפלת כ"ט בענין פתחא בקרן
 זיווח ל"ט אינשי ומישב דברי הרמב"ם
 בפט"ז כי"כ מה"ט התמוהים עי"ט:
 עיר שמוקפת חומה צמחיות וגדרים
 ואולם נשאר עוד ז' וגי מקומות
 סרנאח אט יקלקול עי"ז כל המחילת
 וכ"כ כעיר סרנאח ובכמה שיעור
 הסירנאח ודין מצוי עקום ודין מצואות
 שלנו אט יש להס דין חזר ועל אחה
 דרך חיקונס אי לריך לנזכ"פ דוקא או
 בפס ד' וב' לחיין משהויין או אפיל
 בלחי או קורה:

הא דקיי"ל הלכך כדברי המקיל
 בעירוב איא כן בכל גווי ואפילו
 בפלוגחא דאמוראי ואיבעי' ללא אפשיטא
 ואפילו נגד כללי המפורש בש"ס
 ובמחלוקת הסוסקים היכא דכוא ס'
 מחמת חסרון ידועה וכן אי סוס ס'
 צמחית וכולך ומבאר איך דמלינו
 ככ"ט דכחמירו בעירובין אף יוחר
 מאיסורי

ס' א' דין זרעים מצמלים מחילתא, אט יש
 כימ בין זרע רובו ואין צו ז"ס ליש צו
 ז"ס בלא רובו, וכן בין של רבים
 ליחיד לישראל לא"י, בין קביעות וזרע
 צנוכה לעראי ושלל צנוכה, בין ימות
 ס' ה' כחורף לימי הקיץ וכן בין קדמה
 הסיקף לזרעים או אח"כ ואט מועיל
 גדר סביב לה או אפי' בעיר מוקפת
 חומה לא יזיק לן הזרעים ופלפלת
 כ"ט איא לבד לכחמיר וקוש' על
 בגאון בעשו"ת נפש ח':

ס' ב' האריך לברר אי מועיל הנכר לשם
 סיקף מחילת בעיר לומר דימה חומתה
 לבד או משום חריץ שבאמצע המים
 מתחזיו, ואט נאמר חדא מהכך אי
 לא יזיק לן חו הקרישה צימות החורף,
 ואט יש כימ בין נהר לים בין קיץ
 לחורף בין מקום דשכיח קרישה למקום
 דלא שכיח וכן כשנקרש באמצע השבח
 מה דינו ופלפלת כ"ט בענין כיון
 שכוחה כותרה וכן בענין חיישי' לשרטון
 ויטורש דברי הכ"מ שס התמוהים
 צג' דרכים:

ס' ג' הולך ומבאר דאף את"ל דליא יתכ
 חומתה וגם חרילי הים שמחת המים
 לא נדון למחילת אי יש לדון עכ"פ
 דהגידודים שבשפת הנכר מלך העיר
 מחה למחילת וכן במקומות הנמוכין
 מי"ע אי מהני לן גם בגידודים
 שמעבר כז' מהנכר לכאן וגם אי לא
 יזיק לן שלג גדול המכסה אח בגידודים
 או יפחת לנו משיעור י"ט וגם אט
 יש שס מעלות ומורדות באחה מקומות
 תכגידודים אי שייך גז' לומר דאחי
 רבים ומצטלין מחילת זיד"ש וקוש'
 על בגאון מרימולוב עי"ט:

ס' ד' גדון סירנאח הגשרים הולך ומבאר
 כל השיטות צה וחילוקי פעמיכם

צמ"ש על ארע"כ שקיים כח"ה ואפילו
ע"ח עי"ש: ויש שם בסופו קלח
חסרון הניכר אשר יוכל להמנוח
צמעט עיון והחבונות:

ס' י"א הוא קונטרס ביטול מודעה לבטל
המודעה רבה ולהוי כעפרא דארעא
על שיאל להשיג ולכוזיא לעז ע"ד
תורת עירוב שלא נשא ונחן בחמוכ
והקיסו צי"ג שאלות של ככל אין צם
מועיל ואין בהם חבונות:

ס' י"ב כולל שו"ח גאוני הדור שעתדו לימיני
וסמכני והוסכמו אחי לכל דברי הלל
המה מחוחני הגאון בעשו"ח שער
דעס שהי" ר"מ דק"ק בראדני ועסה
אבד"ק דק"ק סמארגאן. והגאון בעל
שו"ח בית יצחק אבד"ק פרעמיסלא
והגאון כר"י אבד"ק כרימולוב והגאון
מוכרע"ק הראבדפ"ק זיל. והגאון
כר"י סלברשטאם אבד"ק שינאווי.
והגאון בעשו"ח באר יצחק אבד"ק
קאוונא. וחשובה ארוכה מאת הגאון
בעמח"ס משפט שלום ודעה תורכ
אבד"ק ברעזאן ואיזה ספרות והגבוח
עליהם מאת המחבר. ומגאון מוכר"י
איסר שפירא אבד"ק מעזריטש ר"י:
מעוות יוכל לחקון. הוא חקון כולל
לכעמיד היתר בעירנו ע"י איזה
חקוקים מועילים, קפנים ולא גדולים:

מאיסורי תורכ וביאור דברי הירושלמי
פ"ג ה"ב מפני מה מערבין בחלרות
התמוהין לכאורכ וכן בענין מטבע
הברכות שלכ על מלוח עירוב דלא
מלינו כזכ רק צליית וחפילין:

ס' ט' אי מלוח לכדר לתקן חיקוי עירובין
ומבואות העיר וכל הזר"ו כ"ז משובח
וא' מקורס צש"ס ובענין ע"ח שבכ"ג
אי מועיל אף לאוחס המחמירים ע"ע
שלא לישא בש"ק על כיתר חקון
קל כל שחוא וקושי על הגאון בעל
חח"ס ולאב גררא מתקן דברי הש"ס
זבחים ק"א בענין כודכ ולא צוש
לומר שמעתי ושכחתי וביאר גם דברי
הירושלמי ריש חגיגה החמוהין:

ס' י' מפני מה לי"א חלי שיעור אסור
מכ"ת גבי אסור עלטול ד"א ברי"כ
או לענין חחומין ד"ב מילין להסוברים
דהוא מכ"ח וכמו בכל שאר איסורי
תורכ וישב קושי הגאון בעל תנ"ח
ע"ד כפ"ז דאין לחכמים לגזור להחמיר
ולאסור דבר המפורש בתורכ להיתר
(וכעין מ"ש בסנהדרין כ"ב ע"ב כיון
דכתיב סייף באורייתא וכו' עי"ש)
מזבחים ל"ג וביאור דברי החוספתא
סוף עירובין שהמכ בלי הכנה וע"ד
דרוש קלח וקונטרס שיורא עירוב
הוא ביאור דברי חז"ל בש"ס ומדרש

תושלב"ע.

עלינו לשבח לארון הכל לפ"ק.

